

Eläinlääkintähuoltotyöryhmän loppuraportti

Helsinki 2007

Eläinlääkintähuoltotyöryhmän loppuraportti

Helsinki 2007

Maa- ja metsätalousministeriölle

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 19.8.2004 eläinlääkintähuollon uudistamishankkeen ja sitä varten työryhmän. Hankkeen taustana oli valtioneuvoston 30.10.2003 tekemä periaatepäätös elintarvikevalvonnan kehittämisestä. Elintarvikevalvonta on osa ympäristöterveydenhuollon kokonaisuutta, johon kuuluvat muun ohella eläinlääkintähuoltolain (685/1990) mukaiset palvelut ja valvontatehtävät. Periaatepäätöstä sovelletaan myös eläinlääkintähuollon kehittämiseen. Eläinlääkintähuollon uudistamishanke oli siten osa valtioneuvoston periaatepäätöksen täytäntöönpanoa.

Hankkeen tavoitteena oli:

- 1) turvata kuntien eläinlääkintäpalvelujen saatavuus ja laatu sekä yksityisten eläinlääkintäpalvelujen toimintaedellytykset;
- 2) varmistaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta paikallisella tasolla EU-lainsäädännön vaatimusten mukaisesti; sekä
- 3) huolehtia palvelujen ja valvonnan tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta maan kaikissa osissa.

Työryhmän tehtävänä oli:

- 1) tehdä ehdotukset eläinlääkintähuollon palvelujen ja valvontatehtävien kehittämisestä;
- 2) selvittää tuotantoeläinten terveydenhuollon ja erityistä asiantuntemusta vaativien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen eläinlääkintähuollossa; sekä
- 3) laatia luonnos eläinlääkintähuoltolain uudistamista koskevaksi hallituksen esitykseksi ja tehdä ehdotukset muista tarpeellisista lainsäädännön muutoksista.

Työryhmän tuli työssään ottaa huomioon elintarvikevalvonnan kehittämishankkeet ja muut kuntien välisen yhteistyön edistämishankkeet. Työryhmän oli kuultava Ahvenanmaan maakunnan hallitusta sekä urheilu-, lemmikki- ja harrastuseläinten omistajia edustavia järjestöjä, sekä tarpeen mukaan muita asiantuntijoita.

Työryhmän kokoonpano oli sitä asetettaessa seuraava:

Puheenjohtaja

Osastopäällikkö Matti Aho, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja

Hallitusneuvos Maija Salo, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet

Ylitarkastaja Sebastian Hielm, sosiaali- ja terveysministeriö

Budjettineuvos Kati Suihkonen, valtiovarainministeriö

Läänineläinlääkäri Antti Nurminen, Oulun lääninhallitus

Sosiaali- ja terveysyksikön päällikkö Rolf Eriksson, Kuntaliitto

Kotieläinasiamies Vuokko Puurula, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK

Neuvontapäällikkö Ann-Charlott Kjerp, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC

Puheenjohtaja Ari-Matti Pyyhtiä, Suomen Eläinlääkäriliitto

Eläinlääkintöylitarkastaja Kajsa Hakulin, maa- ja metsätalousministeriö

Eläinlääkintöneuvos Pirkko Skutnabb, maa- ja metsätalousministeriö

Sihteeri

Ylitarkastaja Minna Ruotsalo

Antti Nurmisen tultua valituksi Suomen Eläinlääkäriliiton puheenjohtajaksi työryhmän työhön on osallistunut lääninhallitusten edustajana läänineläinlääkäri Inna Ilivitzky Etelä-Suomen lääninhallituksesta. Kuntaliiton edustajana on Rolf Erikssonin sijasta toiminut vuonna 2007 erityisasiantuntija Tarja Hartikainen. Maa- ja metsätalousministeriön tehtävien siirryttyä osittain 1.5.2006 perustettuun Elintarviketurvallisuusvirastoon työryhmän työhön on osallistunut osaston johtaja Jorma Hirn Elintarviketurvallisuusvirastosta. Minna Ruotsalon siirryttyä Elintarviketurvallisuusviraston palvelukseen työryhmän sihteerinä on toiminut Maija Salo.

Työryhmän toimikausi oli 1.9.2004–31.8.2005. Maa- ja metsätalousministeriö jatkoi toimikautta 31.10.2005 asti. Työryhmä on kokoontunut 20 kertaa. Työryhmän on tehnyt kunnaneläinlääkäreille kyselyn päivystysajan eläinlääkäripalvelujen kysynnästä sekä kaksi kyselyä läänineläinlääkäreille eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan kustannuksista. Työryhmä on kuullut asiantuntijoina seuraavia henkilöitä:

Apulaisosastopäällikkö Veli-Mikko Niemi, maa- ja metsätalousministeriö

Ylitarkastaja Matti Karuvaara, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

Kaupungineläinlääkäri Jaakko Rasi, Turun kaupunki

Kunnaneläinlääkäri Kirsti Sipponen, Korpilahden kunta

Terveysvalvonnan johtaja Tuija Hukkanen, Inarin kunta

Toiminnanjohtaja Pirjo Korttesniemi, Eläintautien torjuntayhdistys ETT

Selvitysmies Tapani Parviainen, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus

Pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri Juha Pärnänen, Lahden Eläinlääkäriasema

Toimitusjohtaja Juha-Pekka Ripatti, Suomen Kennelliitto

Terveystyöryhmän jäsen Arja Martikainen, Suomen Kissaliitto

Toimitusjohtaja Pekka Soini, Suomen Hippos

Koulutus- ja valmennuspäällikkö Aki Yläne, Suomen Ratsastajainliitto

Lääkintöneuvos Jouko Isolauri, sosiaali- ja terveysministeriö

Kaupunkitutkimuspäällikkö Kauko Aronen, Suomen Kuntaliitto

Maakuntaeläinlääkäri Mikael Karring, Ahvenanmaan maakunnan hallitus

Työryhmä on laatinut muistion sekä luonnoksen uudeksi eläinlääkintähuoltolaiksi ja siihen liittyviksi lainsäädännön muutoksiksi.

Työryhmän muistioon liittyy eriävä mielipide.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa kunnioittaen muistionsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 2007

Matti Aho

Sebastan Hielm

Kati Suihkonen

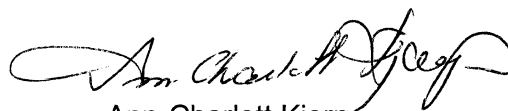
Antti Nurminen

Rolf Eriksson

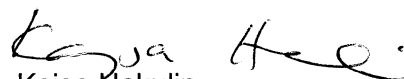
Vuokko Puurula

Ann-Charlott Kjerfve

Ari-Matti Pyyhtiä

Kajsa Hakulin

Pirkko Skutnabb

Maija Salo

TIIVISTELMÄ

Eläinlääkintähuollolla tarkoitetaan eläinlääkäripalveluja sekä eläinten terveyden, eläinten hyvinvoinnin ja elintarvikkeiden turvallisuuden valvontaa paikallisella tasolla. Kunnan eläinlääkintähuoltoon kuuluvat kunnan järjestämät eläinlääkäripalvelut ja valvonta. Yksityistä eläinlääkintähuoltoa eli yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien tarjoamia eläinlääkäripalveluja valvovat Elintarviketurvallisuusvirasto ja lääninhallitukset.

Työryhmä ehdottaa seuraavia uudistuksia eläinlääkintähuoltoon:

- 1) Kunnan järjestämät perustason eläinlääkäripalvelut ovat saman tasoisia kaikille kotieläimille. Palvelut on järjestettävä kunnan asukkaiden lemmikkieläimiä ja kunnassa sijaitsevilla eläinten pitopaikoissa pidettäviä eläimiä varten.
- 2) Elintarviketuotantoeläinten terveydenhuolto kuuluu perustason eläinlääkäripalveluihin. Kunnan velvollisuus järjestää terveydenhuoltoon kuuluvia eläinlääkäripalveluja rajataan kuitenkin vain valtakunnallisiin terveydenhuolto-ohjelmiin, joita tällä hetkellä on olemassa nautojen ja sikojen terveydenhuoltoa varten.
- 3) Kuntien eläinlääkäripäivystys ja siihen kuuluva päivystyspiirien määrittely järjestetään kuntien yhteistyönä vähintään yhden maakunnan kokoisella päivystysalueella. Päivystysalueella yhteydenotot keskitetään yhteen paikkaan, ja lemmikki- ja tuotantoeläimiä varten on erilliset päivystysjärjestelmät.
- 4) Kunta järjestää perustason eläinlääkäripalvelun lisäksi mahdollisuuden toimittaa lemmikkieläimet ja hevoset eläinlääkärin läheteellä jatkohoitoon, jos niille tarvitaan kiireellistä erikoishoitoa. Kunta järjestää mahdollisuuden jatkohoitoon yleensä tekemällä potilaiden hoitoon pääsystä sopimuksen erikoishoitoa antavan klinikan kanssa. Eläimen omistaja maksaa jatkohoidon kustannukset hoitopaikan laskituksen mukaisesti. Kunta maksaa sopimuksessa sovittavan osan erikoishoidon valmiuden ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.
- 5) Valtio korvaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan palkkaus- ja muut välittömät kustannukset kunnille vuodesta 2009 alkaen. Tätä varten tarvitaan 4,8 milj. euron lisäys valtion talousarvion eläinlääkintähuollon määrärahaan. Nykyisin valtio maksaa näistä kustannuksista 0,5 milj. euroa toimituspalkkioina kunnaneläinlääkäreille. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan arvioidaan maksavan kunnille noin 5,3 milj. euroa vuodessa.
- 6) Lakiin ei enää sisällytetä säännöstä kuntien mahdollisuudesta tukea eläintuotantoa maksamalla osa eläinlääkäripalvelujen maksuista. Syynä ovat EU:n valtiontukea koskevat säännökset. Eläinlääkäripalvelujen kustannukset voitaisiin jatkossa ottaa tarkasteluun maataloustukien yhteydessä.

SISÄLTÖ

1. Hankkeen tausta	7
2. Muut hankkeet ja selvitykset	8
2.1. Kunnallisen eläinlääkintähuollon nykyistä ja tulevaa organisaatiota, tehtäviä ja kustannuksia selvittäneen työryhmän raportti	8
2.2. Suomen Eläinlääkäriliiton kannanotto eläinlääkintähuollon kehitystarpeista	8
2.3. Ympäristöterveydenhuollon alueellinen yhteistoimintakokeilu	8
3. Nykyinen tilanne.....	9
3.1. Lainsäädäntö	9
3.2. Eläinlääkintähuollon toiminta.....	12
3.2.1. Toimintaympäristö ja voimavarat	12
3.2.2. Peruspalvelujen arviointi	12
3.2.3. Eläinlääkintähuollon rahoitus	13
4. Työryhmän ehdotukset	15
4.1. Kunnan tehtävät elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnassa	15
4.2. Eläinlääkintähuollon tehtävien järjestäminen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta- alueella.....	18
4.3. Valvontatehtävien järjestäminen yhteistoiminta-alueella.....	19
4.4. Peruseläinlääkäripalvelut	21
4.5. Terveysterveystoimintapalvelut.....	23
4.6. Päivystys.....	25
4.7. Jatkohoitopalvelut	29
4.8. Kunnan tehtävien rahoitus	31
4.8.1. Valtion rahoitus kunnaneläinlääkärin virkatehtäviin	31
4.8.2. Maksut kunnaneläinlääkärin palveluista.....	33
4.8.3. Maksut ostopalveluista.....	34
4.8.4. EU:n valtiontukisääntöjen vaikutus	35

LIITTEET

Liite 1	Lakiluonnos
Liite 2	Eriävä mielipide
Liite 3	Jääviys virkatehtävissä: muistio
Liite 4	Selvityspyynnö päiväystapauksista: Maa- ja metsätalousministeriön kirje läänihallituksille 30.12.2004
Liite 5	Tiivistelmä eläinlääkäripäivystyskyselyn tuloksista ja niistä tehdyistä johtopäätöksistä
Liite 6	Yhteenveto eläinlääkäripäivystystä koskevan kyselyn tuloksista
Liite 7	Selvityspyynnö valvonnan kustannuksista: Maa- ja metsätalousministeriön kirje läänihallituksille 8.11.2005
Liite 8	Selvityspyynnö valvonnan kustannuksista: Maa- ja metsätalousministeriön kirje läänihallituksille 25.1.2006

1. Hankkeen tausta

Eläinlääkintähuollolla tarkoitetaan eläinlääkäripalveluja sekä paikallisella tasolla suoritettavaa elintarvikkeiden turvallisuuden ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa. Eläinlääkintähuollon uudistamishanke on osa elintarvikevalvonnan kehittämistä koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanoa. Valtioneuvosto teki tämän periaatepäätöksen 30.10.2003. Periaatepäätöksessä todetaan elintarvikevalvonnan olevan kiinteä osa ympäristöterveydenhuoltoa, ja periaatepäätöksen tulevan siten sovellettavaksi myös muuhun ympäristöterveydenhuoltoon liittyvään paikallisen viranomaisen toiminnan kehittämiseen. Periaatepäätöksessä todetaan sen koskevan näin ollen myös eläinlääkintähuoltoa sekä siihen kuuluvaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan elintarvikevalvonta järjestetään paikallisella tasolla siten, että kuntien ja kuntayhtymien vastuulla olevasta valvonnasta vastaa seudullinen valvontayksikkö. Seudullisia valvontayksiköitä muodostetaan koko maahan 50–85 kappaletta. Seudullinen yksikkö koostuu kuntien ja kuntayhtymien aikaisemmista valvontayksiköistä muodostetusta yhdestä organisaatiosta, joka on yhteisen johdon alaisuudessa. Kuntien ja kuntayhtymien tehtävänä olevan muun ympäristöterveydenhuollon - muun muassa eläinlääkintähuollon - tulee olla osa saman valvontayksikön tehtäväkenttää. Seudulliset valvontayksiköt muodostetaan vapaaehtoisin järjestelyin, mutta jos seudulliset yksiköt eivät muodostu koko maahan kolmen vuoden kuluessa, säädetään aluerajoista erikseen. Kuntien yhteistyöstä säädetään myös kolmen vuoden jälkeen tarvittaessa lailla.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen antamisen jälkeen sisäasianministeriö asetti vuonna 2005 kunta- ja palvelurakennehankkeen. Hankkeen aikana selvitettiin muun muassa kuntien ja valtion työnjakoa. Tässä yhteydessä käsiteltiin myös ympäristöterveydenhuollon tehtäviä, mutta käsittely ei johtanut muutosten valmisteluun näiden tehtävien työnjaossa. Hankkeessa valmisteltiin laki kunta- ja palvelurakennemuutuksesta (169/2007; PARAS-puitelaki), joka tuli voimaan 23.2.2007. PARAS-puitelaissa säädetään suuntaviivat kunta- ja palvelurakennemuutukselle, ja sen nojalla käynnistetään uudistuksen käytännön toteuttamisen edellyttämä lainsäädännöllinen ja hallinnollinen uudistustyö. Lain mukaan kuntien yhteistoiminnan vahvistamiseksi kunnat voivat perustaa toiminnallisesta kokonaisuudesta muodostuvan yhteistoiminta-alueen, jonka tehtävät annetaan kuntalain mukaiselle yhteiselle toimielimelle tai kuntayhtymälle. Kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka huolehtii perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaalitoimen tehtävistä, on oltava vähintään 20 000 asukasta. Lain mukaan kunnan on elokuun loppuun mennessä 2007 toimitettava valtioneuvostolle selvitys yhteistoiminta-alueita koskevista suunnitelmistaan ja niiden toteuttamista koskeva toimeenpanosuunnitelma. Laki ei erikseen koske ympäristöterveydenhuoltoa eikä sisällä veloitetta siirtää tehtäviä lain mukaisesti perusterveydenhuoltoa varten perustettaville yhteistoiminta-alueille. Lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa (173/2007) kuitenkin säädetään, että kunnan valtioneuvostolle antamassa selvityksessä ja toimeenpanosuunnitelmassa on oltava myös tiedot ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä.

Valtioneuvosto päätti 1.3.2007 muuttaa elintarvikevalvonnan kehittämistä koskevaa periaatepäätöstä. Muutoksen tarkoituksena oli sovittaa periaatepäätös yhteen PARAS-puitelain linjausten ja aikataulujen kanssa. Muutetun periaatepäätöksen mukaan elintarvikevalvonta ja muu ympäristöterveydenhuolto järjestetään paikallisella tasolla siten, että kuntien vastuulla olevasta valvonnasta vastaa yhteistoiminta-alue. Yhteistoiminta-alueiden muodostamiseen sovelletaan PARAS-puitelaissa (lain 5 § 2 momentti) ja kansanterveyslaissa (lain 5 § 4 momentti) säädettyjä periaatteita. Kansanterveyslain mukaan kunta voi järjestää ympäristöterveydenhuollon tehtävät muusta kansanterveystyön organisoinnista poikkeavalla tavalla joko itse tai alueellisesti yhteistyössä muiden kuntien tai kuntayhtymien kanssa.

Muutetun periaatepäätöksen mukaan kunnan tulee osana PARAS-puitelaissa tarkoitettua toimeenpanosuunnitelmaa kuvata, miten ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue muodostetaan. Yhteistoiminta-alueita muodostettaessa tule huomioida muu kuntien välinen yhteistyö, ensisi-

jaisesti perusterveydenhuollossa. Valtioneuvosto voi päättää kunnan kuulumisesta ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen, jos kunta ei ole 1.6.2009 mennessä tehnyt päätöstä kuulumisesta johonkin tällaiseen yhteistoiminta-alueeseen. Yhteistoiminta-alueiden on aloitettava toimintansa viimeistään vuoden 2013 alussa, johon saakka PARAS-puitelaki on voimassa.

Periaatepäätöksen muutos on otettu huomioon työryhmän valmistelemassa lakiluonnoksessa. Muutoksen edellyttämät muut lainsäädännön muutokset ovat valmisteilla maa- ja metsätalousministeriössä, kauppa- ja teollisuusministeriössä sekä sosiaali- ja terveysministeriössä.

2. Muut hankkeet ja selvitykset

2.1. Kunnallisen eläinlääkintähuollon nykyistä ja tulevaa organisaatiota, tehtäviä ja kustannuksia selvittäneen työryhmän raportti

Nykyinen eläinlääkintähuoltolaki tuli voimaan vuonna 1990. Maa- ja metsätalousministeriö asetti vuonna 1993 työryhmän laatimaan selvityksen kunnallisen eläinlääkintähuollon organisaatiosta, kunnaneläinlääkäreiden tehtävistä sekä järjestelmän valtiolle ja kunnille aiheuttamista kustannuksista. Työryhmän asettamisen taustana oli selvitysmies Timo Relanderin raportti kunnallistalous, jossa ehdotettiin eläinlääkintähuollon muuttamista kunnille vapaaehtoiseksi.

Työryhmä katsoi eläinten terveyden- ja sairaanhoidolla sekä siihen liittyvällä tarttuvien tautien vastustamisella olevan niin suuri yhteiskunnallinen merkitys, että nämä tehtävät tulee säilyttää yhteiskunnan vastuulla. Kunnallisen eläinlääkintähuollon kustannukset kunnille arvioitiin 25 markaksi asukasta kohti. Tähän oli laskettu mukaan eläinlääkäripalvelujen ja elintarvikevalvonnan kustannukset. Suomen eläinlääkintähuoltojärjestelmän todettiin pohjoismaisessa vertailussa olevan kustannuksiltaan edullinen ja tuottavan kuitenkin riittävät palvelut koko maan alueella.

2.2. Suomen Eläinlääkäriliiton kannanotto eläinlääkintähuollon kehitystarpeista

Suomen Eläinlääkäriliitto julkaisi vuonna 2003 kannanoton eläinlääkintähuollon kehitystarpeista. Kannanottoon sisältyy kattava selvitys eläinlääkintähuollon tehtävistä, ongelmista ja tulevaisuuden näkymistä.

2.3. Ympäristöterveydenhuollon alueellinen yhteistoimintakokeilu

Sosiaali- ja terveysministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö käynnistivät vuonna 2003 ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoimintakokeilun (YTAKE). Hankkeessa on tuettu kuntien vapaaehtoisia hankkeita kuntien yhteistoiminnassa perustamien ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden muodostamiseksi. Kuntien hankkeiden tukemiseen on käytetty 850 000 euroa vuosina 2003–2006. Vuonna 2007 kuntien hankkeiden tukemiseen on varattu 70 000 euroa, joka on suunnattu erityisesti eläinlääkintähuoltoon liittyviin hankkeisiin. Rahoitusta on varauduttu jatkamaan vielä vuosina 2008–2009.

Ympäristöterveydenhuollon kuntayksiköiden määrä on vähentynyt vuoden 2007 alkuun mennessä 270 yksiköstä 205 yksikköön vuoteen 2002 verrattuna. Vähentyminen on suurimmaksi osaksi tapahtunut YTAKE-hankkeen piirissä, sillä hankkeessa mukana olevissa kunnissa yksiköiden määrä väheni 36 yksiköllä vuosina 2004–2006. YTAKE-hankkeessa on ollut vuosina 2003–2005 mukana 28 kokeilualetta, joilla on 207 kuntaa ja 2,6 milj. asukasta. Vuonna 2006 kokeiluun otettiin mukaan

vielä kaksi aluetta (6-12 kuntaa). Hankeen tuloksena vuoden 2006 alussa kokeilun pohjalta syntyneitä uusia valvontayksiköitä oli 12, ja niihin kuului 66 kuntaa. Kaksi yksikköä (15 kuntaa) aloitti vuoden 2007 alussa. Vuoden 2007 aikana käynnistyneen vielä joitakin yksiköitä.

YTAKE-hankkeen arvioinnista on vastannut Kuntaliitto¹. Arvioinnin mukaan kuntien valmiutta yhteistyöratkaisuihin hidastaa pelko taloudellisen ohjausvaikutuksen heikkenemisestä ja toimintojen keskittymisestä. Yhteistyöllä nähdään kuitenkin olevan monia positiivisia vaikutuksia, kuten mahdollisuus osaamisen vahvistamiseen työnjaon ja erikoistumisen avulla. Suunnittelu- ja kehittämis-toiminnan sekä hallinnollisen ja toimistotyön organisointi keskitetysti vähentää päällekkäistä työtä. Henkilöstön näkökulmasta kollegiaalinen tuki ja kohentuneet sijaisjärjestelyt poistavat pienille yksiköille tyypillistä toiminnan haavoittuvuutta.

Arvioinnissa on todettu eläinlääkintähuollon olevan muuhun ympäristöterveydenhuoltoon verrattuna erilaisessa asemassa sen suhteen, että eläinlääkäripalvelujen osalta eläinlääkärit rinnastuvat itsenäisiin ammatinharjoittajiin. Eläinlääkärien tehtävien muutoksilla on siten vaikutusta myös heidän tulonmuodostukseensa, ja muutamilla kokeilualueilla eläinlääkintähuolto on tämän vuoksi jäänyt kokeiluhankkeen ulkopuolelle. Lähes kaikilla kokeilualueilla eläinlääkintähuolto on tarkoitus organisoida yhteiseen valvontayksikköön. Tämän on nähty helpottavan resurssipulaa ja erikoistumisen tarpeita. Yhteinen yksikkö myös mahdollistaa eläinlääkäripalvelujen, elintarvikevalvonnan ja terveystalouden johtotehtävien eriyttämisen.

3. Nykyinen tilanne

3.1. Lainsäädäntö

Kansanterveyslaki

Kansanterveyslaissa (66/1972) säädetään kansanterveystyöstä, joka tarkoittaa yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuvaa terveyden edistämistä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy mukaan lukien sekä yksilön sairaanhoitoa. Kansanterveystyöhön kuuluu myös ympäristöterveydenhuolto, joka lain mukaan tarkoittaa yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua. Ympäristöterveydenhuoltoa koskevat lait ovat kansanterveyslain mukaan (lain muutos 928/2005):

- terveydensuojelulaki (763/1994)
- elintarvikelaki (23/2006)
- laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004)
- laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi ((693/1976)
- kemikaalilaki (744/1989)
- eläinlääkintähuoltolaki (685/1990)

Kansanterveyslaissa säädetään kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavan johtajan kelpoisuusvaatimuksista. Johtajalla tulee alalle soveltuva korkeakoulututkinto sekä riittävä kokemus ja asiantuntemus ympäristöterveydenhuollon toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä.

Eläinlääkintähuoltolaki

Voimassa oleva eläinlääkintähuoltolaki on tullut voimaan vuonna 1990. Lakia valmisti maa- ja metsätalousministeriön asettama toimikunta 1986–1987. Toimikunnan ehdotusten valmistuttua (komiteanmietintö 1987:57) lakia valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriössä, kunnes hallituksen

---

¹ Laamanen, Elina ja Aronen; Kauko: Seutuyhteistyö etenee ympäristöterveydenhuollossa. Ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoimintakokeilun(YTAKE) I vaiheen arviointi. Helsinki 2005, sekä Laamanen, Elina ja Aronen, Kauko: Kokeilusta seudullisiin yksiköihin. Ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoimintakokeilun (YTAKE) II vaiheen arviointi. Helsinki 2006

esitys annettiin eduskunnalle vuonna 1989 (HE 252/1989). Lakia on sen voimaantulon jälkeen muutettu neljä kertaa.

Eläinlääkintähuoltolaissa säädetään kunnan tehtävistä eläinlääkintähuollossa ja yksityisen eläinlääkintähuollon valvonnasta. Kunnan tehtäviin kuuluu eläinlääkäripalvelujen järjestäminen kotieläimiä varten sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvontaan liittyvät tehtävät, joista nykyisin säädetään elintarvikelaissa. Kunta voi näitä sekä kunnaneläinlääkärille muussa lainsäädännössä säädettyjä tehtäviä varten ylläpitää kunnaneläinlääkärin virkoja joko yksin tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Kunta voi järjestää lain mukaiset eläinlääkäripalvelut myös ostamalla palveluja yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

Kunnan tulee lain mukaan suunnitella ja toteuttaa eläinlääkintähuoltoa alueellaan. Eläinlääkintähuollon ohjaus ja valvonta kuuluu läänin alueella lääninhallitukselle ja koko valtakunnan tasolla Elintarviketurvallisuusvirastolle. Ylimpänä viranomaisena on maa- ja metsätalousministeriö.

Eläinlääkintähuoltolain säännökset yksityisestä eläinlääkintähuollosta koskevat eläinlääkäripalveluja antavien yritysten ja itsenäisenä ammatinharjoittajina toimivien eläinlääkäreiden toimintaa. Yksityisen eläinlääkintähuollon toimijoiden on tehtävä toiminnastaan ilmoitus lääninhallitukselle ja kunnalle. Yrityksillä on oltava eläinlääkäripalveluista vastaavana johtajana henkilö, jolla on oikeus harjoittaa eläinlääkärin ammattia Suomessa. Yksityisessä eläinlääkintähuollossa toimijalla on oltava asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet. Jos yksityisen eläinlääkintähuollon toiminnassa on merkittäviä puutteita tai epäkohtia, maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä toiminnan keskeytetäväksi.

Elintarvikelaki

Vuonna 2006 voimaan tullut elintarvikelaki koskee elintarvikevalvontaa kaikissa elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Elintarvikevalvontaan kuuluu muun muassa maatilojen alkutuotannon valvonta. Kunnan on huolehdittava alueellaan elintarvikevalvonnan järjestämisestä. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Kunnan tulee lain mukaan pyrkiä siihen, että se hoitaa elintarvikevalvonnan yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa valvonnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta riittävän laajalla alueella.

Elintarvikelain mukaan elintarvikevalvontaa hoitavalla viranomaisella tulee olla tarpeellinen määrä pätevää ja valvonnan menestyksellisen hoitamisen kannalta riittävän kokenutta henkilökuntaa. Lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa määritellään tehtävät, jotka kunnassa ovat kunnaneläinlääkärin tehtäviä. Näitä ovat muun muassa maidontuotantotilojen ja kananmunanpakkaamojen valvonta sekä teurastamojen, pienteurastamojen, riistan käsittelylaitosten ja leikkaamojen valvonta ja lihan tarkastus (valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta 321/2006).

Eläintautilaki

Eläintautilaissa (55/1980) säädetään tarttuvien eläintautien ennalta ehkäisemisestä, leviämisen estämisestä ja hävittämisestä. Kunnaneläinlääkärin tehtäväksi säädetään huolehtia lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta. Kunnaneläinlääkärin on lain mukaan noudatettava tehtävissään Elintarviketurvallisuusviraston antamia määräyksiä. Lain nojalla on annettu noin 140 maa- ja metsätalousministeriön asetusta, joissa kunnaneläinlääkärin tehtävistä säädetään yksityiskohtaisesti. Osa asetuksista koskee ennalta ehkäisevää, säännönmukaista tai toistuvaa valvontaa ja osaa sovelletaan vain, jos epäillään tai todetaan tiettyä vakavaa eläintautia. Säännönmukaista tai toistuvaa valvontaa ovat maatilojen ja muiden eläinten pitopaikkojen, laitosten, eläinten ja tavaraerien tarkastukset sekä näytteenotot. Tarkastukset ja näytteenotot liittyvät muun muassa eläinten lakisääteiseen terveysvalvontaan, eläimistä saatavien sivutuotteiden käytön ja käsittelyn valvontaan, eläintautitilanteen selvittämiseen sekä sisämarkkinakaupan ja viennin valvontaan. Vakaviin eläintauteihin liittyvät tehtävät ovat sekä konkreettisten

tauditapausten hoitamista että valmiuden ylläpitoa tauditapausten edellyttämiin kiireellisiin toimiin ja kriisitilanteisiin.

Laki helposti leviävien eläintautien vastustamisesta

Helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa (488/1960) säädetään toimenpiteistä, joihin voidaan ryhtyä eläintautilaissa säädettyjen toimenpiteiden lisäksi, jos maassa esiintyy eläinkulkutautia tai sellainen uhkaa levitä maahan. Jos eläinkulkutauti on levinnyt laajasti maassa, elintarviketurvallisuusvirasto voi velvoittaa maassa asuvat eläinlääkärit tietyin edellytyksin suorittamaan tautitilanteen vuoksi välttämättömiä eläinlääkärin tehtäviä. Laissa annetaan täytäntöönpanotehtäviä lähinnä Elintarviketurvallisuusvirastolle ja lääninhallitukselle. Kunnaneläinlääkärille annetaan tehtäviä vain siinä yhteydessä, kun säädetään viranomaisten velvollisuudesta tiedottaa lain nojalla perustettavista rajoitusalueista.

Eläinsuojelulaki

Eläinsuojelulaissa (247/1996) säädetään eläinten hyvinvointia koskevista vaatimuksista eläinten hoidossa, kohtelussa ja käytössä. Lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin. Paikallisia eläinsuojeluviranomaisia ovat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi, jotka valvovat lain noudattamista kunnan alueella. Viranomaisella on oikeus suorittaa tarkastus, jos on aihetta epäillä säännösten vastaista toimintaa. Viranomainen voi ilman epäilyäkin suorittaa tarkastuksen laissa määritellyissä eläinten pitopaikoissa tai tilaisuuksissa, kuten eläinnäyttelyssä ja eläinkilpailussa. Elintarviketurvallisuusvirasto ja lääninhallitus voivat määrätä virkaeläinlääkärit suorittamaan tarkastuksia eläinten pitopaikoissa, joissa pidetään eläimiä elinkeinon harjoittamisen tarkoituksessa, sekä teurastamoissa ja teurastuspaikoissa. Näitä tarkastuksia tehdään muun muassa vuosittaisina otantatarkastuksina EU-lainsäädännön edellyttämät määrät.

Eläinsuojelulaissa ei säädetä valvontatehtäviä kunnalle. Lain mukaan kunnan on kuitenkin huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteen otettujen koirien, kissojen ja muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä. Talteen otettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivää. Sen jälkeen kunta voi myydä tai lopettaa eläimen. Kunnalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus talteen otosta, hoidosta ja lopetuksesta.

Laki eläinten kuljetuksesta

Eläinten kuljetuksesta annettu laki (1429/2006) on tullut voimaan kuluvan vuoden alussa. Lain sisältönä ovat eläinten hyvinvointia koskevat vaatimukset eläinten kuljetuksessa ja sitä sovelletaan kaikkien elävien eläinten kuljetukseen. Paikallisia viranomaisia ovat kunnaneläinlääkäri ja poliisi, jotka valvovat lain ja eläinten kuljetusta koskevien EU-säädösten noudattamista toimialueellaan. Jos on aihetta epäillä, että eläinten kuljetusta koskevia säännöksiä ei noudateta, kunnaneläinlääkäri voi suorittaa tarkastuksen asian selvittämiseksi. Kunnaneläinlääkärin on myös avustettava poliisia sen suorittamissa tarkastuksissa. Lisäksi Elintarviketurvallisuusvirasto ja lääninhallitus voivat määrätä kunnaneläinlääkärin suorittamaan tarkastuksia muun muassa EU-lainsäädännön edellyttäminä otantatarkastuksina sekä kuljetusajoneuvojen hyväksymismenettelyä varten. Laissa ei säädetä tehtäviä kunnalle.

Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annettu laki

Tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annettu laissa (557/2005) säädetään Euroopan unionin suorien maataloustukien edellytyksenä olevien täydentävien ehtojen valvonnasta. Täydentäviin ehtoihin kuuluvat muun muassa elintarvikkeiden turvallisuutta, eläintaudeista ilmoittamista ja eläinten hyvinvointia koskevien, voimassaolevan lainsäädännön mukaisten vaatimusten noudattaminen. Täydentävien ehtojen noudattamisessa havaitut puutteet voivat johtaa tuottajan suorien tukien alentamiseen tai menettämiseen.

Täydentävien ehtojen sisältönä ovat muun ohella elintarvikelaissa, eläintautilaissa ja eläinsuojelulaissa säädettyjen vaatimusten noudattaminen maataloustuotannossa. Ehtojen valvonnassa noudatettavasta menettelystä ja tarkastusten kohdentamisesta säädetään tarkemmin tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1452/2006). Elintarvikkeisiin, eläintauteihin ja eläinten hyvinvointiin liittyviä täydentäviä ehtoja valvovat maataloilain ja asetuksen mukaan lääninhallitus ja kunnaneläinlääkäri. Maatilalla tehdyn tarkastuksen perusteella työvoima- ja elinkeinokeskus päättää havaittujen laiminlyöntien seuraamuksista suorien tukien maksamisessa.

3.2. Eläinlääkintähuollon toiminta

3.2.1. Toimintaympäristö ja voimavarat

Kotieläintilojen määrä Suomessa on vuosina 2002-2006 laskenut noin 25 %. Tilakoon kasvun vuoksi muutokset eläinmäärissä ovat pienempiä. Nautojen ja siipikarjan määrä on laskenut 5 %, kun taas sikojen määrä on lisääntynyt 10 % ja lampaiden yli 20 %.

Kotieläintilojen ja tuotantoeläinten lukumäärät (maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus):

	2002 Tilat	Eläimet	2006 Tilat	Eläimet
Naudat	26 031	1 025 379	20 098	949 291
Siat	3 822	1 315 006	2 876	1 436 470
Siipikarja	2 433	10 733 933	1 731	10 239 024
Lampaat	1 941	95 884	1 949	116 653
Vuohet	525	6 607	483	6 670
Kotieläintilat yht.	35 334		26 363	

Hevosten ja seura- ja harrastuseläinten määristä Suomessa ei ole tarkkoja tietoja. Hevosia arvioidaan olevan noin 64 000, koiria noin 600 000 ja kissoja 500 000–600 000.

Suomessa on vuoteen mennessä 2006 kuntajaosta tehtyjen päätösten mukaan 416 kuntaa vuonna 2007. Kunnissa oli vuonna 2006 eläinlääkintähuollon toimipisteitä 296 kpl ja niissä työskenteli 383 eläinlääkärinä. Kunnaneläinlääkäreistä eläinlääkäripalvelujen tehtävissä työskentelee noin 300. Lääninhallitusten keräämien tietojen mukaan eri tehtäviin käytetyn työajan perusteella kunnissa hoidetaan elintarvikevalvonnan tehtäviä noin 240 henkilötyövuoden verran ja eläinlääkintähuollon tehtäviä noin 220 henkilötyövuoden verran.

Yksityiseläinlääkäreitä on noin 400, joista noin 210 toimii itsenäisinä ammatinharjoittajina tai yrittäjinä. Yksityiseläinlääkäreiden omistamista yrityksistä noin 120 on sellaisia, jotka työllistävät yrittäjän lisäksi muita työntekijöitä.

3.2.2. Peruspalvelujen arviointi

Sisäasianministeriön toimeksiannosta lääninhallitukset ovat vuodesta 1996 alkaen arvioineet toimialansa peruspalvelujen saatavuutta ja laatua. Arvioinnin tietopohjana käytetään rekistereistä ja tilastollisista tietokannoista saatavia tietoja sekä lääninhallitusten omassa toiminnassa kertynyttä tietoa aineistoa. Arvioinnissa käytetään tarpeen mukaan myös erillisiä kyselyjä tai selvityksiä. Lääninhallitukset ovat tuottaneet vuosittain omat arviointiraporttinsa, joiden pohjalta sisäasiainministeriö on julkaissut valtakunnallisen raportin.

Vuoden 2006 peruspalvelujen arvioinnin tulosten mukaan eläinlääkäripalvelujen kysynnän ja valvontatehtävien painopistealueet vaihtelevat huomattavasti eri puolilla maata. Etelä-Suomen läänissä tarvitaan muuta maata enemmän eläinlääkäripalveluja hevosia ja pieneläimiä varten. Sika- ja siipikarjatilat sekä turkistuotanto ovat keskittyneet Länsi-Suomen lääniin. Sioista 80 % ja siipikarjasta noin 90 % kasvatetaan Länsi-Suomen läänissä. Naudoista noin 40 % on Länsi-Suomen alueella. Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänit ovat pääosin nautakarja-alueita. Poroa hoitoa harjoitetaan vain Pohjois-Suomessa ja vesiviljely on keskittynyt lounaiselle rannikolle.

Peruspalvelujen arvioinnissa on todettu valtaosan maan väestöstä asuvan alle 20 kilometrin päässä kunnan järjestämistä eläinlääkäripalveluista. Lähin kunnaneläinlääkäri ei kuitenkaan ole aina oman kunnan alueella. Lapissa, Koillismaalla ja Kainuussa eläinlääkäriin vastaanottopaikka on usein kaukana. Suurissa asutuskeskuksissa yksityiset eläinlääkäripalvelut tyydyttävät jopa valtaosan seura- ja harrastuseläimille tarvittavien eläinlääkäripalvelujen kysynnästä. Erikoiseläinlääkäripalvelujen saatavuus vaihtelee huomattavasti maan eri osissa ja ne ovat voimakkaasti keskittyneet suuriin asutuskeskuksiin ja yksityisiin palveluihin.

Tuotantoeläimille tilausten perusteella tehtyjen sairaskäyntien määrät olivat vuonna 2002 yhteensä noin 200 000 kpl ja vuonna 2006 noin 145 000 kpl. Päivystysaikana eläinlääkäri saadaan kotieläin- tai hevosilalle pääsääntöisesti kuuden tunnin kuluessa tilauksesta, mutta Pohjois-Suomessa on kuntia, joissa yli 10 % kiireisistä sairastapauksista voidaan hoitaa tätä pitemmän ajan kuluessa. Kiireettömistä sairastapauksista kotieläin- ja hevosiloilla keskimäärin 85 % voidaan hoitaa samana päivänä.

3.2.3. Eläinlääkintähuollon rahoitus

Eläinlääkintähuollon kustannuksista vastaavat kunta, valtio ja asiakkaat, joilta peritään maksuja palvelujen käytöstä ja valvonnasta. Työryhmä on työssään tarkastellut kustannuksia ja rahoitusta eläinlääkäripalvelujen sekä eläintautien ja eläinten hyvinvoinnin kannalta. Elintarvikevalvonnan kustannuksiin ja rahoitukseen ei ole erikseen paneuduttu, koska asia on vastikään selvitetty elintarvikelain käsittelyn yhteydessä. Elintarvikevalvonnan kustannuksia ei siten ole otettu laskelmissa huomioon, mutta elintarvikevalvonta on tarkastelussa mainittu siltä osin, kuin se on tarpeen kokonaiskuvan saamiseksi eläinlääkintähuollon toiminnasta tai kunnaneläinlääkäriin tehtävistä.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunta voi eläinlääkintähuollon tehtävien hoitamista varten ylläpitää yhtä tai useampaa kunnaneläinlääkäriä virkaa. Virka voidaan perustaa useamman kunnan tai kuntayhtymän taikka kunnan ja kuntayhtymän yhteisenä. Kunta voi huolehtia tehtävistä itse tai ostamalla palveluja. Yksityinen palvelujen tuottaja ei kuitenkaan voi lain mukaan huolehtia kunnaneläinlääkäriä eläintautilaissa tai eläinsuojelulaissa säädetyistä valvontatehtävistä. Kunta voi siten hankkia eläinlääkäripalveluja muilta kunnilta tai yksityisiltä palveluntuottajilta sekä sopia viranomaistehtävien hoidosta muun kunnan kanssa.

Kunta maksaa kunnaneläinlääkäriä virkaehtosopimuksen mukaisen palkan elintarvikevalvonnan tehtävistä ja hallinnollisista tehtävistä sekä eläinlääkäripalvelujen osalta niin sanotun peruspalkan. Kunta perii elintarvikevalvonnasta yrityksiltä maksuja, jotka perustuvat elintarvikelakiin ja EU-lainsäädäntöön. Maksut saavat olla enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten suuruisia.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä toimitilat ja tarpeelliseksi katsottavat toimintavälineet niistä eläinlääkäripalveluja varten, joiden järjestämiseen kunnalla lain mukaan on velvollisuus. Eläinlääkäripalveluista kunta perii vain osan maksuista. Niistä palveluista, jotka kunnan on eläinlääkintähuoltolain mukaan järjestettävä, kunta voi periä muun kuin hyötyeläimen hoidosta vastaanotolla niin sanotun klinikkamaksun, sekä maksun eläinlääkäripalveluihin liittyvään eläimen säilyttämiseen kunnan järjestämissä tiloissa. Kunta voi periä lakisääteisten palvelujen lisäksi järjestämistään eläinlääkäripalveluista myös klinikkamaksuja ja maksuja eläimen säilyttämisestä. Kunta

voi eläinlääkintähuoltolain mukaan maksaa osan kustannuksista, joita hyötyeläinten omistajille aiheutuu eläinlääkäripalvelujen käytöstä.

Eläinlääkäripalveluista perii asiakkailta maksuja kunnan lisäksi eläinlääkäripalvelun antaja. Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnaneläinlääkäriellä on oikeus periä antamistaan eläinlääkäripalveluista maksu suoraan asiakkaalta. Maksuun sisältyy palkkio työstä sekä korvaus matkakustannuksista ja käytetyistä lääkkeistä ja tarvikkeista. Maksun suuruus perustuu virkaehtosopimuksen kunnaneläinlääkäritaksan. Eläinlääkäripalvelun yhteydessä käytetyistä lääkkeistä ja tarvikkeista saa periä taksan mukaan todellisia kustannuksia vastaavan maksun. Lääkelain (395/1987) mukaan eläinlääkäriellä on oikeus tietyin edellytyksin luovuttaa lääkkeitä asiakkaalle ja periä niistä maksu. Maksuna voi periä enintään apteekille tai lääketukkukaupalle lääkkeestä maksetun hinnan. Kunnaneläinlääkäri perii myös eräistä valvontatehtävistä maksun suoraan asiakkailta. Eläintautilain mukaan kunnaneläinlääkäri perii asiakkaalta maksun lain mukaisesta tarkastuksesta tai toimenpiteestä, joka aiheutuu eläimen tai tavaratunnon tuonnista, viennistä tai kuljetuksesta taikka eräistä eläinten terveysvalvontaohjelmista. Maksun suuruudesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella noudattaen soveltuvin osin kunnaneläinlääkäritaksan määräyksiä. Näistä maksuista on voimassa vuonna 2001 annettu ministeriön asetus (30/EEO/2001).

Eläinlääkintähuoltolaissa säädetään vain kunnaneläinlääkäriin perimistä maksuista, mutta ei eläinlääkäripalvelujen maksuista silloin, kun yksityinen palvelujen tuottaja kunnan kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella huolehtii kunnan eläinlääkäripalveluista. Lakia onkin tulkittu niin, että yksityinen palvelujen tuottaja voi tällöin periä maksut oman hinnoittelunsa mukaisesti. Lääkelain säännöksiä luovutetuista lääkkeistä perittävistä maksuista sovelletaan myös yksityiseen palvelujen tuottajaan.

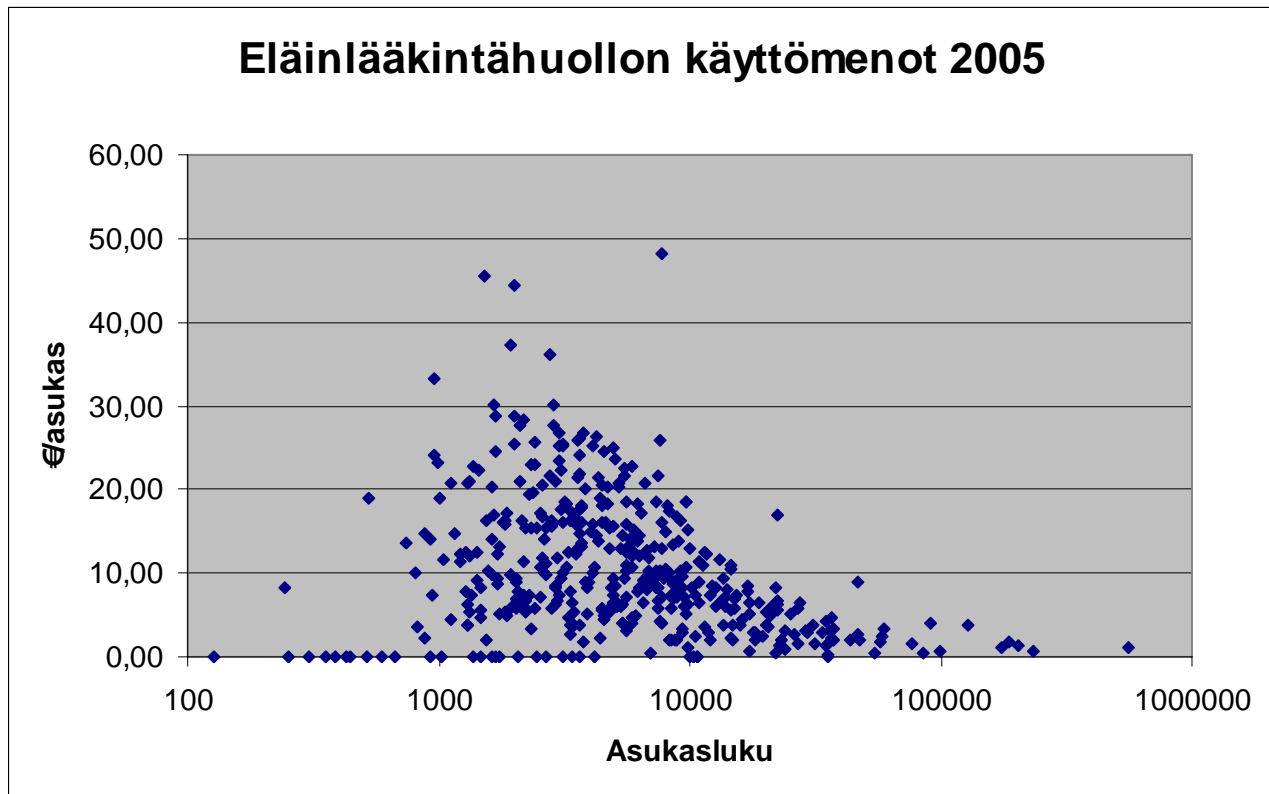
Eläinlääkintähuoltolain ja elintarvikelain mukaan kunnan näiden lakien nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992). Lain mukaan kunnalle maksetaan valtion varoista valtionosuus toiminnan käyttökustannuksiin laskennallisten perusteiden mukaisesti sekä valtionavustuksia kehittämis- ja perustamishankkeisiin.

Valtio maksaa eläintautilaissa ja eläinsuojelulainsäädännössä kunnaneläinlääkärielle säädetyistä tehtävistä kunnaneläinlääkärielle palkkion (toimituspalkkio) sekä korvauksen matkakustannuksista ja omien tarvikkeiden ja välineiden käytöstä. Toimituspalkkioista ja korvauksista säädetään eläinlääkäreiden toimituspalkkiosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1234/2001). Toimituspalkkion suuruus on vähintään 18,50 euroa tunnilta. Toimituspalkkiota voidaan korottaa tehtävän vaativuuden perusteella sekä silloin, kun tehtävä on suoritettu muuna kuin virka-aikana. Valtion varoista maksetaan myös valvontatehtäviä varten järjestettävä koulutus ja koulutukseen osallistumisesta johtuvat kunnaneläinlääkäriin matkakulut (vuonna 2006 yhteensä 120 000 euroa). Lisäksi valtio hankkii kustannuksellaan sellaiset kunnaneläinlääkäriin työvälineet ja varusteet, joita käytetään ainoastaan valvontatehtävissä. Tällaisia hankintoja ovat olleet esimerkiksi vakaviin eläintautiepidemioihin varautumiseen liittyvät tarvikkeet, kuten lintuinfluenssaa epäiltäessä käyttöön otettava suojarustus. Valtio maksaa myös mahdolliset vahingonkorvaukset, jos kunnaneläinlääkäri valvontatehtävissä aiheuttaa vahinkoa ulkopuolisille. Vahingonkorvausvastuusta on erilliset säännökset eläinsuojelulaissa ja eläinten kuljetuksesta annetussa laissa. Samaa käytäntöä sovelletaan myös eläintautilain mukaisiin tehtäviin.

Kunnaneläinlääkäriin ansiot koostuvat eläinlääkäripalvelujen ja valvontatehtävien osalta edellä selostetun mukaisesti kunnan maksamasta peruspalkasta, asiakkailta kunnaneläinlääkäritaksan ja eläintautilain nojalla perityistä maksuista ja valtion maksamista toimituspalkkioista. Kunnaneläinlääkäritaksan mukaisesti perityt palkkiot lasketaan mukaan kunnallisen eläkelain (549/2003) ja eläinlääkintähuoltolain mukaan eläkkeen perustana oleviin ansioihin, joista kunta maksaa eläkevaikutusmaksut. Valtio maksaa tapaturma- ja eläkevakuutusmaksut toimituspalkkioista.

Sosiaali- ja terveysministeriön laskelmien mukaan kuntien ympäristöterveydenhuollon menot ovat noin 60 milj. euroa vuodessa. Laskemassa ovat mukana eläinlääkintähuollon lisäksi elintarvikkei-

den, terveydensuojelun, kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuden ja tupakkalain valvonta sekä kemikaalivalvonta. Eläinlääkintähuollon osuus näistä menoista on noin 10 milj. euroa, johon sisältyvät kuntien eläinlääkäripalvelut ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta. Tilastokeskuksen Kuntaliiton toimeksiannosta keräämien tietojen mukaan eläinlääkintähuollon käyttömenot ovat keskimäärin noin 10 euroa asukasta kohti eli kaikkiaan yli 50 miljoonaa euroa. Näiden tietojen mukaan menojen vaihtelu on suurta (0-50 euroa asukasta kohti, kuva seuraavalla sivulla).

Valtion talousarviossa eläinlääkintähuollon määräraha vuonna 2006 oli kaikkiaan 1,7 milj. euroa (talousarvion momentti 30.30.25). Määrärahasta maksettiin kunnaneläinlääkäreille eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta yhteensä 458 000 euroa (toimituspalkkiot, matkakustannukset, työnantajamaksut). Kunnaneläinlääkäreiden koulutukseen käytettiin 120 000 euroa. Määrärahasta maksettiin lisäksi muun muassa eläintautien vastustamisesta aiheutuneita kustannuksia, tutkimusapurahoja, eläinsuojelujärjestöjen valtionapuja ja eläinlääkärien erikoistumiskoulutuksen kustannuksia. Suomen Eläinlääkäriliiton keräämien tietojen mukaan kunnaneläinlääkärien perimät maksut asiakkailta ovat noin 10,5 milj. euroa vuodessa.

4. Työryhmän ehdotukset

4.1. Kunnan tehtävät elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnassa

Elintarvikelaissa elintarvikevalvonta säädetään kunnan tehtäväksi. Elintarvikelain mukaiset tehtävät kunnassa on tietyiltä osin säädetty kunnaneläinlääkäriin tehtäviksi ja kuuluvat käytännössä monilta muiltakin osin kunnaneläinlääkärien tehtäviin. Elintarvikevalvontaa suoritetaan alkutuotannon valvonnan yhteydessä myös maataloilla ja muissa eläinten pitopaikoissa. Näissä kohteissa suoritetaan

myös eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnalla on myös välitön asiallinen yhteys elintarvikevalvontaan, sillä eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotannossa kysymys on saman tuotantoketjun valvonnasta. Tuotantoeläinten terveys ja hyvinvointi ovat merkittävä osa eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuutta, laatua ja elintarviketalouden kannattavuutta. Elintarviketurvallisuuden kannalta eläinten terveydellä on suora vaikutus niistä saatavien elintarvikkeiden hygieeniseen laatuun. Eläinten hyvinvointi on osa elintarvikkeiden eettistä laatua, ja sillä merkittävä vaikutus myös kotieläimiä pitävän yrityksen taloudelliseen tulokseen. Tuotantoeläinten terveydellä on suora vaikutus alkutuotannon kannattavuuteen, jalostavan teollisuuden raaka-aineiden laatuun sekä niistä saatuun hintaan. Elintarvikevalvonta onkin työryhmän mielestä edelleen sisällytettävä eläinlääkintähuoltolakiin. Lain soveltamisalaan kuuluisi näin ollen se tehtäväkenttä, joka ympäristöterveydenhuollon tehtävistä muodostaa käytännössä valtaosan kunnaneläinlääkäriin tehtävistä. Toisaalta soveltamisala kattaa tällöin myös valvontakohteiden ja sisällön puolesta yhteen kuuluvat paikallistason tehtävät.

Eläintautilain, eläinsuojelulain ja eläinten kuljetuksesta annetun lain mukaan valvontatehtävät ovat kunnaneläinlääkäriin eli tietyn viranhaltijan tehtäviä. Kuntien tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaan ylläpitää kunnaneläinlääkäriin virkoja myös näitä tehtäviä varten. Kunnaneläinlääkäreille maksetaan valvontatehtävistä erillinen palkkio ja kustannusten korvaus valtion varoista. Valtion viranomaiset myös huolehtivat valvontatehtävien ohjauksesta, koulutuksesta ja usein käytännön työnjohdosta. Lisäksi valtio hankkii osan kunnaneläinlääkäriin työvälineistä, esimerkiksi eläintautien vastustamistehtävissä tarvittavat erikoisvarusteet.

Eläintautilainsäädännössä säädettyjä kunnaneläinlääkäriin tehtäviä ovat muun muassa:

- toimenpiteet vastustettavien eläintautien ennalta ehkäisemiseksi, hävittämiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä valmiuden ylläpito hävittämistoimia varten
- sisämarkkinakauppaan ja vientiin liittyvät tarkastukset, todistukset ja ilmoitukset
- lakisääteisiin terveysvalvontaohjelmiin kuuluvat tarkastukset, näytteenotot ja todistukset
- näytteenotot eläintautitilanteen selvittämistä varten (esim. kartoitustutkimukset)
- eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelyn ja käytön valvonta

Eläinsuojelulainsäädännössä säädettyjä kunnaneläinlääkäriin tehtäviä ovat eläinten pitopaikkojen ja kuljetusajoneuvojen tarkastukset sekä ryhtyminen tarvittaviin toimenpiteisiin, jos lainsäädäntöä ei noudateta. Toimenpiteet voivat olla hallintopäätöksiä, esimerkiksi kieltoja ja määräyksiä tai kiireellisissä tapauksissa välittömiä käytännön toimenpiteitä, kuten eläimen hoidon järjestäminen tai eläimen lopettaminen.

Valvontatehtävien kuuluminen kunnan sijasta kunnaneläinlääkärille on ongelmallista tehtävien hallinnan ja niihin tarvittavien voimavarojen suunnittelun kannalta, koska kunnaneläinlääkärille annetaan tehtäviä kahden työnantajan taholta. Kunnissa ei usein tiedetä tai oteta huomioon kunnaneläinlääkäriin valvontatehtäviä muiden tehtävien mitoituksessa. Lisäksi valtion työnantajavastuu valvontatehtävissä aiheuttaa epäselvyyttä ja puutteita sellaisessa työnantajien tehtävien hoidossa, joka on käytännössä mahdollista hoitaa vain kunnan tasolla, kuten sijaisten järjestäminen ja paikallisiin työoloihin liittyvä työsuojelu.

Elintarvikelaissa ja muussa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä paikallisen tason valvontatehtävät ovat kunnan tehtäviä. Työryhmä on tämän vuoksi tarkastellut mahdollisuutta siirtää myös eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta kunnan tehtäviksi. Tätä järjestelyä puoltaisi työnantajan vastuun selkeytyminen ja suuremmat mahdollisuudet järjestää tehtävien hoito paikallisten olosuhteiden mukaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Toisaalta kaikkia kunnaneläinlääkäriin valvontatehtäviä ei olisi tarkoituksenmukaista siirtää kokonaan kunnan tehtäviksi. Tällaisia tehtäviä ovat ainakin vastustettaviin eläintauteihin, erityisesti eläintautikriiseihin, liittyvät tehtävät. Vastustettavan eläintaudin esiintyminen maassa voi tapauksesta riippuen vaikuttaa ihmisten terveyteen sekä alkutuotannon, teollisuuden ja kaupan toimintaan sekä suomalaisten tuotteiden vientiin. Vastustettaviin eläintauteihin liittyvissä toimenpiteissä on tärkeitä toimia nopeasti, valtakunnallisesti ja alueellisesti keskitetyn johdon alaisena selvän linjaorganisaation mukaisesti. Lisäksi kunnaneläinlääkäreitä on voitava tarvittaessa siirtää työskentelemään toimialueensa ulkopuolelle. Työryhmä onkin katsonut,

että vastustettaviin eläintauteihin liittyvät toimenpiteet tulisi jättää lainsäädännössä kunnaneläinlääkärin tehtäviksi siinäkin tapauksessa, että nykyisin kunnaneläinlääkärille säädetyt eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävät siirrettäisiin muutoin kunnan tehtäviksi. Liitteenä olevan lakiluonnoksen 15 § kuuluisi tämän vaihtoehdon mukaisesti seuraavasti:

15 § Valvontatehtävien järjestäminen

Kunnan on huolehdittava:

- 1) eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisestä valvonnasta ja muusta elintarviketurvallisuuden valvonnasta siten kuin siitä säädetään elintarvikelaissa tai sen nojalla
- 2) eläintautilaissa tai sen nojalla kunnaneläinlääkäriin tehtäväksi säädetystä eläintautien valvonnasta lukuun ottamatta eläintautilain 8 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä todetun tai epäillyn eläintaudin johdosta; sekä
- 3) eläinsuojelulaissa, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa tai niiden nojalla kunnaneläinlääkäriin tehtäväksi säädetystä eläinten hyvinvoinnin valvonnasta.

Työryhmä on todennut edellä esitetyn mallin ongelmaksi sen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnalla on aina valtakunnallista merkitystä siitä huolimatta, että valvontatehtäviä on tarkoituksenmukaista hoitaa paikallistasolla. Tämä koskee muitakin kuin edellä jo selostettuja vastustettaviin eläintauteihin liittyviä toimenpiteitä. Tämän vuoksi eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta saattaisi kunnan tasolla tarkasteltuna ja pelkästään kunnan vastuulla järjestettynä menettää sen yhteiskunnallisen merkityksensä, joka sillä tällä hetkellä on valtion keskus- ja aluehallinnon välittömässä ohjauksessa. Tehtäväalue myös edellyttää asiantuntemusta, joka puoltaa nykyisen ohjausjärjestelmän säilyttämistä. Työryhmä onkin päätenyt ehdottamaan, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävät säilyisivät edelleen kunnaneläinlääkärille säädettyinä tehtävinä. Lainsäädännössä olisi kuitenkin selvennettävä kuntien velvollisuuksia valvontatehtävien hoidossa ottaen huomioon, että kunta on kunnaneläinlääkäriin työnantaja. Kunnan tulisikin nimenomaisesti huolehtia siitä, että kunnaneläinlääkärille säädetty valvontatehtävät voidaan hoitaa lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Lisäksi kunnan tulisi huolehtia näihin tehtäviin tarvittavista toimitiloista ja työvälineistä. Työryhmän ehdotukset tältä osin ovat lakiluonnoksen 15 ja 18 §:ssä. Työryhmän ehdotukset valvontatehtävien rahoituksesta ovat muistion kohdassa 4.8.1. ja lakiluonnoksen 22 §:ssä.

Työryhmä ehdottaa, että eläintauti- ja eläinsuojelulainsäädännössä kunnaneläinlääkärille säädetty tehtävät säilyvät valtion tehtävinä. Kunnan vastuuta huolehtia näiden tehtävien hoidon edellytyksistä on kuitenkin lainsäädännössä selvennettävä.

4.2. Eläinlääkintähuollon tehtävien järjestäminen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella

Elintarvikevalvonnan kehittämistä koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen ja sen tarkistamista koskevan päätöksen edellyttämät muutokset eläinlääkintähuoltolakiin ovat työryhmän laatiman lakiluonnoksen 8 §:ssä ja 35 §:n 1 momentissa. Periaatepäätöksen ja sen muutoksen mukaan yhteistoiminta-alue koostuu kuntien ja kuntayhtymien nykyisistä valvontayksiköistä muodostetusta yhdestä organisaatiosta. Kuntien tehtävänä olevan ympäristöterveydenhuollon tulee olla osa saman valvontayksikön tehtäväkenttää. Tarkoituksenmukaisen työnjaon ja erikoistumisen mahdollistamiseksi valvontayksikön minimikoko on koko ympäristöterveydenhuollon toimialalla 10-15 henkilötyövuotta ottaen kuitenkin huomioon pakalliset erityistekijät. Koko henkilöstöä ei ole välttämätöntä sijoittaa valvontayksikön keskuspaikalle.

Työryhmä on tarkastellut eläinlääkintähuoltoon kuuluvien tehtävien käytännön järjestämistä periaatepäätöksen mukaisella ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella. Eläinlääkintähuollon tehtävien järjestämisestä kuntien yhteistyönä ei ole olemassa vielä paljoa tietoa ja kokemuksia. Tehtävien järjestämisessä voidaan olettaa esiintyvän useita eri tyyppisiä paikallisella tasolla rat-

kaistavia ongelmia. Eläinten omistajien kannalta keskeisiä asioita ovat palvelun laatu ja kustannukset. Eläinlääkäripalvelujen ja valvontatehtävien edellyttämät eläinlääkäriin matkat eläinten pitopaikoihin saattavat pidentyä, mikä aiheuttaa kustannuksia ja vie enemmän työaikaa. Eläinlääkäripalveluja voi antaa samalla alueella aikaisempaa useampi eläinlääkäri, joten useammin myös samaa eläintä saattaa hoitaa eri kerroilla eri eläinlääkäri. Eläinlääkintähuollon tehtävien määrä ja sisältö vaihtelevat eri alueilla varsin paljon, eikä eläinlääkäreiden työnjaon ratkaiseminen joillakin yhteistoiminta-alueilla välttämättä kelpaa suoraan malliksi muille alueille. Tehtävien hoidon järjestämisessä tulisi kuitenkin aina painottaa asiakaslähtöisyyttä siten, että ensin tarkasteluun otetaan eläinlääkäripalvelujen kysyntä ja valvontatehtävien määrä (esimerkiksi tilojen ja laitosten määrä, terveydenhuoltosopimukset, tarpeelliset valvontakäynnit sekä varautuminen kriisitilanteisiin). Tämän tarkastelun perusteella voidaan sitten arvioida, miten paljon ja millaisia voimavaroja tehtäviin tarvitaan sekä miten tehtävät saadaan tarkoituksenmukaisesti hoidettua.

Työryhmä on todennut yhteistoiminta-alueiden etujen liittyvän ennen kaikkea eläinlääkintähuollon tehtäviin tarvittavien voimavarojen riittävyyteen, kohdistamiseen ja ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Näillä tekijöillä on keskeinen merkitys palvelujen laadun ja saatavuuden turvaamisessa. Suuremmassa toimintayksikössä on mahdollista osoittaa voimavaroja tarkemmin niiden tarpeen mukaan ja jakaa työn kuormitusta tasaisemmin. Lisäksi niissä on mahdollisuus henkilötasolla keskittyä enemmän johonkin tai joihinkin tehtäväalueisiin ja syventää osaamistaan niillä. Tämän voidaan olettaa myös edistävän työn tuottavuutta. Esimerkkinä perehtymistä ja tehtäväjakoa edellyttävästä tehtäväalueesta on terveydenhuoltotyö, joka edellyttää mahdollisuutta suunnitelmalliseen ajankäyttöön. Terveydenhuoltokäynti tilalla ei vastaa tarkoitustaan, jos se joudutaan keskeyttämään kiireellisen sairastapauksen vuoksi. Keskittyminen tiettyihin tehtäviin yhteistoiminta-alueiden työnjaossa ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että kunnaneläinlääkärit eivät pystyisi tarvittaessa lainkaan hoitamaan toistensa tehtäviä. Tällainen tarve joustavaan työnjakoon voi tulla esimerkiksi eläinlääkäriin äkillisen sairastumisen vuoksi tai jollakin tehtäväalueella esiintyvien kiireellisten tai tilapäisesti lisääntyvien tehtävien vuoksi. Joustavaa työnjakoa edellyttävä tilanne on esimerkiksi vakavan eläintaudin esiintyminen tai ruokamyrkytysepidemia. Suurempien toimintayksiköiden muodostaminen ei todennäköisesti ratkaise eläinlääkärien pitempien sijaisuuksien hoidossa esiintyviä ongelmia.

Työryhmä suosittelee eläinlääkintähuollon tehtävien järjestämistä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla siten, että kunnaneläinlääkärit voivat keskinäisessä työnjaossaan perehtyä syvällisemmin osaan eläinlääkintähuollon tehtävistä ottaen huomioon alueella tarvittava osaaminen. Syvällisempi perehtyminen ei kuitenkaan saisi olla esteenä joustavalle tehtävien järjestelylle yhteistoiminta-alueella.

4.3. Valvontatehtävien järjestäminen yhteistoiminta-alueella

Kunnaneläinlääkäreiden tehtäviin eläinlääkintähuollossa kuuluu sekä eläinlääkäripalvelujen tuottamista että viranomaistehtäviin kuuluvia valvontatehtäviä. Eläinlääkäripalveluista kunnaneläinlääkäri perii itselleen maksun asiakkaalta. Valvontatehtävistä kunnaneläinlääkärielle maksetaan tehtävästä riippuen palkka tai palkkio kunnan tai valtion varoista. Eläinlääkäripalveluissa kunnaneläinlääkäriin suhde asiakkaaseen on yksityisoikeudellinen sopimussuhde, josta eläinlääkäri saa taloudellista hyötyä. Valvontatehtävissä kunnaneläinlääkäriin suhde samaan asiakkaaseen on viranomaisen ja asiakkaan suhde, johon voi liittyä julkisen vallan käyttöä. Kunnaneläinlääkäri saattaa esiintyä näissä molemmissa rooleissa samassakin tilanteessa, jos hän esimerkiksi eläintä hoitaessaan epäilee eläinsuojeluongelmia tai vakavaa eläintautia.

Kunnaneläinlääkäriin tehtävä eläinlääkäripalvelujen antajana perustuu eläinlääkintähuoltolakiin. Kunnaneläinlääkärielle suoraan osoitetuista valvontatehtävistä säädetään eläinsuojelulaissa, laissa eläinten kuljetuksesta, eläintautilaissa ja tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetussa laissa. Lisäksi kunnaneläinlääkärit tekevät elintarvikelaissa kunnan tehtävänä olevia valvontatehtäviä. Kunnaneläinlääkäriin tehtävät sekä eläinlääkäripalvelujen tuottajana että valvontaviranomaisena perustuvat näin ollen lainsäädäntöön.

Kunnaneläinlääkärin kaksoisrooli ja siihen liittyvät ongelmat ovat olleet lakien valmistelussa viimeksi nimenomaisesti esillä eläinsuojelulain valmistelussa. Hallituksen esityksessä laiksi eläinsuojelulain muuttamisesta (HE 263/1984) ja hallituksen esityksessä eläinsuojelulaiksi (HE 36/1995) käsiteltiin kunnaneläinlääkärien asemaa valvontaviranomaisina suhteessa heille myös kuuluviin tehtäviin eläinlääkäriavun antajina. Molemmissa hallituksen esityksissä todettiin kunnaneläinlääkäriä asemaa valvontaviranomaisena vaikeuttavan sen tilanteen, että hän joutuu vaatimaan eläinsuojelusäännösten noudattamista asiakkailtaan. Valvonnan asiantuntemuksen, tehokkuuden ja kustannusten vuoksi parhaana vaihtoehtona kuitenkin pidettiin kunnaneläinlääkäriä tehtävien osalta nykyistä valvontajärjestelmää.

Kunnaneläinlääkäriä kaksoisrooli on ollut esillä myös Euroopan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanoon liittyvissä Euroopan yhteisöjen komission tarkastuksissa. Komissio on kiinnittänyt kaksoisrooliin huomiota valvontatoiminnan puolueettomuuden kannalta muun muassa vieraiden aineiden valvonnassa ja eläinsuojeluvalvonnassa. Komission kannanotot ovat olleet suosituksia, eivät välttämättä korjattavia puutteita.

Kunnaneläinlääkäriä on valvontatehtävissä noudatettava viranomaisten toimintaa koskevaa lainsäädäntöä, muun muassa hallintolakia (434/2003). Hallintolain mukaan viranomaisen on kohdeltava asiakkaitaan tasapuolisesti ja viranomaisen toimien on oltava puolueettomia. Puolueettomuutta pyritään takaamaan muun muassa viranomaisen esteellisyttä koskevien säännösten avulla. Tarkempi selvitys hallintolain esteellisyttä koskevista säännöksistä on muistion liitteenä (liite 3)

Hallintolain esteellisyssäännöksiä tulkittaessa on otettava huomioon kunnaneläinlääkäriä tehtävien perustuminen lainsäädäntöön. Kunnaneläinlääkäriä asema samalla kertaa sekä valvontaviranomaisen että palvelujen tuottajana ei pelkästään aiheuta esteellisyttä. Kunnaneläinlääkäri, jonka tehtävänä ovat eläinlääkäripalvelut, ei siten automaattisesti ole esteellinen suorittamaan valvontatehtäviä. Hallintolakia tulkittaessa esteellisyys onkin harkittava jokaisessa yksittäisessä tapauksessa erikseen. Hallintolain mukaan virkamies on esteellinen muun muassa silloin, jos asian ratkaisemisesta on odotettavissa hänelle erityistä hyötyä tai vahinkoa, tai jos hänen puolueettomuutensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Hyödyn tai vahingon on oltava luonteeltaan erityistä, esimerkiksi taloudellisesti tuntuva. Muun erityisen syyn on oltava vastaavan asteinen siten, että luottamuksen vaarantumiseen on konkreettisempi syy kuin esimerkiksi yleisluonteinen epäluottamus kunnaneläinlääkäriä toimintaan virkamiehenä. Hallintolakia koskevassa oikeuskirjallisuudessa muun muassa tavanomaisen asiakassuhteen ei ole katsottu perustavan esteellisyttä. Kunnaneläinlääkäriä esteellisyttä arvioitaessa onkin yleissääntönä pidettävä periaatetta, jonka mukaan kunnaneläinlääkäri on esteellinen valvomaan henkilöä tai kohdetta, johon hänellä on kiinteä asiakassuhde. Kiinteä asiakassuhde voi olla esimerkiksi kyseessä, jos samaa kunnaneläinlääkäriä pitkän ajan kuluessa usein pyydetään sairaskäynnille samalle tilalle tai jos kunnaneläinlääkäri sopimuksen perusteella hoitaa tilan tuotantoeläinten terveydenhuoltopalveluja. Mahdollinen asiakassuhde tai satunnainen eläinlääkäriapu ei kuitenkaan tämän mukaan aiheuta esteellisyttä.

Hallintolain mukaan esteellisen virkamiehen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön virkamies. Virkamies saa kuitenkin esteellisyydestään huolimatta käsitellä kiireellisen asian, jonka ratkaisuun esteellisyys ei voi vaikuttaa. Yleissääntö kiinteästä asiakassuhteesta esteellisyttä arvioitaessa soveltuu tämän vuoksi lähinnä tilanteisiin, joissa valvontatehtävä on ennalta tiedossa tai suunniteltavissa. Kunnaneläinlääkäriä viranomaistehtävien hoito edellyttää monissa tilanteissa välitöntä toimintaa tilanteen vaatimusten mukaisesti. Jos kunnaneläinlääkäri esimerkiksi käydessään tilalla sairaskäynnillä havaitsee eläinsuojeluun liittyviä epäkohtia, eläinsuojeluvalvonnan tavoitteiden ja tehokkuuden kannalta on tarkoituksenmukaisinta, että hän paikalla olevana toimivaltaisena viranomaisena ryhtyy heti asian vaatimiin toimenpiteisiin. Eläinsuojelulliset syyt saattavat edellyttää jopa välitöntä pakkokeinojen käyttöä, esimerkiksi eläimen lopettamista. Vastaavan tyyppisiä tilanteita syntyy myös silloin, jos kunnaneläinlääkäri epäilee tilalla vakavaa eläintautia. Näiden tilanteiden varalta on tarkoituksenmukaista, että kunnaneläinlääkäriellä on kaikissa tilanteissa virka-asemaan perustuva toimivalta ryhtyä tilanteen vaatimiin välittomiin toimenpiteisiin. Tällöin esteellisyyteen

vaikuttava asiakassuhde ei yleensä ole esteenä kiireellisten tehtävien hoidossa. Asiakassuhteella ei kuitenkaan saa olla vaikutusta asian ratkaisuun.

Hallintolaissa säädettyjä esteellisyysperusteita sovelletaan kaikkeen hallintotoimintaan. Kunnan eläinlääkärin suorittamissa valvontatehtävissä ei käytännössä ole tilanteita, jotka jääviyttä arvioitaessa edellyttäisivät erityissäännöksiä hallintolain säännösten lisäksi. Eläinlääkintähuoltolakiin ei näin ollen ole tarpeen ottaa uusia vain kunnaneläinlääkäreiden esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Esteellisyysäännösten merkitystä ja tulkintaa on kuitenkin selostettava lain perusteluissa, sillä esteellisyysäännökset on otettava huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreiden työjärjestelyissä. Tällöin on työjärjestelyjen avulla huolehdittava siitä, että valvontatehtäviä hoitavat kunnaneläinlääkärit eivät ole esteellisiä näissä virkatehtävissään, toisin sanoen eivät valvo asiakkaita, joihin heillä on pysyvä asiakassuhde eläinlääkäripalveluiden antajana. Tämä ei kuitenkaan saisi estää sitä, että poikkeustapauksissa kiireellisessä tilanteessa sekä virkatehtävän hoitajana että eläinlääkäriavun antajana voi toimia muukin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäri kuin se, jolle tehtävä normaalitilanteessa kuuluu.

Työryhmä suosittelee elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien järjestämistä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen organisaatiossa siten, että tehtävää hoitava kunnaneläinlääkäri ei pääsääntöisesti vastaa valvottavan kohteen eläinlääkäripalveluista.

4.4. Peruseläinlääkäripalvelut

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä eläinlääkäripalvelut kotieläimille. Kotieläimiä ovat lain määritelmän mukaan kesyt eläimet, jota ihminen hyödyn tai viihtyisyyden vuoksi pitää luonaan, elättää ja hoitaa, sekä poroja, tarhattuja nisäkkäitä tai lintuja sekä viljelykaloja ja mehiläisiä. Eläinlääkäripalvelujen taso ja sisältö on määritelty erikseen hyötyeläimille ja muille kotieläimille. Hyötyeläimiä ovat lain määritelmän mukaan tuotantoeläimet ja muut kotieläimet, joita pidetään maatilatalouteen tai muuhun alkutuotantoon liittyvään elinkeinotoimintaan kuuluvana taikka ihmiselle tarpeellista työsuoritusta varten. Lain perustelujen mukaan hyötyeläimiä ovat elintarviketuotantoeläimet ja turkiseläimet. Hyötyeläimiin luettavia hevosia ovat perusteluissa maatilatalouden tai muun alkutuotantoon liittyvä elinkeinotoiminnan yhteydessä pidettävät hevoset ja muut työhevoset. Koirista hyötyeläimiin luetaan lain perustelujen mukaan porokoirat, näkövammaisten opaskoirat, ammattimaisissa vartiointitehtävissä käytettävät koirat sekä poliisin, tullin ja puolustusvoimien käyttämät koirat. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä ovat lain määritelmien perusteella lähinnä lemmikki- ja harrastuseläimet.

Eläinlääkäripalveluista säädetään nykyisin siten, että kunnan on järjestettävä peruseläinlääkäripalvelut hyötyeläinten terveyden ja sairauksien hoitamiseksi. Peruseläinlääkäripalveluja ovat palvelut, joita eläinlääkäri voi antaa eläinlääketieteellisen perustutkimuksen mukaisten tietojen ja taitojen perusteella ottaen huomioon vallitsevat olosuhteet. Lain perustelussa todetaan peruseläinlääkäripalveluihin kuuluvan kaikki tavanomaiset tutkimus- ja hoitotoimenpiteet sekä ensiapu. Esimerkkeinä mainitaan haavojen ja tulehdusten hoito, rokotukset ja synnytysapu. Peruseläinlääkäripalveluihin ei katsota kuuluvan hevosen vaikea-asteisen luunmurtuman hoito, hevosen vatsaontelon avaaminen, koiran operatiiviset luunmurtumahoidot tai lehmän alkionsiirto. Muille kotieläimille kuin hyötyeläimille on lain mukaan järjestettävä eläinlääkäripalvelut, jotka on katsottava tarpeellisiksi sairauksien hoitamiseksi ja tavanomaisien terveydenhoitopalvelujen antamiseksi. Tavanomaisilla terveydenhoitopalveluilla tarkoitetaan lain määritelmän mukaan toimenpiteitä eläinten terveyden ylläpitämiseksi, terveydentilan toteamiseksi ja todistamiseksi, hedelmöittymisen estämiseksi ja raskauden keskeyttämiseksi sekä eläinten lopettamiseksi. Lain perustelujen mukaan muiden kotieläinten palvelut ovat rajatumpia kuin hyötyeläinten peruseläinlääkäripalvelut. Perusteluissa mainitaan esimerkkeinä muiden kotieläinten terveydenhoitopalveluista rokotukset, sairauden ehkäisemiseen tarvittavat vitamiini-, kiennäis- ja hivenaineruisket, hammaskiven ja kannusten poistaminen, kynsien leikkaaminen, kastointi ja sterilointi.

Eri eläinryhmiä ja eri tasoisia palveluja koskevat lain säännökset ovat käytännössä olleet vaikeita tulkita. Epäselvyyksiä on aiheutunut muun muassa siitä, kuuluvatko rekikoirat ja ratsuhevoset hyötyeläimiin. Lisäksi hyötyeläinten ja muiden kotieläinten palvelujen eroa on ollut vaikeata soveltaa käytäntöön, ja tämä ero onkin vähitellen menettänyt merkityksensä. Tähän kehitykseen on vaikuttanut myös se, että lain säätämisen jälkeen elintarviketuotantoeläinten määrä on vähentynyt ja laissa tarkoitettujen muiden kotieläinten kuin hyötyeläinten määrä sekä niiden taloudellinen ja sosiaalinen merkitys on merkittävästi kasvanut. Lemmikki- ja harrastuseläimiä pidetään ikään kuin perheen jäsenenä ja niiden terveyden ja sairauksien hoidolle asetetaan aikaisempaa suuremmat vaatimukset. Nykyisin ei enää olekaan perusteita katsoa, että saman eläinlajin eläinlääkäripalvelut olisivat entiseen tapaan riippuvaisia siitä, mitä tarkoitusta varten eläintä pidetään kotieläimenä. Työryhmä ehdottaakin, että kunnan olisi järjestettävä kaikille kotieläimille saman tasoiset peruseläinlääkäripalvelut.

Peruseläinlääkäripalvelujen sisältö on nyt määritelty eläinlääkäriin koulutuksen avulla. Eläinlääkäriin koulutuksessa otetaan huomioon eläinlääketieteen kehitys sekä edellä mainittu eläinten määrän ja merkityksen kehitys, joten työikäisten mutta eri aikoina valmistuneiden eläinlääkäreiden opinnot ovat sisällöltään ja painotuksiltaan voineet olla hyvinkin erilaisia. Toisaalta eläinlääkäreillä on eläinlääkäriin ammattinimityksen harjoittamisesta annetun lain (29/2000) mukaan velvollisuus kehittää ammattitaitonsa edellyttämää ammattitaitoaan. Eläinlääkäriin työnantajan tulee saman lain mukaan luoda edellytykset sille, että eläinlääkäri voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Peruseläinlääkäripalvelujen määrittelyä ei siten enää tulisikaan sitoa eläinlääkäriin peruskoulutukseen. Peruseläinlääkäripalvelut tulisikin pyrkiä määrittelemään palvelujen sisällön avulla. Työryhmä ei kuitenkaan katso tarpeelliseksi laajentaa peruseläinlääkäripalvelujen käsitettä siitä, miten kuntien järjestämät palvelut nykyisin yleensä toteutetaan.

Peruseläinlääkäripalvelut voitaisiin palvelujen sisällön perusteella määritellä siten, että ne tarkoittaisivat eläinlääkäripalvelua, jota annetaan eläinlääketieteellisen perustutkimuksen avulla eläinten pitopaikoissa tai tavanomaisissa eläinlääkäriin vastaanottotiloissa. Eläinlääkäripalveluun sisältyisi eläinlääkäriinavun antaminen, eläimen terveydentilan ja sairauksien toteaminen ja todistaminen, toimenpiteet eläimen terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi sekä eläimen lopettaminen. Peruseläinlääkäripalveluun ei nykyisin kuulu eläimen hoidossa pitäminen tai sairaalatoiminta. Tämän vuoksi laissa tulisi edelleenkin todeta, että peruseläinlääkäripalveluun ei kuulu eläimen pitäminen hoidettavana eläinlääkäriinavun antamista tai siihen liittyvä tutkimusta varten. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa eläinlääkäriinapua olisi nykyiseen tapaan kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, diagnoosi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon sekä synnytysapu. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen liittyviä peruseläinlääkäripalveluun kuuluvia toimenpiteitä olisivat nykyiseen tapaan esimerkiksi rokotukset. Samoin näitä toimenpiteitä ovat steriloinnit ja kastroidit niille eläinlajeille, joille toimenpide on mahdollista tehdä peruseläinlääkäripalveluun kuuluvissa olosuhteissa. Leikkaukset, kuten keisarinleikkaus, eivät lähtökohtaisesti kuulu peruseläinlääkäripalveluun, vaikka kuntien järjestämien eläinlääkäripalvelujen piirissä tehdään myös leikkauksia. Mahdollisuudet tehdä leikkaus riippuvat hyvin paljon eläinlajista ja tapauksen luonteesta sekä eläinlääkäriin perehtyneisyydestä. Moniin leikkauksiin vaaditaan lisäksi erityisiä työvälineitä, steriilejä olosuhteita ja avustajia. Samat tekijät vaikuttavat myös siihen, että kaikkia muitakaan peruseläinlääkäripalveluun kuuluvia toimenpiteitä ei ole mahdollista yksityiskohtaisesti luetella lainsäädännössä.

Työryhmän käsityksen mukaan kunnan järjestämien eläinlääkäripalvelujen piiriin kuuluvien kotieläinten määrittelyn sisältöä ei ole tarpeen laajentaa nykyisestä. Kotieläimen määritelmää on kuitenkin tarpeen tarkentaa olosuhteissa ja lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Nykyistä kotieläimen määritelmää ei ole sovellettu eläinkoetointaan. Tästä on mainittu myös lain perusteluissa. Eläinkokeet ovat erikseen säänneltyä toimintaa, joka olennaisesti poikkeaa muusta eläintenpitotoiminnasta. Eläinkokeissa käytettävät ja eläinkokeita varten muuten pidettävät eläimet tulisi siten nimenomaisesti rajata pois kuntien eläinlääkäripalvelujen piiristä. Koe-eläintoimintaa koskevat säännökset on siirretty eläinsuojelulaista uuteen koe-eläintoiminnasta annettuun lakiin (62/2006). Tämän lain mukaan koe-eläimellä tarkoitetaan eläintä, jota pidetään eläinkokeessa käytettäväksi, ja eläintä, joka hankitaan, myydään, välitetään tai muuten luovutetaan koe-eläintoimintaa varten, sekä eläintä, jota käytetään eläinkokeeseen. Nykyisen lain perusteluissa on

myös mainittu, että laissa määriteltynä kotieläimenä ei pidetä eläintarhassa pidettävää eläintä. Myös tältä osin lakia tulisi tarkentaa siten, että tämä rajausta sisältyisi lakitekstiin. Eläintarhoista säädetään nykyisin eläinsuojelulaissa. Eläintarhalla tarkoitetaan eläinsuojelulain mukaan pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Kotieläimen määritelmää tulisi muuttaa myös siten, että se koskisi viljelykalojen sijasta viljeltyjä vesieläimiä. Määritelmä kattaisi näin ollen kalojen lisäksi myös esimerkiksi viljeltyt ravut.

Nykyisessä eläinlääkintähuoltolaissa ei ole rajattu asiakaspiiriä, jota varten kunnan on järjestettävä eläinlääkäripalveluja. Asiakkaiden kannalta tämä on tarkoittanut sitä, että asiakas on voinut valita eläinlääkärin alueilla, joilla vaihtoehtoja on ollut tarjolla kohtuullisella etäisyydellä. Kunnan kannalta tämä merkitsee sitä, että kunnan palveluja on voinut käyttää muualtakin tuleva asiakas, vaikka kunnilla ei ole ollut sopimusta palvelujen hoitamisesta toisen kunnan puolesta. Palvelujen suunnittelun ja mitoituksen kannalta olisi kuitenkin selvempää todeta lainsäädännössä, keitä varten palvelut on järjestettävä. Siten esimerkiksi kansanterveyslaissa säädetään, että kunnan on järjestettävä muun muassa terveydenhoito- ja sairaanhoitopalvelut kunnan asukkaille sekä työterveyshuollon palveluja alueellaan olevia työpaikkoja varten. Lisäksi eläinlääkintähuoltoon sovellettavassa, sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa käyttökustannusten valtionosuus määräytyy muun muassa kunnan asukkaiden määrään perustuvien laskennallisten perusteiden mukaan. Työryhmä katsoo, että sopiva asiakaspiirin rajausta myös eläinlääkäripalvelussa olisi kuntalaissa (365/1995) säädetty kunnan asukkaat. Kunnan asukkaita ovat henkilöt, joiden kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta on kyseinen kunta. Kotikuntalain mukaan pääsääntönä kotikunnan määräytymisessä pidetään asumiseen, perhesuhteisiin, toimeentuloon ja muihin vastaaviin seikkoihin perustuvaa kiinteää suhdetta kuntaan. Henkilöllä voi lain mukaan olla vain yksi kotikunta. Siten esimerkiksi vapaa-ajan asunnon omistaminen ja käyttö ei yleensä ole perusteena kunnan asukkaan asemalle.

Eläinlääkäripalveluissa kunnan asukkaan asema sopii kuitenkin kriteeriksi vain silloin, kun kyse asumiseen liittyvistä eläimistä, toisin sanoen lähinnä lemmikkieläimistä, jotka yleensä voidaan kuljettaa hoidettaviksi eläinlääkärin vastaanotolle. Eläinten, joille annetaan eläinlääkäripuuta niiden pitopaikassa, olisi tarkoituksenmukaisinta kuulua pitopaikan sijainnin mukaan kunnan palvelujen piiriin. Jos näiden, lähinnä tuotantoeläinten ja muiden suurelainten, kuten hevosten eläinlääkäripalvelut olisi järjestettävä omistajan tai haltijan asuinkunnassa, se olisi useassa tapauksessa eri kunta kuin se, missä eläimiä pidetään. Näiden kuntien pitkä välimatka olisi käytännössä esteenä palvelujen järjestämiselle ja käytölle. Tilanne olisi sama silloinkin, jos palvelut määräytyisivät omistajana olevan yhteisön kotipaikan mukaan. Lisäksi kaikilla tällaisten eläinten omistajilla ei välttämättä ole Suomessa lainkaan asuinkuntaa tai yhteisön kotipaikkaa. Selkeintä olisikin asettaa kunnalle velvollisuus palvelujen järjestämiseen kunnan asukkaiden pitämiä kotieläimiä varten, sekä lisäksi kunnan alueella pidettäviä sellaisia eläimiä varten, joille eläinlääkäripuuta annetaan niiden pitopaikassa. Palvelujen tuottamista koskeva rajausta koskisi kunnan lain mukaisia velvollisuuksia, mutta ei estäisi tarjoamista lisäksi palveluja esimerkiksi tilapäisille asukkaille.

Työryhmän ehdotukset lakiin kirjattavista peruseläinlääkäripalveluista ja niihin liittyvistä määritelmistä ovat lakiluonnoksen 3 ja 11 §:ssä.

Työryhmä ehdottaa, että kunnan olisi järjestettävä peruseläinlääkäripalvelut kunnan asukkaiden pitämiä kotieläimiä varten sekä sellaisia kunnan alueella pidettäviä kotieläimiä varten, joille annettava eläinlääkäripuuta edellyttää eläinlääkärin käyntiä eläinten pitopaikassa.

4.5. Terveystenhuoltopalvelut

Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on huolehdittava peruseläinlääkäripalvelujen järjestämisestä hyötyeläinten terveyden ja sairauksien hoitamiseksi. Peruseläinlääkäripalveluilla tarkoitetaan laissa palveluja, jotka eläinlääkäri voi antaa eläinlääketieteelliseen perustutkimuksen mukaisten tietojen ja taitojen perusteella ja palvelujen antamiseen tarvittavalla varustuksella ottaen

huomioon vallitsevat olosuhteet. Lain perustelujen (HE 252/1989) mukaan peruseläinlääkäripalveluihin kuuluvat kaikki tavanomaiset tutkimus- ja hoitotoimenpiteet sekä ensiapu.

Lain säätämisen jälkeen eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotannossa on alettu aikaisempaa enemmän painottaa elintarvikkeiden laatua ja turvallisuutta, eläinten hyvinvointia ja tuotannon eettisyyttä sekä tuotannon taloudellista kannattavuutta. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi elintarviketuotannossa on ryhdytty eläinten sairauksien hoidon lisäksi ehkäisemään sairauksia ennalta sekä edistämään eläinten terveyden ylläpitoa. Tuotannon tehostaminen, erikoistuminen, tuotantoyksiköiden koon kasvu ja uudet tuotantotavat ovat myös myötävaikuttaneet terveydenhuollon tarpeen kasvuun. Eläinlääkäriin työssä tilanteen muutos näkyy siten, että yksittäisen eläimen akuutin hoidon ohella on yhä enemmän kysyntää koko eläintenpitoyksikön kattavan terveydenhoidon osaamiselle.

Maa- ja metsätalousministeriön työryhmä selvitti vuonna 2000 valmistuneessa muistiossaan (työryhmämuistio MMM 2000:9) tuotantoeläinten terveydenhuollon järjestämistä Suomessa. Työryhmä määritteli terveydenhuollon tarkoittavan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämistä ja edistämistä tuotantoyksikön taloudellisen tuloksen parantamiseksi. Terveydenhuollon tavoitetasoja olivat työryhmän mukaan lakisääteinen taso, kansallinen taso ja erityislaatu- taso. Lakisääteiseen tasoon kuuluu säädöksiin perustuva, pakollinen ja viranomaisen valvoma toiminta. Kansallinen taso tarkoitti lakisääteisen tason ylittäviä terveydenhuoltotoimenpiteitä, joiden sisältö määriteltäisiin tuotantosuunnitain. Erityislaatu- taso tarkoitti yritys-kohtaisia, kansallisen tason vaatimukset ylittäviä terveydenhuoltojärjestelmiä. Työryhmä katsoi, että kansallisen tason ja erityislaatu- tason terveydenhuoltotyön tulisi olla vapaaehtoista tuottajille ja eläinlääkäreille.

Eläinten terveydenhuollon (ETU) kansallisen tason organisointi on käynnistetty vuonna 2001. Organisointi- ta hoitavat yhteistyössä Eläintautien torjuntayhdistys ETT ja Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. ETT:n jäseniä ovat suurin osa Suomen meijereistä, teurastamoista ja munapakkaamoista. Organisoinnissa ovat mukana myös tuottajien, opetuksen, tutkimuksen ja eläinlääkärien edustajat. Tuottajat liittyvät terveydenhuoltojärjestelmään tekemällä yhtenäisen mallin mukaisen terveydenhuoltosopimuksen eläinlääkäriin kanssa. Samalla tuottajat sitoutuvat tilansa terveydenhuolto- ta koskevien tietojen luovuttamiseen terveydenhuollon seuranta- ta varten perustettuihin tietokantoihin. Terveydenhuoltojärjestelmä sika-, lypsykarja- ja lihannautatiloja varten toimii näin kuvatulla tavalla. Alkuperäisistä suunnitelmista poiketen näissä terveydenhuoltojärjestelmissä on valmisteilla valtakunnallisesti yhtenäinen järjestelmä kansallisen tason lisäksi myös erityislaatu- tason tavoitteiden mukaisesti. Molempiin tasoihin kaikilla tuottajilla on mahdollisuus liittyä, toisin sanoen ne eivät ole yritys-kohtaisia, kuten terveydenhuolto- ta käynnistettäessä ajateltiin. Eläinlääkäriin työn kannalta tavoitetasot eivät käytännössä eroa toisistaan. Valtakunnallisesti yhtenäistä terveydenhuolto- ta on kehitetty myös siipikarja- ja lammastiloilla, mutta järjestelmä ei vielä sisällä kaikkia edellä mainittuja elementtejä.

Terveydenhuoltosopimuksessa sovitaan eläinlääkäriin säännöllisistä käynneistä tilalla. Sopimuksia ja käynneillä laadittavia asiakirjoja varten on yhtenäiset mallit ja ohjeet. Aluksi tilalla käydään perusteellisesti läpi eläinten terveyteen, hyvinvointiin ja lääkitykseen kuuluvat asiat ja laaditaan näiden perusteella terveydenhuoltosuunnitelma. Muilla käynneillä seurataan suunnitelman toteutumista ja päivitetään sitä tarvittaessa. Terveydenhuoltojärjestelmään kuuluu lähes 100 % sikatiloista (noin 2 900 tilaa) ja noin 5 % nautatiloista (noin 1 000 tilaa). Terveydenhuoltojärjestelmien kehittyessä niihin kuuluvien nautatilojen määrän odotetaan vielä nousevan. Kuluvan vuoden tavoitteena on terveydenhuoltosopimus tiloille, jotka tuottavat 70 % naudanlihasta ja 50 % maidosta. Terveydenhuoltosopimuksen mukaan eläinlääkäri käy sikatilalla neljä kertaa vuodessa ja nautatilalla kerran vuodessa. Tämän perusteella laskettuna terveydenhuoltosopimusten mukaan tehtäviä eläinlääkäriin tilakäyntejä olisi kuluvana vuonna arviolta 12 600 kappaletta. Tällä hetkellä 95 % sopimuksista on tehty kunnaneläinlääkäriin kanssa ja loput yksityiseläinlääkäriin kanssa. Alueelliset erot ovat terveydenhuoltoon liittyvien eläinlääkäripalvelujen tarjonnassa suuria. Haja-asutusalueilla ei ole yksityiseläinlääkäreitä, joten kunnaneläinlääkäriin toiminta on koko maan kattavan terveydenhuollon kannalta olennaisen tärkeää.

Käytössä olevien terveydenhuoltosopimusten sisältönä ovat ennaltaehkäisevät ja sairauksien hoitamiseksi tarpeelliset toimenpiteet eläintenpitoyksikössä pidettävien eläinten terveyden parantamiseksi. Nykyisen lain mukainen kuntien velvoite huolehtia peruseläinlääkäripalveluista hyötyeläinten terveyden ja sairauksien hoitamiseksi ei käytännössä eroa valtakunnallisten terveydenhuolto-ohjelmien mukaisen terveydenhuoltosopimuksen perusteella tehtävistä eläinlääkäriin toimenpiteistä. Terveydenhuoltokäynnit on jo huomioitu myös kunnaneläinlääkäritaksassa. Asiaa olisi kuitenkin selvennettävä laissa niin, että kunnalla olisi velvollisuus vastata terveydenhuoltopalvelujen kysyntään. Tuottajalla tulisi siten olla mahdollisuus tehdä terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkäriin tai, jos kunta on tehnyt yksityisen palveluntuottajan kanssa sopimuksen peruseläinlääkäripalveluista, muun kunnan palveluja tuottavan eläinlääkäriin kanssa. Tuottaja voisi myös edelleen halutessaan tehdä sopimuksen muunkin eläinlääkäriin kanssa. Kunnalle säädetty velvollisuus huolehtia terveydenhuoltosopimuksiin liittyvistä peruseläinlääkäripalveluista kuitenkin varmistaisi sen, että ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella olisi tarjolla eläinlääkäriin antamia terveydenhuoltopalveluja, ja tuottajalla näin ollen olisi halutessaan mahdollisuus liittyä terveydenhuoltojärjestelmään.

Kunnan velvollisuutta järjestää terveydenhuoltoon kuuluvia eläinlääkäripalveluja tulisi rajata siten, ettei velvollisuus olisi sisällöltään eikä palvelujen käyttäjäkunnan laajuuden suhteen kohtuuton. Terveydenhuoltojärjestelmät, joihin kuuluvia eläinlääkäripalveluja kunnan olisi järjestettävä, tulisi selvästi yksilöidä. Tämä myös helpottaisi kuntien eläinlääkäripalvelujen suunnittelua. Terveydenhuoltojärjestelmien tunnusmerkit voitaisiin määritellä laissa, ja jotta terveydenhuollossa tapahtuva kehitys voitaisiin ottaa joustavasti huomioon, tunnusmerkit täyttävät terveydenhuolto-ohjelmat nimettäisiin lain nojalla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä. Terveydenhuoltojärjestelmiksi tulisi nimetä vain järjestelmät, joihin kaikilla tuottajilla on mahdollisuus liittyä samoin ehdoin koko maan alueella, ja joihin liittyminen on vapaaehtoista. Terveydenhuoltojärjestelmällä tulisi myös olla tietojärjestelmä, jonka avulla terveydenhuollon toteutumista seurataan. Näiden ehtojen mukaisia terveydenhuoltojärjestelmiä ovat tällä hetkellä sikojen ja nautojen terveydenhuoltojärjestelmät sekä kansallisen tason että erityislaatu-tason tavoitteiden mukaisina.

Kunnan tehtäviä terveydenhuollossa tarvittavien eläinlääkäripalvelujen tuottajana olisi myös palvelujen käyttäjiin nähden syytä rajata. Eläinten pitopaikkojen sijainti on tässä rajauksessa olennainen kysymys erityisesti terveydenhuollossa, jossa palvelujen luonteen vuoksi maantieteelliset etäisyyden eivät siinä määrin vaikuta palvelujen kysyntään kuin akuuteissa sairaskäynneissä. Lisäksi eläinlääkärit tekevät terveydenhuolto-ohjelmien mukaista terveydenhuoltotyötä eläinten pitopaikoissa. Terveydenhuoltopalveluita olisikin järjestettävä vain kunnan alueella pidettäville eläimille.

Työryhmän ehdotukset terveydenhuoltoa koskevista säännöksistä lakiin ovat lakiluonnoksen 11 §:ssä.

Työryhmä ehdottaa, että kunnan järjestämiin peruseläinlääkäripalveluihin sisältyisivät elintarviketuotannossa käytettävien kotieläinten valtakunnallisiin terveydenhuolto-ohjelmiin kuuluvien terveydenhuoltosopimusten mukaiset eläinlääkäriin toimenpiteet.

4.6. Päivystys

Nykyisen eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on huolehdittava peruseläinlääkäripalvelujen järjestämisestä hyötyeläinten sairauksien hoitamiseksi sekä sellaisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, jotka on katsottava tarpeellisiksi muiden kotieläinten sairauksien hoitamiseksi. Velvollisuutta järjestää eläinlääkäripäivystys ei ole mainittu laissa erikseen, vaan sen on katsottu sisältyvän laissa tarkoitettuihin palveluihin. Lain perustelujen (HE 252/1989) mukaan kunnan on eläinlääkintähuoltoon kuuluvana velvollisuutena järjestettävä myös kotieläimiä koskeva eläinlääkäripäivystys. Korkein hallinto-oikeus otti valitusasiassa vuonna 1994 antamassaan ratkaisussa kantaa kunnan päätökseen, jolla kunta oli päättänyt lakkauttaa eläinlääkäripäivystyksen viikonloppuisin. Ratkaisussaan korkein hallinto-oikeus katsoi, että kunnalla on eläinlääkintähuoltolain mukaan velvolli-

suus järjestää laissa tarkoitetut eläinlääkäripalvelut viikonloppuna (päättös 21.9.1994, taltionro 4286, diaarinro 3/1/94). Laissa säädetty velvollisuus järjestää eläinlääkäripalvelut koskee siis myös päivystysaikana tarvittavia palveluja.

Nykyiset päivystysalueet ja -järjestelyt ovat syntyneet paikallisesti sovittuina ja vapaaehtoisina. Eläinlääkäripäivystys hoidetaan kunnissa yleensä useamman kunnan käsittävillä päivystysalueilla, joilla kunnaneläinlääkärit päivystävät vuorotellen. Päivystyksessä on paikoin mukana myös yksityiseläinlääkäreitä. Yleensä päivystysalueella toimii päivystäjänä yksi eläinlääkäri kerrallaan, ja usein toinen on varalla niin sanottuna takapäivystäjänä. Monella alueella päivystysjärjestelyt perustuvat kunnaneläinlääkäreiden suullisiin sopimuksiin, eikä päivystyksestä ole tällöin tehty kuntien välisiä sopimuksia. Eräät kunnat ostavat päivystyspalvelut kokonaan tai osittain yksityisiltä palveluntuottajilta. Pääkaupunkiseudun kunnista Helsinki, Espoo ja Kauniainen ovat tehneet päivystyspalvelujen hoidosta sopimuksen Helsingin yliopiston Yliopistollisen eläinsairaalan kanssa. Yliopistollisen eläinsairaalan Saaren klinikka hoitaa myös ympäröivien kuntien eläinlääkäripäivystystä. Turun kaupungilla ja sen ympäristökunnilla on yhteinen päivystysjärjestelmä, jossa pien- ja suurelänpäivystys on eriytetty. Pienelänpäivystyksen hoitavat pääasiassa yksityiset eläinlääkärit osittain yksityisillä eläinlääkäriasemilla ja osittain kunnan järjestämissä klinikkatiloissa. Kunta palkkaa päivystävälle eläinlääkärille avustajan molemmissa tapauksissa. Suurelänpäivystyksen alueella hoitavat Turun ympäristökuntien kunnaneläinlääkärit.

Työryhmä selvitti eläinlääkäripalvelujen kysyntää päivystysaikana tekemällä kunnaneläinlääkäreille asiaa koskevan kyselyn. Kysely koski päivystysajan puheluista, eläinlääkäriavun laatua, hoidettuja eläinlajeja ja sairaskäyntejä. Kyselyn tulosten mukaan päivystyspalveluille on kysyntää sekä arkisin että viikonloppuisin. Päivystyspalveluina annettiin lähinnä puhelinneuvontaa sekä eläinlääkäriapua joko vastaanotolla (pienikokoiset eläimet, lähinnä lemmikit) tai eläimen pitopaikassa (suurikokoiset eläimet, lähinnä tuotantoeläimet). Päivystysaikana suurin osa puheluista ja eläinlääkäriin toimenpiteistä koski lemmikkieläinten hoitoa. Myös leikkauksia tehtiin päivystysaikana jonkin verran, ja useimmiten lemmikkieläimille. Kaiken kaikkiaan palvelujen kysyntä yhtä päivystävää eläinlääkäriä kohden oli vähäinen. Kysely, yhteenveto tuloksista ja yksityiskohtainen selostus tuloksista ovat muistion liitteinä (liitteet 4-6).

Työryhmä otti ehdotustensa lähtökohdaksi eläinlääkäripalvelujen saatavuuden turvaamisen viikon jokaisena päivänä vuorokauden ympäri. Tämä tavoite on erittäin tärkeä eläinten ja ihmisten terveyden, eläinten hyvinvoinnin ja elintarviketurvallisuuden hyvän tason säilyttämiseksi. Eläinlääkäripalvelujen turvaaminen ei kuitenkaan tulevaisuudessa onnistu ilman, että toimintaa tehostetaan. Päivystykseen on nyt sidottuna suhteellisen paljon eläinlääkäreitä palvelujen kysyntään nähden. Nykyisin tavallinen malli, jossa päivystysalueella päivystää yksi eläinlääkäri, on hyvin haavoittuvainen esimerkiksi eläinlääkäriin sairastuessa tai usean samaan aikaan osuvan sairaskäynnin hoidossa. Lisäksi päivystysjärjestelmän ongelmana ovat puhelut, jotka saattavat häiritä eläinlääkäriavun antamiseksi tehtävää työtä. Osa päivystysajan puheluista ei koske kiireellistä eläinlääkäriapua, vaan asiakkaan neuvontaa tai ohjaamista arkipäivinä päiväsaikaan annettaviin palveluihin. Päivystysjärjestelmän ongelmana on myös se, että siinä ei voida ottaa huomioon eri eläinryhmien erilaisia tarpeita.

Päivystyspalvelujen organisointi kuntien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella ei olisi työryhmän käsityksen mukaan riittävä ratkaisu, sillä se ei olennaisesti eroaisi nykyisistä kuntien ja kunnaneläinlääkärien päivystysjärjestelyistä. Työryhmä katsookin, että päivystysalueen tulisi olla useamman yhteistoiminta-alueen laajuinen, kooltaan maakuntaa vastaava. Jotta näin laajat päivystysalueet saataisiin käytännössä muodostettua, ja jotta niiden ulkopuolelle ei jäisi pienempiä päivystysalueita tai yksittäisiä kuntia, päivystysalueiden laajuudesta ja rajoista olisi säädettävä sitovasti lainsäädännössä. Selkein vaihtoehto olisi, jos päivystysalueiksi säädettäisiin maakuntien alueet. Osa nykyisistä päivystysalueista todennäköisesti toimii maakuntien rajojen yli, joten kaikissa tapauksissa päivystysalueita ei voida suurentaa vain nykyisiä päivystysalueita yhdistelemällä. Jos lainsäädännössä tämän vuoksi olisi mahdollisuus poiketa maakuntien rajoista päivystysalueita muodostettaessa, kunnan kuuluminen toisen maakunnan päivystysalueeseen pienentäisi vastavasti sen oman maakunnan päivystysaluetta. Tällöin myös sen arviointi, milloin päivystysalue on

riittävän suuri, kävisi vaikeaksi, ja lainsäädännössä säädettävän velvoitteen sisältö epäselväksi. Tämän vuoksi selkeä tapa säännellä päivystysalueen laajuudesta olisi todeta suoraan sen olevan maakunnan alue. Tarvittaessa päivystysalue voisi olla kahden tai useammankin maakunnan alue, mutta tällöinkin päivystysalueen muodostamisen olisi noudatettava maakuntajakoa. Päivystysalueen laajentuessa palvelujen saatavuus olisi kuitenkin turvattava lainsäädännön tasolla. Kunnat olisikin velvoitettava järjestämään kiireellinen eläinlääkäriapu siten, että sitä on saatavilla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä ottaen kuitenkin huomioon maantieteelliset olosuhteet. Käytännössä tämä tarkoittaisi maakunnan suuruisen päivystysalueen jakamista pienempiin päivystyspiireihin. Olennaista kuitenkin olisi, että päivystysjärjestelmästä on sovittu yhtenäisesti koko päivystysalueella, jolloin voidaan sopia myös pienempien päivystyspiirien joustavasta yhteistyöstä siten, että ruuhkatilanteiden hoito ja sairasmatkojen pituus eivät aiheuta kohtuuttomia ongelmia.

Nykyistä suuremmilla päivystysalueilla olisi tarkoituksenmukaista järjestää päivystys erikseen sen mukaan, voidaanko eläin tuoda vastaanotolle vai onko se hoidettava pitopaikassaan. Vastaanotolle tuotavat eläimet ovat yleensä pienikokoisia lemmikkieläimiä, kun taas pitopaikoissa hoidettavat eläimet ovat suurikokoisia, tavallisesti maatilojen hyötyeläimiä tai hevosia. Lemmikkieläinten määrä on lisääntynyt ja niiden hoitoa koskevat asiakkaiden vaatimukset ovat kasvaneet. Työryhmän tekemässä päivystys selvityksessä kävi ilmi, että lukumääräisesti eniten päivystyspalveluja tarvittiin juuri lemmikkieläimille. Hyötyeläinten ja maatilojen lukumäärä on vähentynyt, mutta eläinlääkäripalvelujen antaminen niille on välimatkojen vuoksi aikaa vievää. Maakunnan kokoisella päivystysalueella olisikin tarkoituksenmukaista edellyttää erillistä päivystyspalvelua vastaanotolla ja pitopaikoissa hoidettaville eläimille. Erillisen päivystysjärjestelmän toteuttaminen käytännössä jäisi paikallisten olosuhteiden ja tilanteiden mukaan harkittavaksi. Päivystysjärjestelmässä olisi otettava huomioon palvelujen kysyntä ja maantieteelliset olosuhteet, kuten välimatkat ja kulkuyhteydet. Erillinen päivystys voisi helpottaa esimerkiksi eläinlääkärin avustajan palkkaamista vastaanotolla hoidettavaan eläinlääkäripäivystykseen. Erilliset päivystysjärjestelmät eivät kuitenkaan edellytä välttämättä kokonaan erillistä henkilökuntaa. Siten esimerkiksi sama eläinlääkäri voisi tarvittaessa toimia molempia eläinryhmiä palvelevassa päivystyksessä.

Laajalla päivystysalueella voidaan päivystys järjestää käytännössä tehokkaimmin siten, että asiakkaiden yhteydenotot koko päivystysalueelta keskitetään samaan paikkaan. Päivystysalueen eläinlääkäripalveluja varten olisi siten järjestettävä ainakin keskitetty puhelinpalvelu. Keskitetystä palvelusta yhteydenottoja varten olisi otettava selvyyden vuoksi säännös lakiin, jotta vähintään maakunnan laajuisen yhteisesti koordinoitun eläinlääkäripalvelun syntyminen varmistettaisiin. Keskitetyn palvelun tarkemmat järjestelyt jätettäisiin paikallisesti sovittaviksi. Keskitettyä palvelua ei rajattaisi vain yhtä maakuntaa koskevaksi, vaan olennaista olisi se, että asiakkaiden yhteydenotot päivystysalueelta keskitettäisiin. Periaatteessa jopa valtakunnallinen palvelunumero olisi mahdollinen, jos sen kautta voitaisiin hoitaa maakuntien päivystyspalveluja. Keskitetyn palvelun avulla olisi mahdollista jakaa päivystykseen käytettävissä olevia resursseja kysynnän mukaan. Keskitetyssä palvelussa ensimmäisenä puhelimeen vastaajana tai muuten asian käsittelijänä ei välttämättä tarvittaisi eläinlääkärinä. Palvelun kautta voisi saada selvissä tapauksissa ohjauksen päivystävälle vastaanotolle tai tilata eläinlääkärin käymään tilalla. Palvelusta voitaisiin myös ohjata puheluita eteenpäin eläinlääkärille esimerkiksi hoidon tarpeen kiireellisyyden arviointia ja neuvontaa varten.

Nykyisten päivystystä koskevien säännösten selkeyttämiseksi olisi tarpeen määritellä päivystysaika ja silloin järjestettävät palvelut. Päivystysajaksi ymmärretään yleensä arkisin illat ja yöt, viikonloppuna lauantai ja sunnuntai kokonaan sekä yleiset juhlapyhät ja vapaapäivät. Päivystysaikaa olisivat siten virka-ajan ulkopuoliset ajankohdat. Kellonaikoja ei ole kuitenkaan tarkoituksenmukaista ottaa tarkemmin lainsäädäntöön. Tällä hetkellä lainsäädännössä ei ole määritelty, mitä palveluja päivystysaikana tulisi olla saatavilla. Toisaalta kiireellisesti hoidettavia eläimiä on myös virkaaikana. Kiireellistä apua tarvitsevat potilaat on siten hoidettava ajankohdasta riippumatta, mutta toisaalta päivystysaikana järjestettävät palvelut on syytä rajoittaa vain kiireelliseen eläinlääkärinapuun.

Kiireellisiksi määriteltäviä eläinlääkärin toimenpiteitä olisivat äkillisesti tai vakavasti sairastuneen tai vahingoittuneen eläimen eläinlääketieteellinen perustutkimus, ensiavun luonteiset hoitotoimenpiteet ja eläimen lopettaminen eläinsuojelullisin perustein. Kysymys olisi siten eläinlääkäriavusta eläimen loukkaantumisen tai yllättävän sairastumisen vuoksi. Lisäksi kysymys voisi olla aikaisemmin alkaneen sairauden muuttumisesta vakavammaksi siten, että nopea eläinlääkäriapu on tarpeen. Kiireellisenä eläinlääkäriapuna tehtäviä ensiavun luonteisia hoitotoimenpiteitä ovat esimerkiksi tavanomaisen haavan ompelu, kivun ja shokin hallinta, luunmurtumien immobilisaatio ja synnytysapu. Kiireellisen eläinlääkäriavun vähimmäisvaatimuksiin eivät kuuluisi esimerkiksi kirurgiset toimenpiteet, kuten keisarinleikkaukset, vaikka niitä käytännössä tehdäänkin kuntien järjestämien päivystyspalvelujen piirissä. Mahdollisuudet tehdä kirurgisia toimenpiteitä päivystyksessä riippuvat eläinlajista ja tapauksen luonteesta, eläinlääkäriin perehtyneisyydestä sekä käytettävissä olevista työvälineistä, tiloista ja avustajista. Kirurgisia toimenpiteitä ei siten voida pitää päivystyksessä säännönmukaisesti tehtävinä toimenpiteinä. Samalla tavoin myös muut ensiavun piiriin kuuluvat hoitotoimet on arvioitava erikseen kussakin hoidettavassa tapauksessa, eikä lainsäädäntöön voida kirjata yksityiskohtaista määrittelyä ensiavusta. Kussakin tapauksessa tarvittavat ja mahdolliset ensiapuluonteiset hoitotoimet on siten jätettävä eläinlääkäriin päätettäväksi hänen ammatillisen asiantuntemuksen perusteella.

Kiireellisenä eläinlääkäriapuna olisi edellä mainitun lisäksi suoritettava myös eläimen lopettaminen eläinsuojelullisista syistä. Eläin on eläinsuojelulain mukaan lopetettava, jos se on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen olisi ilmeistä julmuutta sitä kohtaan. Eläimen lopettaminen on tehtävä mahdollisimman nopeasti ja kivottomasti, ja sen saa suorittaa vain lopettamisen osaava henkilö.

Kiireellisen eläinlääkäriavun antamista ei voida eläinsuojelullisista syistä rajata järjestettäväksi vain kunnan jäsenille kuten muut peruseläinlääkäripalvelut. Kiireellistä eläinlääkäriapua olisikin annettava kaikille kunnan alueella oleville kotieläimille. Kiireellistä eläinlääkäriapua olisi siten tarvittaessa järjestettävä myös kunnan alueella tilapäisesti olevalle kotieläimelle. Kiireellisen eläinlääkäriavun tarve poikkeuksellisissa tilanteissa on huomioitu myös eläinlääkäriin ammatinharjoittamisesta annetussa laissa. Lain mukaan jokainen eläinlääkäri on velvollinen antamaan ensiapua vakavan tapaturman sattuessa tai muussa sitä vastaavassa tilanteessa, jossa eläimelle aiheutuu huomattavaa kipua, tuskaa ja kärsimystä, jossa kiireellinen eläinlääkäriapu on eläinsuojelullisista syistä välttämätöntä ja jossa paikalle ei ole saatavissa eläinlääkärinä virkansa tai toimensa puolesta antamaan eläinlääkäriapua. Tällä säännöksellä ei voida korvata kunnan velvollisuutta järjestää eläinlääkäripäivystys. Asiaan on otettu kantaa edellä selostetussa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa.

Eläinlääkintähuoltolaissa säädetty päivystysvelvollisuus koskee vain kunnan järjestämiä eläinlääkäripalveluja. Myös kunnaneläinlääkärille säädetyissä virkatehtävissä on kiireellisissä tapauksissa tarvetta toimia myös päivystysaikana, mutta käytännössä tarve on satunnainen. Useimmiten kysymys on eläinsuojelutapauksista ja joskus myös vakavista eläintaudista. Virkatehtävien sisällöstä ja virka-asemaan liittyvästä toimintavelvollisuudesta eri tilanteissa säädetään eläintautilaissa ja eläinsuojelulaissa. Virkatehtävien päivystys on eläintautilain nojalla järjestetty siten, että läänineläinlääkärit hoitavat valtakunnallista päivystystä. Maa on jaettu kahteen päivystysalueeseen, jolla kummallakin päivystää yksi läänineläinlääkäri. Päivystysjärjestelmän organisoinnista huolehtii Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Kunnaneläinlääkäreille ei toistaiseksi ole säädetty erikseen velvollisuutta päivystää virkatehtävien varalta, sillä suurin osa kuntien päivystäjistä on kunnaneläinlääkäreitä, joilla on virka-asemansa puolesta toimivalta virkatehtäviin myös päivystysaikana. Tämän järjestelmän toimintaa on kuitenkin syytä jatkossa seurata tarkasti muun muassa kuntien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden organisoinnin kehittyessä. Kunnan tason päivystysjärjestelmää tullaan tarkastelemaan myös eläintautilain uudistamishankkeessa, jonka maa- ja metsätalousministeriö käynnistää tänä vuonna.

Kunnan järjestämällä eläinlääkäripäivystyksellä on tärkeä merkitys eläintautien valvonnan kannalta myös niissä tapauksissa, joissa kunta ostaa päivystyspalvelut yksityiseltä palveluntuottajalta. Eläintautilain mukaan jokainen eläinlääkäri on velvollinen ilmoittamastaan vakavan eläintaudin epäilystä

kunnaneläinlääkärille tai läänineläinlääkärille. Jokaisen eläinlääkärin on myös ryhdyttävä taudin leviämisen estämiseksi ja hävittämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin sen mukaan kuin mainittu virkaeläinlääkäri määrää. Lisäksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain mukaan jokaisen eläinlääkärin on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava viipymättä hoitamastaan tapauksesta eläintautilain mukaisille viranomaisille tietoja, jotka ovat tarpeen vakavan eläintaudin leviämisen estämiseksi. Saman lain mukaan eläinlääkäreiden on myös annettava Elintarviketurvallisuusviraston määrittämiä ilmoituksia ja tilastotietoja hoitamastaan tautitapauksista sekä Elintarviketurvallisuusviraston ja lääninhallituksen pyytämiä tautitapauksiin liittyviä selvityksiä. Eläintautien valvonnan lisäksi eläinlääkäripäivystyksellä on merkitystä myös eläinsuojeluvalvonnan kattavuuden kannalta silloinkin, kun päivystäjänä on muu kuin kunnaneläinlääkäri. Eläinlääkärin ammatinharjoittamisesta annetun lain mukaan jokainen eläinlääkäri on salassapitosäännösten estämättä velvollinen eläinsuojelullisten syiden edellyttäessä ilmoittamaan hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläinten pitopaikassa tekemistään havainnoista eläinsuojeluviranomaiselle sekä antamaan tarpeelliset tiedot tapauksen selvittämiseksi.

Työryhmän ehdotus kiireellistä eläinlääkäriapua ja päivystystä koskevaksi sääntelyksi eläinlääkintähuoltolaissa on lakiluonnoksen 12 §:ssä ja ehdotus kiireellisen eläinlääkäriavun määrittelystä 3 §:n 4 kohdassa.

Työryhmä ehdottaa kotieläinten eläinlääkäripäivystyksen organisointia kuntien yhteistyönä maakunnan laajuisella alueella sekä tällä alueella erillistä järjestelmää pien- ja suurelainten päivystystä varten.

4.7. Jatkohoitopalvelut

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on järjestettävä eläinlääkäripalvelut laissa määritellyn perustason mukaisesti. Tämän lisäksi kunta voi järjestää palveluja, joiden antaminen vaatii erityisiä toimintavälineitä sekä eläinlääkärin perustutkinnon lisäksi erityistä perehtyneisyyttä. Kunta voi lain mukaan järjestää kotieläimille myös erikoiseläinlääkäripalveluja, joiden antaminen edellyttää erikoiseläinlääkärin tutkintoa. Kunnalla ei siis ole velvollisuutta järjestää perustason ylittäviä palveluja, vaan niiden järjestäminen on vapaaehtoista.

Työryhmä selvitti kunnaneläinlääkäreille päivystyksestä tekemänsä kyselyn (liitteet 4-6) yhteydessä myös erikoishoidon tarvetta päivystysaikana. Kyselyssä selvitettiin, millaista erikoishoitoa päivystystilanteessa olisi tarvittu ja oliko potilas lähetetty päivystyksestä jatkohoitoon. Erikoishoitoa vaativia tapauksia esiintyi jonkin verran lemmikkieläimillä ja hevosilla. Kaikissa tapauksissa ei kuitenkaan ollut mahdollista lähettää eläintä muualle erikoishoitoon, koska tällaista paikkaa ei ollut käytettävissä. Tyypillisiä lemmikkieläinten erikoishoitoa vaatineita tapauksia olivat selvityksen mukaan luunmurtumat, mahalaukun kiertymä, vieras esine elimistössä ja keisarinleikkaus. Hevosilla esiintyi selvityksen mukaan suhteellisesti eniten erikoishoidon tarvetta. Tämä johtunee siitä, että hevosen sairauksien ja vammojen hoito edellyttää usein klinikkaolosuhteita ja erikoisvälineitä.

Erikoishoitoa on saatavilla lemmikkieläimille yksityisillä eläinlääkäriasemilla ja Helsingin yliopiston Yliopistollisessa eläinsairaalassa Helsingissä. Tuotantoeläimille erikoishoitoa annetaan Yliopistollisen eläinsairaalan Saaren eläinklinikalla. Hevosille tarjotaan erikoishoitoa Yliopistollisessa eläinsairaalassa Helsingissä ja kolmella yksityisellä klinikalla. Näistä hoitopaikoista vain Yliopistollinen eläinsairaala Helsingissä ja yksi hevosklinikkoista tarjoavat erikoishoitoa päivystysaikana. Yliopistollinen eläinsairaala hoitaa pääkaupunkiseudun kuntien eläinlääkäripalvelujen ohella myös muualta maasta tulevia potilaita. Lähes kaikki muualta maasta tulevat potilaat ovat erikoishoitoa tarvitsevia. Näitä muualta maasta tulevia potilaita otetaan vastaan päivystysaikana vain eläinlääkärin läheteellä. Eläinsairaalan potilaiden kokonaismäärästä erikoishoitoa tarvitsevia on 20 % lemmikkieläimistä (noin 3 000 kpl lemmikkieläimiä erikoishoidossa vuosittain) ja 30 % hevosista (noin 660 hevosta erikoishoidossa vuosittain). Kiireellisesti hoidettavina tapauksina eläinsairaala ottaa vastaan erikoishoitoon 300–500 lemmikkieläintä ja 50–100 hevosta vuodessa sekä Saaren klinikka 50-100 nautaa vuodessa.

Edellä on todettu, että kunnan järjestämien eläinlääkäripalvelujen yhteydessä ja päivystyspalveluina saatetaan tehdä toimenpiteitä, jotka toisessa tilanteessa kuuluvatkin erikoishoidon tai jatkohoidon tarpeen piiriin. Se, että näin käytännössä tapahtuu, ei poista tarvetta jatkohoidon järjestämiseen pysyvämpänä järjestelmänä. Vaikka kunnan eläinlääkäripalveluja antava eläinlääkäri olisikin perehtynyt johonkin erikoishoitoon ja pystyisi hoitamaan tietynlaiset potilaat ilman jatkohoittoa lähettämistä, hän ei voi toimia samalla tavoin kaikissa erilaisissa jatkohoittoa vaativissa tapauksissa. Työryhmän käsityksen mukaan kotieläinten erikoishoitoa ei kuitenkaan voida samalla tavoin pitää kunnan järjestämistä vastuun piiriin kuuluvana palveluna kuin peruseläinlääkäripalveluja. Erikoishoidon kysyntä on vähäisempi kuin peruseläinlääkäripalvelujen, ja erikoishoitoon tulee potilaita myös suoraan ilman edeltävää kunnan järjestämien eläinlääkäripalvelujen käyttöä. Erikoishoitoon pääsee halutessaan arkipäivisin ainakin virka-aikana, mutta päivystysaikana siihen ei edes kiireellisessä tapauksessa ole mahdollisuutta koko maan alueella. Tämä on eläinsuojelun kannalta epäkohta, ja se kuormittaa myös kohtuuttomasti kunnan peruseläinlääkäripalvelua ja siihen kuuluvaa päivystyspalvelua.

Työryhmä on tarkastellut erikoishoidon kehittämistä tukeutumismallin mukaisesti, jolloin kunnan järjestämien peruseläinlääkäripalvelujen kautta voitaisiin ohjata potilaita tarvittaessa erikoishoitoon. Työryhmä ehdottaa peruseläinlääkäripalvelujen tukeutumista erikoishoitopalveluihin siten, että peruseläinlääkäripalvelua antava eläinlääkäri voisi antaa lähetteen eläimen jatkohoittoon, jos jatkohoidon tarve on kiireellistä. Lähetete olisi voitava antaa sekä virka-aikana että päivystysaikana, koska tilanne on usein verrattavissa kiireellisen ensiavun tarpeeseen. Lisäksi kuljetukseen ja hoitoon kuuluva aika voi vaihdella siten, että eroa virka-ajan ja päivystysajan välille on vaikea tehdä käytännössä. Esimerkiksi perjantaina iltapäivällä todettu kiireellisen erikoishoidon tarve merkitsee yleensä sitä, että jatkohoittoa tarvitaan päivystysaikana, mutta sunnuntaina vastaava tilanne saattaa johtaa erikoishoidon toimenpiteeseen maanantaiaamuna. Jatkohoidon saatavuus voitaisiin varmistaa siten, että kunnalla olisi sopimus jonkun valtakunnan alueella olevan erikoishoitoa tarjoavan palveluntuottajan kanssa potilaiden vastaanottamisesta. Tämä olisi tavanomaisin tapa hoitaa asia, mutta kunnalla olisi myös nykyiseen tapaan mahdollisuus itse tuottaa erikoishoidon palveluja. Kunnan velvollisuus järjestää mahdollisuus jatkohoittoon voidaan siis täyttää niinkin, että eläintä ei tarvitse kuljettaa toiselle paikkakunnalle. Tämä edellyttää kuitenkin, että jatkohoidon taso vastaa erikoishoidon tasoa. Jatkohoittoa ei siten voida korvata hyvin järjestetyillä peruseläinlääkäripalveluilla.

Tukeutumismallissa kotieläimen omistaja päättäisi, käyttääkö hän mahdollisuutta jatkohoittoon, ja huolehtisi itse yhteydenotosta jatkohoitopaikkaan. Kunnalla ei olisi samanlaista vastuuta yksityisen palvelun tuottajan erikoishoitopalvelun sisällöstä ja tasosta kuin peruseläinlääkäripalveluissa, eikä myöskään osallisuutta palvelun hinnoitteluun. Kunta maksaisi sopimuksessa sovittavan osuuden jatkohoidon potilaiden vastaanoton ylläpidosta, jotta sopimuksen mukainen pääsy jatkohoittoon voidaan taata. Eläimen omistaja vastaisi kaikista muista jatkohoidon kustannuksista sen mukaan kuin palveluista peritään asiakasmaksuja. Kunnan tekemä sopimus jatkohoitopotilaiden vastaanottamisesta tiettyyn jatkohoitopaikkaan ei kuitenkaan estäisi eläimen omistajaa valitsemasta itse jotakin muuta palvelun tarjoajaa, jos sellaisia on toiminnassa.

Erikoishoitopalvelujen kehittämisen tarve ei koske kaikkia eläinryhmiä. Tuotantoeläimiä, joiden hoitoa varten eläinlääkäri käy eläinten pitopaikassa, ei ole tapana kuljettaa hoitoon klinikkaolosuhteisiin. Tarpeelliset hoitotoimenpiteet tehdään pitopaikassa, ja jos hoito ei ole mahdollista tai se ei tuota toivottua tulosta, eläin lopetetaan. Poikkeuksena tuotantoeläinten tilalla hoidon käytännöstä on Yliopistollisen eläinsairaalan Saaren klinikan lähiympäristö, jossa tuotantoeläimiä kuljetetaan myös klinikalle hoitoon. Tämä toiminta palvelee osaltaan klinikan opetustoimintaa. Työryhmä onkin katsonut, että kunnan velvollisuus järjestää kotieläinten pääsy jatkohoittoon kiireellisissä tapauksissa tulisi rajata vain eläinryhmiin, joita varten erikoishoitoa käytännössä tarvitaan. Näitä olisivat pienikokoiset kotieläimet, jotka voidaan vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, eli lähinnä lemmikkieläimet. Toinen erikoishoitoa käytännössä tarvitseva eläinryhmä on hevoset, joita voidaan vain rajoitetusti hoitaa pitopaikassa.

Työryhmän käsityksen mukaan kotieläinten jatkohoitoon pääsyssä ei virka-aikana ole ongelmia, eikä kunnille tältä osin aiheutuisi jatkohoidon sopimuksista lisäkustannuksia. Päivystysaikana tilanne on kuitenkin toinen: Koska toimivia erikoishoitopalveluja on vain rajoitetusti saatavilla, hoitoon pääsyä koskevat sopimukset todennäköisesti edellyttäisivät kuntien osallistuvan erikoishoidon päivystyksen ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Työryhmä on pyytänyt Yliopistolliselta eläinsairaalalta arvion kustannuksista, joita kiireellisen jatkohoidon päivystyksen järjestämisestä aiheutuisi sopimuksen tekeväälle kunnalle. Yliopistollisen eläinsairaalan arvion mukaan kiireellisen jatkohoidon päivystys maksaisi kunnalle järjestelmän perustamisvaiheessa pieneläinten osalta noin 0,2 euroa asukasta kohden. Kustannusarvio hevosten osalta on saman suuruinen eli noin 0,2 euroa asukasta kohti. Arvio perustuu laskelmiin, joiden mukaan erikoishoidon tasoisen päivystyksen perustaminen 800 000 asukkaan asiakaskuntaa varten maksaisi noin 162 500 euroa vuositasolla kummankin eläinryhmän osalta. Asiakaskuntana on käytetty sitä väestöpohjaa, jonka peruseläinlääkäripalveluista eläinsairaallalla on kokemusta. Perustamiskustannuksiin on laskettu kahden pieneläinten ja kahden hevosten erikoishoitoa antavan eläinlääkäriin sekä avustavan henkilökunnan päivystysvalmiudesta aiheutuvat henkilöstökustannukset. Asiakasmaksuilla voitaisiin tämän laskelman mukaan kattaa ne välittömät kustannukset, jotka aiheutuvat eläimen hoidosta jatkohoitopaikassa.

Yliopistollisen eläinsairaalan arvio koskee erikoishoidon päivystyksen perustamiskustannuksia. Jos potilaiden määrä jatkossa edellyttäisi päivystysvalmiuden laajentamista siten, että päivystävää henkilöstöä tarvitaan samanaikaisesti enemmän, laajennus olisi työryhmän käsityksen mukaan mahdollista saada katetuksi asiakasmaksuilla.

Työryhmän ehdotukset jatkohoidon järjestämisestä ovat lakiluonnoksen 14 ja 17 §:ssä. Koska jatkohoitopalveluja ei ole tällä hetkellä tarjolla päivystysaikana koko maassa, kunnille ja yksityisille palvelun tuottajille on annettava riittävästi sopimuksista neuvottelemista varten. Työryhmä ehdottaa tätä varten kahden vuoden siirtymäaikaa lakiluonnoksen 35 §:ssä.

Työryhmä ehdottaa, että peruseläinlääkäripalvelujen yhteydessä todettua lemmikkieläinten ja hevosten kiireellisen jatkohoidon tarvetta varten kunnan olisi osoitettava hoitopaikka, josta jatkohoittoa on saatavissa.

4.8. Kunnan tehtävien rahoitus

4.8.1. Valtion rahoitus kunnaneläinlääkäriin virkatehtäviin

Kunnaneläinlääkäreille maksetaan valtion varoista toimituspalkkio eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tehtävistä sekä korvaus matkakustannuksista ja muista välittömistä kustannuksista. Toimituspalkkioiden ja niiden perusteena olleiden toimitusten (tehtävien) määrät ovat olleet seuraavat:

Vuosi	Toimituspalkkiot (euroa)	Toimitukset (kpl)
2002	350 000	4 600
2003	390 000	4 900
2004	412 000	5 500
2005	439 000	5 400
2006	458 000	6 500

Toimituspalkkioiden kustannuksiin sisältyvät työnantajamaksut ja matkakustannukset sekä muut välittömät kustannukset. Toimituspalkkioiden kustannukset ja toimitusten määrä jakautuu suurin piirtein tasan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kesken.

Toimituspalkkio maksetaan palkkioita koskevan asetuksen mukaan yleensä vain tehtävistä, jotka edellyttävät kunnaneläinlääkäriin käyntiä tilalla tai muussa valvontakohteessa. Muusta valvontavi-

ranomaisen asemaan kuuluvasta työstä ei lähtökohtaisesti makseta toimituspalkkiota. Tällaista työtä on käytännössä esimerkiksi puhelinneuvonta, kirjalliset työt tai kokouksiin osallistuminen. Valtion varoista maksetaan erikseen virkatehtäviin liittyvä koulutus ja koulutukseen osallistumisesta kunnaneläinlääkärille aiheutuvat matkakustannukset. Käytännössä suuresta osasta valvontatehtävien todellisista kustannuksista vastaa kunta. Kunta maksaa eläinlääkäripalveluja antavan kunnaneläinlääkärin peruspalkan ja vastaa muutenkin käytännössä niistä kustannuksista, joita valtion varoista ei makseta.

Nykyisessä eläinlääkintähuoltolaissa ei ole eritelty kunnan ja valtion rooleja työnantajina silloin, kun on kysymys kunnaneläinlääkärille säädetyistä valvontatehtävistä. Käytäntönä on ollut, että valtio maksaa valvontatehtävistä toimituspalkkion ja välittömien kustannusten lisäksi myös koulutuksen ja siihen liittyvät matkakustannukset sekä sellaiset työvälineet ja varusteet, joita ei käytetä kunnaneläinlääkärin muissa tehtävissä. Laissa säädetään vain kunnan velvollisuudesta hankkia eläinlääkäripalveluja varten tarvittavat toimitilat ja työvälineet. Tässä tilanteessa on esiintynyt epäselvyyttä siitä, kenen tulisi hankkia jatkuvassa käytössä olevat työvälineet tai tekninen apu, joita tarvitaan sekä valvontatehtävissä että eläinlääkäripalveluissa. Tällaisia työvälineitä ovat esimerkiksi tietokone, internetyhteys ja sähköposti. Valvontatehtävien kannalta nämä ovat kuitenkin välttämättömiä työvälineitä, joilla voidaan pitää yhteyttä valtion viranomaisiin. Lisäksi on esiintynyt epäselvyyttä myös muista työnantajan velvollisuuksista, kuten työsuojelusta. Valtion viranomaisten on käytännössä mahdotonta vastata paikallisiin työoloihin liittyvästä työsuojelutoiminnasta. Epäselvyydet tässä suhteessa liittyvät ilmeisesti siihen, että valtio maksaa työnantajan tapaturmavakuutusmaksun. Lisäksi valtio on käytännössä vastannut työnantajan vahingonkorvausvelvollisuudesta silloin, jos kunnaneläinlääkäri virkatehtävissään on aiheuttanut vahinkoa ulkopuoliselle.

Työryhmän käsityksen mukaan kunnaneläinlääkärin valvontatehtäviä tulisi jatkossa tarkastella valtion toimeksiantotehtävinä kunnille ja selkeyttää kustannusten ja vastuun jakoa tältä pohjalta Toimeksiantomallin toteuttaminen olisi tarkoituksenmukaista myös toimeksiantona annettujen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta. Kunta on nykyisinkin kunnaneläinlääkärin työnantaja, mutta kunnan asema toimeksiantotehtävien suorittajana korostaisi kunnan vastuuta valvontatehtävien suorittamisesta. Kunnan olisi huolehdittava voimavarojen mitoitukselta siten, että valvontatehtävät voidaan suorittaa toimeksiannon mukaisesti. Tämä varmistaisi osaltaan, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta paikallistasolla toimii niitä koskevien säädösten mukaisesti, ja että tehtäviin on käytettävissä tarvittava määrä voimavaroja. Valvontatehtävistä olisi tällaisessa järjestelmässä maksettava korvaus kunnalle, ei kunnaneläinlääkärille. Tämä edellyttäisi kunnan maksavan kunnaneläinlääkäreille palkkaa valvontatehtävistä. Valvontatehtävistä maksettavasta palkasta olisi siten sovittava kunnallisessa virkaehtosopimuksessa.

Toimeksiantomallin mukainen korvausjärjestelmä lisäisi valtion vastuuta valvontatehtävien rahoituksesta nykyiseen verrattuna. Tämä on kuitenkin perusteltua, koska kyseessä on valtion vastuulla oleva valvonta. Kuntien ja valtion työnjakoa tässä suhteessa ei muutettu kunta- ja palvelurakennehankkeen valmistelussa, kun ympäristöterveydenhuollon työnjako oli tarkastelun kohteena. Lähtökohtana tulisi siten olla, että kunnille tällaisesta tehtävästä aiheutuvat välittömät kustannukset korvattaisiin valtion varoista. Kustannusten korvaamista ei voida järjestää valtiosuusjärjestelmän avulla, koska eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ei ole kunnan tehtäväksi säädettyä valvontaa.

Toimeksiantomallissa valtio korvaisi kunnille valvontatehtävistä aiheutuvat välittömät kustannukset. Näitä olisivat palkkauskustannukset, tehtävien liittyvien matkojen kustannukset ja tehtävissä käytetyt tarvikkeet. Korvauksen perusteena olisi toteutunut työajan käyttö, jonka kohtuullisuus suoritettuihin tehtäviin ja niiden määrään nähden olisi kuitenkin voitava arvioida kustannuksia korvattaessa. Lähtökohtina tässä voitaisiin pitää kunnan suunnitelmia, valtakunnallista ohjelmaa ja valtion viranomaisilta tulleita yksittäistapauksia koskeneita toimeksiantoja. Jotta korvausten laskutus ja maksatus ei aiheuttaisi kohtuuttomasti työtä, korvauksille olisi laskettava keskimääräinen yksikköhinta, esimerkiksi henkilötyöpäivän kustannus. Valtion korvaus ei saisi kuitenkaan ylittää kunnalle aiheutuneita todellisia kustannuksia.

Työryhmän arvion mukaan kunnaneläinlääkärien toimituspalkkioiden sijasta kunnille maksettava korvaus olisi yhteensä 5,3 miljoonaa euroa vuodessa. Korvaus on arvioitu 60 henkilötyövuotta vastaavien palkkaus- ja muiden välittömien kustannusten perusteella. Henkilötyövuosien tarve perustuu lääninhallitusten työryhmän pyynnöstä tekemiin arviointeihin valvontatehtävien määrästä ja niiden suorittamiseen tarvittavasta työpanoksesta (selvityspyynnot liitteinä 7-8). Osa korvauksesta tultaisiin käyttämään lisääntyvien valvontatehtävien edellyttämiin henkilöstön lisäyksiin. Uudesta järjestelmästä aiheutuisi kunnille myös säästöä siltä osin, kuin uusi valtion korvaus kohdistuisi niihin palkkausmenoihin, joita kunnat nyt maksavat kunnaneläinlääkärien peruspalkkoina.

Toimeksiantomalliin kuuluisi kunnan vastuu niistä valvontatehtävien kustannuksista, joita ei voida kohdistaa välittömästi yksittäiseen valvontatehtävään. Näitä olisivat toimitilat, jatkuvassa käytössä olevat työvälineet (esim. tietoliikenneyhteydet, tietokone ohjelmineen) ja työvälineitä koskeva koulutus. Kunnan olisi myös työnantajana vastattava työsuojelusta. Kohdan 4.1. mukaisesti valvontatehtävien työnjohto olisi edelleen valtion tehtävä. Siten olisi johdonmukaista, että valtio vastaisi edelleen myös valvontatehtäviin liittyvästä koulutuksesta ja sen kustannuksista sekä niistä työvälineistä ja työsuojelutoimenpiteistä, jotka liittyvät yksittäisiin, harvoin esiintyviin valvontatehtäviin ja jotka edellyttävät erityisasiantuntemusta (esim. suojautuminen ihmiseen tarttuvilta vaarallisilta eläintaudeilta). Työnjohtovastuuseen liittyy myös valtion vastuu valvontatehtävissä ulkopuoliselle aiheutuneen vahingon korvaamisesta eli vahingonkorvauslain (412/1974) mukainen työnantajan vastuu.

Työryhmän ehdotuksista aiheutuisi valtiolle menojen lisäystä 4,8 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2009 alkaen, mikä olisi otettava huomioon valtiontalouden kehysten ja valtion talousarvion valmistelussa. Valtion korvausten tarkempien perusteiden valmistelu edellyttää lisäksi, että valvontatehtävistä maksettavista palkoista on sovittu virkaehtosopimuksessa. Säännökset valtion ja kunnan kustannusten jaosta kunnaneläinlääkärien valvontatehtävissä ovat lakiluonnoksen 15, 18, 22 ja 35 §:ssä.

Työryhmä ehdottaa, että kunnaneläinlääkäreille säädettyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien kustannuksista maksettaisiin kunnille korvaus. Korvaus perustuisi tehtävistä aiheutuviin palkkauskustannuksiin ja muihin välittömiin kustannuksiin.

4 8.2. Maksut kunnaneläinlääkärien palveluista

Työryhmä on tarkastellut kolmea eri mahdollisuutta periä asiakkailta maksuja kunnan järjestämistä eläinlääkäripalveluista niissä tapauksissa, joissa kunnaneläinlääkäri hoitaa eläinlääkäripalvelua. Työryhmä on tarkastellut nykyisestä poikkeavaa järjestelmää, jossa kunta perisi asiakkaalta palkkion ja kustannusten korvauksen kunnaneläinlääkärien antamista eläinlääkäripalveluista. Tällöin kunta maksaisi kunnaneläinlääkärille palkkaa eläinlääkäripalveluihin kuuluvasta työstä. Palkan perusteista ja suuruudesta sovittaisiin kunnallisessa virkaehtosopimuksessa. Tämän vaihtoehdon mukainen lakiteksti olisi lakiluonnoksen 21 §:n sijasta seuraava:

21 § Kunnan perimät maksut

Kunta perii 11 ja 12 §:ssä tarkoitetuista palveluista vahvistamansa taksan mukaisen maksun sekä korvauksen eläinlääkärien käyttämistä lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista. Lisäksi kunta perii matkakustannusten korvauksen, jos eläinlääkäriavun antaminen edellyttää eläinlääkärien käyntiä eläimen pitopaikassa.

Jos kunta on tehnyt sopimuksen yksityisen palvelujen tuottajan kanssa 11 ja 12 §:n mukaisten palvelujen tarjoamisesta, yksityinen palvelujen tuottaja perii maksun näistä palveluista kunnan vahvistaman taksan mukaisesti.

Kunta tai palvelujen tuottaja voi myös periä maksun eläimen ylläpidosta, jos eläintä joudutaan säilyttämään kunnan tai palvelujen tuottajan kustannuksellaan järjestämässä tiloissa eläinlääkäripalvelujen tai eläinlääkäriavun antamista varten.

Tässä pykälässä tarkoitetuista palveluista perittävät maksut ja korvaukset eivät saa ylittää kunnalle palveluiden tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Toisena vaihtoehtona työryhmän tarkastelussa on ollut Tampereen seudun kuntien yhteistyöhankeessa esille tullut hinnoittelumalli, jonka tavoitteena on taata maataloille saman hintaiset eläinlääkäripalvelut riippumatta siitä, miten kaukaa eläinlääkäri tulee tilalle. Tässä mallissa kuntien yhteistyöorganisaatio perii käyntipalkkiona ja matkakustannusten korvauksena saman maksun jokaiselta tilakäynniltä. Tämä maksu määräytyy edellisen vuoden matkojen keskimääräisen pituuden mukaan. Tilalla käyvä eläinlääkäri saa matkakustannuksistaan korvauksen yhteistyöorganisaatiolta kunnaneläinlääkäritaksan mukaisesti. Muut maksut eläinlääkäri perii asiakkaalta kunnaneläinlääkäritaksan mukaisesti. Tämä malli olisi edellä tarkastellun ja nykyisen järjestelmän välimuoto. Tässä välimuotomallissa osalle asiakkaista saattaa aiheutua pysyvää etua tai haittaa matkakustannusten tasaamisesta. Malli ei siten välttämättä johda tasapuoliseen lopputulokseen, jos lähtökohtana pidetään sitä, että maksun tulee perustua palvelun tuottamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Kolmantena vaihtoehtona työryhmän tarkastelussa on ollut nykyinen järjestelmä, jossa kunnaneläinlääkäri perii asiakkaalta toimenpiteistään palkkion ja kustannuksistaan korvauksen. Palkkiot ja kustannusten korvaukset on määriteltävä kunnallisen virkaehtosopimuksen eläinlääkäritaksassa. Eläinlääkäriin ja myös eläinlääkäripalveluja hoitavan kunnaneläinlääkäriin suhde asiakkaana olevaan eläimen omistajaan on pohjimmiltaan luottamukseen perustuva asiakassuhde. Tähän asiakassuhteeseen kuuluu asiakkaan oikeus valita eläinlääkäri sen mukaan kuin se paikkakunnalla on mahdollista, ja toisaalta kunnaneläinlääkäriin mahdollisuus soveltaa kunnaneläinlääkäritaksaa tarvittaessa asiakkaan kannalta edullisella tavalla. Järjestelmä myös kannustaa kunnaneläinlääkäreitä hyvään palveluun. Työryhmä on päättänyt ehdottamaan tämän järjestelmän jatkamista edelleen ja laatinut lakiluonnoksen 19 §:n voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäriin perimien maksujen lisäksi kunnaneläinlääkäriin palveluista voidaan periä maksuja myös kunnalle. Nykyisin kunta voi periä muun kuin hyötyeläimen hoidosta vastaanotolla niin sanotun klinikkamaksun. Lisäksi kunta voi periä maksun eläimen säilyttämisestä kunnan tiloissa. Työryhmä ehdottaa myös kunnan perimien maksujen sääntelyn säilyttämistä tältä osin ennallaan. Ehdotukset kunnan maksuista ovat lakiluonnoksen 21 §:ssä.

Työryhmä ehdottaa, että kunnaneläinlääkäriillä olisi nykyiseen tapaan oikeus periä eläinlääkäripalveluista kunnallisen virkaehtosopimuksen mukainen palkkio ja kustannusten korvaus.

4.8.3. Maksut ostopalveluista

Nykyisen lainsäädännön mukaan kunta voi järjestää eläinlääkäripalvelut joko ylläpitämällä tätä varten tarpeellista määrää kunnaneläinlääkäriin virkoja tai tekemällä yksityisen yrityksen tai eläinlääkäriin kanssa sopimuksen palvelujen tuottamisesta. Laissa ei ole säännöstä siitä, millä perusteella asiakkaalta peritään maksut eläinlääkäripalveluista, jos kunta tuottaa palvelut kokonaan tai osittain ostopalveluina. Lakia onkin tulkittu siten, että sääntelyn puuttuessa yksityisellä palveluntuottajalla on näissä tapauksissa mahdollisuus periä maksuja kunnaneläinlääkäritaksan sijaan oman hinnoittelunsa mukaisesti. Työryhmän saaman selvityksen mukaan yksityisten palveluntuottajien oma hinnoittelu on yleinen käytäntö, ja maksut peritään näin myös niissä tapauksissa, joissa yksityiset palveluntuottajat toimivat kunnan järjestämässä tiloissa. Asiakkaalta perityt maksut kunnan järjestämistä eläinlääkäripalveluista voivat olla erilaiset riippuen siitä, miten kunta on järjestänyt palvelujen tuotannon. Toisaalta kunnilla on käytännössä mahdollisuus järjestää eläinlääkäripalveluja ostopalveluina vain, jos alueella toimii tarvittava määrä yksityisiä palveluntuottajia. Pohjois-

ja Itä-Suomessa yksityisiä palveluja on erittäin vähän tarjolla. Lisäksi valtaosa Etelä- ja Länsi-Suomeen keskittyneistä yksityisistä palveluista on tarkoitettu lemmikkieläimille. Maatilojen hyötyeläimiä hoitavia yksityiseläinlääkäreitä on harvassa.

Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden maksuissa noudatetaan periaatetta, jonka mukaan asiakkaan palveluista maksama maksu ei ole riippuvainen palvelujen tuottamistavasta. Jos kunta järjestää palvelun ostopalveluna, palvelun käyttäjältä on perittävä samat maksut ja korvaukset kuin kunnan itse järjestämistä vastaavista palveluista (laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista, 734/1992).

Työryhmä pitää tärkeänä, että kuntien järjestämien eläinlääkäripalvelujen maksuille on palvelujen tilaajana olevan kunnan kannalta yhtenäiset perusteet myös silloin, kun kunta järjestää palvelut ostopalveluina. Näin pyritään edistämään asiakkaiden tasapuolista kohtelua riippumatta siitä, mitä palvelujen tuottamistapaa kunta käyttää. Maksujen ei kuitenkaan ole tarpeen olla saman suuruisia kaikissa kunnissa, sillä palvelujen järjestämisen kustannuksissa on jo pelkästään maantieteellisistä syistä johtuvia eroja. Kuntien ostopalvelumahdollisuuksien turvaamiseksi ei myöskään ole mahdollista siirtyä täysin sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja vastaavaan järjestelmään. Eläinlääkäripalveluissa tämä merkitsisi sitä, että myös yksityiset palvelujen tuottajat perisivät maksun kunnan eläinlääkäritaksan mukaisesti silloin, kun kunta järjestää eläinlääkäripalveluja ostopalveluna. Sen sijaan kuntien eläinlääkäripalvelujen maksujen tulisi olla samalla tavoin kunnan päätösvaltaan kuuluvia maksuja kuin sosiaali- terveydenhuollon maksut ovat. Työryhmä katsookin, että ostopalveluina tuotettavista eläinlääkäripalveluista perittäisiin kunnan vahvistaman taksan mukaiset maksut.

Eläinlääkäripalvelujen tuottamisesta aiheutuu palvelun tuottajalle matkakustannuksia silloin, jos eläimen hoito edellyttää eläinlääkärin käyntiä eläimen pitopaikassa. Kunnaneläinlääkäritaksan mukaan kunnaneläinlääkäri perii matkakustannuksensa asiakkaalta asiakaskohtaisesti aiheutuneiden kustannusten perusteella. Asiakaskohtaisten kustannusten korvausten periminen matkoista tulisi olla lähtökohtana myös silloin, kun ostopalvelujen tuottaja perii matkakustannusten korvauksia asiakkailta. Matkakustannusten korvausten perusteiden tulisi kuitenkin sisältyä kunnan vahvistamaan taksaan. Kunnalla olisi siten harkintamahdollisuus sen suhteen, miten maantieteelliset olosuhteet ja palvelujen käyttäjien tasapuolinen kohtelu otetaan matkakustannuksissa huomioon.

Kunnaneläinlääkäriellä on voimassaolevan lain mukaan oikeus periä kunnaneläinlääkäritaksan mukaisen palkkion ja matkakustannusten lisäksi korvaus käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista. Lain mukaisen korvauksen perusteena on hankintahinta. Sama oikeus tulisi jatkossa olla myös kunnan tilaamien eläinlääkäripalvelujen tuottajalla.

Maksuja ja korvauksia koskeva sääntelyllä ei kuitenkaan ole tarpeen rajoittaa kunnan sopimusvapautta sen suhteen, millaisen korvauksen kunta maksaa ostopalveluista palvelujen tuottajalle. Sääntelyllä ei myöskään ole tarpeen määritellä menettelyä, jolla maksut ostopalveluina tuotettavista palveluista peritään asiakkailta. Työryhmän ehdotus ostopalveluista perittävistä maksuista on pykälämuotoon kirjoitettuna lakiehdotuksen 20 §:ssä.

Työryhmä ehdottaa, että kunnan järjestämän eläinlääkäripalvelun käyttäjältä peritään kunnan vahvistaman taksan mukainen maksu ja korvaus matkakustannuksista, jos kunta järjestää eläinlääkäripalvelun ostopalveluna. Lisäksi peritään syntyneitä kustannuksia vastaava korvaus palvelun yhteydessä käytetyistä lääkkeistä ja tarvikkeista.

4.8.4. EU:n valtiontukisääntöjen vaikutus

Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain mukaan kunta voi osallistua eläinlääkärin hyötyeläimelle antamasta eläinlääkärinavusta johtuneista maksuista ja matkakustannusten korvauksesta eläimen omistajalle tai haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. Säännöksessä tarkoitetaan kunnan mahdolli-

suutta harkintansa mukaan tukea elinkeinotoimintaa maksamalla osan eläinlääkäripalvelujen käyttäjille aiheutuneista kustannuksista.

Euroopan unionin perustamissopimuksen mukaan jäsenvaltiot eivät saa maksaa tukia, jotka vääristävät kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa. Maataloustuotannon alalla tätä niin sanottua valtiontukea koskevat tarkemmat säännökset on vastikään uusittu (Komission asetus (EY) N:o 1857/2006 sekä komission suuntaviivat, julkaistu tiedonantona 2006/C 329/01) Säännökset on otettava huomioon kansallisen lainsäädännön valmistelussa siten, että valtiontukea sisältävä lainsäädäntö on valmisteluvaiheessa ilmoitettava komissiolle ja että komission hyväksyntä on saatava ennen lainsäädännön voimaantuloa. Valtiontueksi katsotaan kaikki julkisista varoista muodossa tai toisessa maksettu tai myönnetty tuki, siis myös kuntien mahdolliset tukitoimet. Julkisen hallinnon palvelut, joita tarjotaan markkinahintaa halvemmalla, voidaan tulkita kielletyksi valtiontueksi, jos palvelut eivät ole samoin objektiivisin ehdoin kaikkien toimijoiden saatavilla. Kunnan tasolla tämä tarkoittaa sitä, että kunnan tarjoaman palvelun tulisi kaikkien kunnassa toimivien yritysten käytettävissä, jotta se ei olisi perustamissopimuksessa kiellettyä valtiontukea. Eläinlääkäripalveluista perittävien maksujen ja matkakustannusten korvausten alentaminen voi siten olla kiellettyä valtiontukea ainakin silloin, jos tuki on määrältään merkittävää.

Valtiontukea koskevat EU-säännökset huomioon ottaen kuntien tuesta eläinlääkäripalvelujen käyttäjille ei enää voida säätää eläinlääkintähuoltolaissa. Maantieteellisistä etäisyyksistä johtuvat erot eläinlääkäripalvelujen kustannuksissa ovat kuitenkin huomattavia maan eri osissa ja saattavat samallakin alueella vaihdella palvelun käyttäjästä riippumattomista syistä. Esimerkiksi maatilalle päivystysaikana saapuva eläinlääkäri ei eri syistä ehkä olekaan lähin päivystävä eläinlääkäri. Tähän voivat vaikuttaa päivystysalueen rajat, laajuus ja tilan sijainti päivystysalueella, muiden päivystäjien työtilanne sekä kulkuyhteydet. Työryhmän ehdotus päivystysalueiden laajentamisesta voi myös johtaa eläinlääkäripalveluihin liittyvien matkakustannusten nousuun ainakin yksittäisissä tapauksissa. Eläinlääkäripalveluihin liittyviä matkakustannuksia tulisikin jatkossa tarkastella kotieläintalouden kohdistettavien maataloustukien yhteydessä yhtenä tuotannon kustannuksiin ja tasapuolisiin edellytyksiin liittyvänä tekijänä. Mahdollisuuksia ottaa matkakustannukset huomioon maatalouden tukien ehtojen valmistelussa tulisi siten selvittää tarkemmin.

Työryhmä ehdottaa, että laissa ei säädetä kuntien osallistumisesta eläinlääkäripalveluista niiden käyttäjille aiheutuneisiin kustannuksiin. Työryhmä ehdottaa eläinlääkäripalvelujen matkakustannusten ottamista tarkasteluun maatalouden tukien valmistelussa.

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTOLAKI

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tarkoituksena on varmistaa kuntien järjestämien eläinlääkäripalvelujen saatavuus ja laatu sekä muiden eläinlääkäripalvelujen valvonta. Lisäksi lain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden turvallisuuden sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta kunnissa.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan eläinlääkäripalveluihin sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydelliseen valvontaan, muuhun elintarvikkeiden turvallisuuden valvontaan, eläintenpidon terveydelliseen valvontaan, eläintautien vastustamiseen ja ennalta ehkäisemiseen sekä eläinsuojeluun.

Tämän lain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi elintarvikelaissa (23/2006), eläintautilaissa (55/1980), helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa (488/1960), eläinsuojelulaisissa (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006) ja tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annettu laissa (557/2005).

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kotieläimellä* kesyä eläintä, jota ihminen pitää ja hoitaa hyödyn, seuran tai harrastuk-

sen vuoksi, sekä poroa, tarhattua nisäkästä ja lintua, viljeltyä vesieläintä ja mehiläistä, ei kuitenkaan koe-eläintoiminnasta annetussa laissa (62/2006) tarkoitettua koe-eläintä tai eläintä, jota pidetään eläintarhassa;

2) *eläinlääkäripalvelulla* eläimen terveydentilan sekä sairauksien toteamista ja todistamista, eläinlääkäriavun antamista, eläimen pitämistä hoidettavana eläinlääkäriavun antamista taikka siihen liittyvää tutkimusta varten, toimenpiteitä eläimen terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi sekä eläimen lojuttamista;

3) *peruseläinlääkäripalvelulla* eläinlääkäripalvelua, jota annetaan eläinlääketieteellisen perustutkimuksen avulla eläinten pitopaikoissa tai tavanomaisissa eläinlääkäriin vastaanottotiloissa, ei kuitenkaan eläimen pitämistä hoidettavana eläinlääkäriavun antamista tai siihen liittyvää tutkimusta varten;

4) *kiireellisellä eläinlääkäriavulla* äkillisesti tai vakavasti sairastuneen tai vahingoittuneen eläimen eläinlääketieteellistä perustutkimusta ja ensiavun luonteisia hoitotoimenpiteitä sekä eläimen lopettamista eläinsuojelullisin perustein; sekä

5) *yksityisellä eläinlääkäripalvelun tuottajalla* eläinlääkäripalvelua tarjoavaa luonnollista henkilöä, yksityisoikeudellista oikeushenkilöä taikka oppilaitosta.

2 luku

Viranomaiset

4 §

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

5 §

Elintarviketurvallisuusvirasto

Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

6 §

Lääninhallitus

Lääninhallitus huolehtii tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta läänin alueella.

7 §

Kunta

Kunta huolehtii alueellaan eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidon järjestämisestä siten kuin tässä laissa säädetään. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivalta kuuluu tai voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

8 §

Kuntien yhteistoiminta

Kunnan tulee huolehtia sille tässä laissa ja kansanterveyslain (66/1972) 1 §:ssä tarkoitetuissa muissa ympäristöterveydenhuoltoa koskevissa laeissa säädetystä tehtävistä yhteistoiminnassa toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa tehtävien tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta riittävän laajalla alueella (*ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue*). Ympäristöterveydenhuollon yh-

teistoiminta-alueen muodostamiseen sovelletaan kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain (169/2007) 5 §:n 2 momentin ja kansanterveyslain 5 §:n 4 momentin säännöksiä. Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja yhteistoiminta-alueita.

3 luku

Eläinlääkintähuollon suunnittelu

9 §

Valtakunnallinen ohjelma

Elintarviketurvallisuusviraston on laadittava valtakunnallinen ohjelma kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista sekä tässä laissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta. Ohjelman tulee sisältää eläinlääkäripalvelujen saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet sekä valvontaan kuuluvat tarkastukset, näytteenotot ja muut toimenpiteet. Ohjelma on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Ohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa ja osa rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritettua virallisesta valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 mukaista kansallista valvontasuunnitelmaa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen ohjelman laatimisesta ja sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Elintarviketurvallisuusviraston velvollisuudesta laatia valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma ja elintarvikevalvontaa koskeva valvontasuunnitelma säädetään elintarvikelaissa.

10 §

Kunnan suunnitelma

Kunnan on laadittava suunnitelma tämän lain mukaisesti järjestämästään eläinlääkäripalvelusta sekä tässä laissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman

tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta ja laadusta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma, ja se on tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Lääninhallitus ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo sen toteutumista.

Lääninhallituksen ja kunnan velvollisuudesta laatia elintarvikevalvontaa koskeva suunnitelma säädetään elintarvikelaissa.

4 luku

Kunnan eläinlääkintähuolto

11 §

Peruseläinlääkäripalvelu

Kunnan on huolehdittava arkipäivisin virka-aikana peruseläinlääkäripalvelun järjestämisestä kunnan asukkaiden pitämiä kotieläimiä varten ja sellaisia kunnan alueella pidettäviä kotieläimiä varten, joille annettava eläinlääkäripalvelu edellyttää eläinlääkärin käyntiä eläinten pitopaikassa.

Kunnan on huolehdittava 1 momentissa tarkoitetun peruseläinlääkäripalvelun järjestämisestä myös elintarviketuotantoa varten pidettyjen kotieläinten terveydenhuoltoa varten valtakunnallisten terveydenhuolto-ohjelmien mukaisesti. Terveydenhuoltoon kuuluva peruseläinlääkäripalvelu perustuu eläimen omistajan tai haltijan ja eläinlääkärin väliseen sopimukseen säännöllisistä eläinlääkärin käynneistä ja toimenpiteistä eläintenpitoyksikön kaikkien eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja edistämiseksi, eläintenpitoyksikön taloudellisen tuloksen parantamiseksi sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuuden ja laadun edistämiseksi. Valtakunnallisella terveydenhuolto-ohjelmalla tarkoitetaan palvelua, joka kaikilla ohjelmassa tarkoitettujen kotieläinten omistajilla on mahdollisuus hankkia saman sisältöisenä ja jonka hankkiminen on omistajille vapaaehtoista. Valtakunnalliseen terveydenhuolto-ohjelmaan kuuluu myös tietojärjestelmä, jonka avulla ohjelman toteutumista seurataan.

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää päätöksellään valtakunnalliset terveydenhuolto-ohjelmat, joita varten kunnan on järjestettävä peruseläinlääkäripalvelut.

12 §

Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on huolehdittava kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina.

Kunnan on järjestettävä päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäriapua varten yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa maakuntaa vastaavalla päivystysalueella. Maakunnalla tarkoitetaan maakunnista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (147/1998) säädettyä maakuntaa.

Päivystysaluetta varten on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten. Päivystysalueella on oltava saatavilla kiireellistä eläinlääkäriapua erikseen pienikokoisille kotieläimille, jotka voidaan vaikeuksista kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle, ja erikseen kotieläimille, joille annettava eläinlääkäriapu edellyttää eläinlääkärin käyntiä eläimen pitopaikassa.

13 §

Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun saatavuus

Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla palvelujen käyttäjien kannalta saatavilla kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

14 §

Kotieläimen kiireellinen jatkohoito

Kunnan on järjestettävä mahdollisuus toimittaa kotieläin 11 tai 12 §:n nojalla annetun eläinlääkäriavun lisäksi tarvittavaan jatkohoitoon, jos eläinlääkäri antaessaan näiden säännösten nojalla eläinlääkäriapua toteaa, että kotieläimen sairauden tai vamman hoito edellyttää hänen antamansa eläinlääkä-

rinavun lisäksi erityisiä työvälineitä tai olosuhteita taikka eläinlääkärin erityistä perehtyneisyyttä, ja että tällaisen jatkohoidon tarve on kiireellistä. Mahdollisuus toimittaa eläin jatkohoitoon on järjestettävä hevosia ja selkälaisia pienikokoisia kotieläimiä varten, jotka voidaan vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle.

Kunnan on jatkohoitoa varten osoitettava valtakunnan alueella toimiva eläinlääkäripalvelu, jossa jatkohoitoa on saatavilla.

15 §

Valvontatehtävien järjestäminen

Kunnan on huolehdittava eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisestä valvonnasta ja muusta elintarvike turvallisuuden valvonnasta siten kuin siitä säädetään elintarvikelaissa tai sen nojalla.

Kunnan on huolehdittava eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa ja eläinten kuljetuksesta annetussa laissa kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen tehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä valtakunnallisen ohjelman mukaisesti.

16 §

Kunnaneläinlääkärin virka

Tämän lain mukaisten tehtävien hoitamista varten kunnan on ylläpidettävä tarpeellista määrää kunnaneläinlääkärin virkoja. Virka voidaan ylläpitää useamman kunnan tai kuntayhtymän taikka kunnan ja kuntayhtymän yhteisenä. Jos kunta ylläpitää kahta tai useampaa kunnaneläinlääkärin virkaa, kunnan on määrättävä kunnaneläinlääkäreiden keskinäisestä tehtäväjaosta.

Kunnaneläinlääkärin tulee olla laillistettu eläinlääkäri ja perehtynyt virkaan kuuluviin tehtäviin. Kunnaneläinlääkärin viran kelpoisuusvaatimuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Elintarvikkeiden turvallisuuden valvontaa hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusvaatimuksista säädetään elintarvikelaissa.

17 §

Palvelujen järjestäminen

Kunta voi tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen 11 ja 12 §:ssä säädettyjen palvelujen tuottamisesta. Kunta voi tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen 14 §:ssä tarkoitettujen jatkohoitopalvelujen tarjoamisesta.

18 §

Toimitilojen ja työvälineiden järjestäminen

Jos kunta huolehtii 11 ja 12 §:ssä säädettyjen eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä tuottamalla itse palveluja, kunnan on järjestettävä palveluja varten tarpeelliset toimitilat ja työvälineet ottaen huomioon kunnan alueella pidettävien kotieläinten lajit ja lukumäärät.

Kunnan on huolehdittava 15 §:n 2 momentissa säädettyjen valvontatehtävien hoidossa jatkuvasti tarvittavien toimitilojen ja työvälineiden järjestämisestä sekä työvälineiden käytössä tarvittavasta osaamisesta.

5 luku

Maksut ja korvaukset

19 §

Kunnaneläinlääkärin palkkiot ja korvaukset

Kunnaneläinlääkärillä on oikeus periä 11 ja 12 §:n nojalla antamistaan eläinlääkäripalveluista virkaehtosopimuksessa määrätty palkio ja matkakustannusten korvaus sekä korvaus käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista.

Palkkiot kuuluvat kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena oleviin työansioihin. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset palkkioiden huomioon ottamisesta kunnaneläinlääkärin eläkkeen perusteena olevana palkkana.

20 §

Yksityisen eläinlääkäripalvelujen tuottajan maksut ja korvaukset

Jos kunta on tehnyt 11 ja 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen tuottamisesta sopimuksen yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa, yksityinen palvelujen tuottaja saa periä sopimuksen mukaisesti tarjoamistaan eläinlääkäripalveluista enintään kunnan vahvistaman taksan mukaisen maksun ja korvauksen matkakustannuksistaan. Yksityinen eläinlääkäripalvelun tuottaja saa periä myös korvauksen käyttämistään lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista.

21 §

Kunnan maksut

Sen lisäksi, mitä 19 ja 20 §:ssä säädetään, kunta voi periä 11 ja 12 §:ssä tarkoitetuista eläinlääkäripalveluista maksun muun kotieläimen kuin hyötyeläimen hoidosta eläinlääkärin vastaanotolla, jos kunta on kustannuksellaan järjestänyt toimitilat ja työvälineet näiden palveluiden tuottamista varten.

Kunta voi myös periä maksun eläimen ylläpidosta, jos eläintä joudutaan säilyttämään kunnan kustannuksellaan järjestämissä tiloissa 11 tai 12 §:ssä tarkoitettuihin eläinlääkäripalveluihin kuuluvaa eläinlääkäriavun antamista varten.

22 §

Korvaus valvontatehtävistä

Valtion varoista maksetaan kunnalle korvaus 15 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valvontatehtävien suorittamisesta. Korvauksen perusteena ovat kunnaneläinlääkärin valvontatehtäviin käyttämä kohtuullinen työaika ja siitä kunnille aiheutuvat keskimääräiset kustannukset sekä muut valvontatehtävistä välittömästi aiheutuneet kustannukset, kuten matkakustannukset ja käytetyt tarvikkeet. Korvaus ei saa ylittää tehtävistä kunnalle aiheutuneiden todellisten kustannusten määrää. Korvausta ei makseta eläintautilain 15 §:n 3 momentissa tarkoitetuista tarkastuksista ja toimenpiteistä.

Tarkemmat säännökset kunnalle maksettavan korvauksen perusteista ja määrästä sekä maksamisessa noudatettavasta menettelystä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Valtionosuus

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

6 luku

Yksityisen eläinlääkintähuollon valvonta

24 §

Ilmoitusvelvollisuus

Yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan tulee tehdä toiminnastaan kirjallinen ilmoitus sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella palvelujen tuottajalla on kiinteä toimipaikka. Jos yksityisellä eläinlääkäripalvelun tuottajalla ei ole kiinteää toimipaikkaa, ilmoitus tulee tehdä sen läänin lääninhallitukselle, jonka alueella eläinlääkäripalvelua pääasiallisesti aiotaan tarjota.

Ilmoitus on tehtävä ennen toiminnan aloittamista, olennaista muuttamista tai lopettamista. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot yksityisen eläinlääkäripalvelujen tuottajan yhteystiedoista, palveluista, henkilökunnasta ja kiinteästä toimipaikasta. Ilmoituksen sisällöstä ja tekemisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ilman eläinlääkäriksi laillistamista väliaikaisesti eläinlääkäripalvelua tarjoavan henkilön ilmoitusvelvollisuudesta säädetään eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain (29/2000) 8 §:ssä.

25 §

Vastaava eläinlääkäri

Yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan, joka on luonnollinen henkilö, tulee olla eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetussa

laissa tarkoitettu eläinlääkäri.

Yksityisellä eläinlääkäripalvelun tuottajalla, joka on oikeushenkilö, tulee olla palveluksessaan eläinlääkärinammattin harjoittamisesta annetussa laissa tarkoitettu eläinlääkäri, joka vastaa eläinlääkäripalvelun järjestämisestä tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti (vastaava eläinlääkäri). Vastaavaa eläinlääkäriä koskevien tietojen tulee sisältyä 24 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitettuihin tutkimuslaitoksiin, jotka tekevät eläinlääkäripalveluun kuuluvia tutkimuksia.

26 §

Toimintaedellytykset

Yksityisellä eläinlääkäripalvelun tuottajalla on oltava tarjoamiaan eläinlääkäripalveluja varten asianmukaiset, toiminnan laadun ja laajuuden edellyttämät toimitilat ja työvälineet sekä toiminnan edellyttämä henkilökunta. Eläinlääkäripalvelujen on oltava eläinlääketieteellisesti asianmukaisia.

27 §

Tarkastusoikeus

Elintarviketurvallisuusvirastolla ja lääninhallituksella on oikeus päästä paikkoihin, joissa tarjotaan eläinlääkäripalveluja, sekä tarkastaa yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan toimitilat, kirjanpito, potilasasiakirjat ja muut eläinlääkäripalvelujen tuottamista koskevat asiakirjat, jos se on tarpeen tässä laissa säädetyn valvonnan toteuttamiseksi. Samoin perustein Elintarviketurvallisuusvirasto voi myös määrätä lääninhallituksen suorittamaan tarkastuksen.

Viranomaisen apuna tarkastuksessa voidaan käyttää asiantuntijoita. Asiantuntijoiden on oltava tunnetusti taitavia ja kokeneita henkilöitä, jotka edustavat tarkastuksen kannalta merkityksellistä tieteellistä, käytännön eläinlääkinnän tai muuta asiantuntemusta. Asiantuntijoilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada vastaanotto toiminnan

tarkastamista varten tarpeelliset tiedot käyttöönsä. Asiantuntijat ovat velvollisia pitämään salassa saamansa salassa pidettäviksi säädetty tiedot.

28 §

Kielto ja määräys

Jos 27 §:ssä tarkoitettussa tarkastuksessa tai muutoin todetaan, että yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottaja ei ole noudattanut 24—26 §:n säännöksiä, Elintarviketurvallisuusvirasto voi päätöksellään kieltää palvelun tuottajaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä palvelun tuottajan asian laatuun nähden riittävässä määrääjässä täyttämään velvollisuutensa.

29 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan toiminta ei täytä 24—26 § säädettyjä vaatimuksia ja jos toiminnasta voi aiheutua vaaraa eläinten terveydelle tai hyvinvoinnille, Elintarviketurvallisuusvirasto voi päätöksellään määrätä toiminnan keskeytettäväksi, kunnes puutteet tai epäkohdat on korjattu. Päätös on viipymättä peruutettava, jos puutteet tai epäkohdat on korjattu siten, että toiminnan keskeyttäminen ei enää ole välttämätöntä.

30 §

Uhkasakko

Elintarviketurvallisuusvirasto voi tehostaa 28 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai määräystä sekä 29 §:ssä tarkoitettu määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja teettämistä koskevassa asiassa noudatetaan, mitä uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään.

31 §

Rekisteri

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvontaa varten rekisteriä yksityisistä eläinlääkäripalvelun tuottajista. Lääninhallitukset päivittävät rekisteriä tässä laissa säädettyjen tehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Rekisteriin merkitään 24 §:n mukaisesti ilmoitettavat tiedot sekä tiedot 28—30 §:ssä tarkoitetuista päätöksistä.

Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluttua siitä, kun yksityinen eläinlääkäripalvelun tuottaja on lopettanut toimintansa. Henkilötietojen keräämiseen, käsittelyyn ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (532/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Lääninhallituksella ja kunnalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tämän lain mukaisten tehtäviensä edellyttämiä tietoja rekisteristä.

7 luku

Erinäiset säännökset

32 §

Virka-apu

Poliisin on annettava Elintarviketurvallisuusvirastolle ja lääninhallitukselle näiden pyynnöstä virka-apua 27 §:ssä tarkoitettujen tarkastusten suorittamisessa.

33 §

Salassa pidettävät tiedot

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan tämän lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön ta-

loudellisesta asemasta, liike- ja ammatissalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

1) valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisia tehtäviä varten;

2) syyttäjä- ja poliisiviranomaisille rikoksen selvittämistä varten; sekä

3) ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

34 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Tällä lailla kumotaan 17 päivänä elokuuta 1990 annettu eläinlääkintähuoltolaki (685/1990) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Jos muualla lainsäädännössä viitataan eläinlääkintähuoltolakiin, tämän lain voimaantultua sovelletaan sen asemesta tämän lain säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

35 §

Siirtymäsäännökset

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen on aloitettava toimintansa viimeistään vuoden 2013 alussa. Valtioneuvosto voi 1.6.2009 jälkeen päättää kunnan kuulumisesta yhteistoiminta-alueeseen, jos kunta ei ole tehnyt päätöstä asiassa. Ennen asian esittelyä valtioneuvostolle siitä on kuultava asianomaista kuntaa ja lääninhallitusta.

Elintarviketurvallisuusvirastolla tulee olla tämän lain 9 §:n mukainen ohjelma [yhden vuoden kuluessa lain voimaantulosta]. Kunnalla tulee olla tämän lain 10 §:n mukainen suunnitelma [yhden vuoden kuluessa lain voimaantulosta].

Kunnan on järjestettävä 11 ja 12 §:ssä säädetty palvelut [yhden vuoden kuluessa lain voimaantulosta]. Siihen asti kunnan järjestämiin eläinlääkäripalveluihin sovelletaan ku-

mottavan lain 8 §:n säännöksiä. Kunnan on järjestettävä 14 §:ssä tarkoitettu palvelu [kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta].

Kunnalle maksetaan 22 §:ssä tarkoitettu korvaus vuoden 2009 alusta alkaen suorite-

tuista kunnaneläinlääkäriin valvontatehtävistä. Tätä ennen suoritetuista valvontatehtävistä kunnaneläinlääkärillä on oikeus saada eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1234/2001) säädetty palkkio ja korvaus.

Laki

eläintautilain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/1980) 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 424/1994, seuraavasti:

15 §

Valtion varoista maksetaan tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa tehtävää viranomaisen määräyksestä suorittaneen eläinlääkärin tai muun henkilön palkkiot sekä korvaukset matkakustannuksista ja välineiden ja tarvikkeiden käytöstä aiheutuneista kustannuksista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin palkkioiden ja korvausten perusteista ja määristä.

Kunnaneläinlääkärin suorittamasta, tämän

lain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaisesta tehtävästä kunnalle maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (/) 22 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200

Laki

eläinsuojelulain 59 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä huhtikuuta 1996 annetun eläinsuojelulain (247/1996) 59 §, sellaisena
kuin se on osaksi laissa 300/2006, seuraavasti:

59 §

Kunnaneläinlääkäriin 39 ja 48 §:n nojalla
suorittamasta tarkastuksesta kunnalle mak-
settavasta korvauksesta säädetään eläinlää-
kintähuoltolain (/) 22 §:ssä.

_____

Tämä laki tulee voimaan   päivänä kuuta
200

Laki

eläinten kuljetuksesta annetun lain 47 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinten kuljetuksesta 29 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1429/2006) 47 §
seuraavasti:

47 §

Kunnaneläinlääkäriin 28 ja 29 §:n sekä
19 §:n 1 momentin nojalla suorittamasta tark-
astuksesta kunnalle maksettavasta korvauk-
sesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (/)
22 §:ssä.

_____

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
200

23.5.2007

ERIÄVÄ MIELIPIIDE ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTOTYÖRYHMÄN MUISTIOSTA

Suomen Kuntaliittoa edustavina jäseninä katsomme, että eläinlääkintähuoltolakiuudistus tulisi lisäämään sekä kuntien tehtäviä että kustannuksia eläinlääkintähuollossa.

Järjestämisvastuun laajentaminen hyötyeläimistä kaikkiin kotieläimiin

Kuntien velvollisuus eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä laajenisi eläinlääkintähuoltolain uudistuksen myötä. Voimassa olevassa laissa kunnan velvollisuudet määritellään seuraavasti:

*Peruseläinlääkäripalvelujen järjestämisestä **hyötyeläinten** terveyden ja sairauden hoitamiseksi sekä sellaisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, jotka on katsottava tarpeelliseksi muiden kotieläinten sairauksien hoitamiseksi tai tavanomaisten terveydenhoitopalvelujen antamiseksi.*

Uuden lakiesityksen mukaan kunnan on huolehdittava arkipäivisin virka-aikana peruseläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnan asukkaiden pitämiä **kotieläimiä** varten.

Voimassa oleva laki korostaa kunnan vastuuta hyötyeläinten hoitamisesta. Näille on vähemmän yksityisen palvelun tarjoajia. Kuntien vastuu eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä hyötyeläimille on perustunut kansanterveyden asettamiin vaatimuksiin elintarviketuotannolle. EU-lainsäädännön myötä kunnan velvollisuudet elintarvikevalvonnassa ovat lisääntyneet ja kunnan tulee pystyä suuntaamaan käytettävissä olevat eläinlääkintähuollon resurssit ensisijaisesti elintarviketuotantoketjun turvallisuutta tukevaan työhön. Lemmikkieläimien määrä ja lajivalikoima kasvaa koko ajan, eikä kuntaa voida velvoittaa vastaamaan yhä eksoottisempien lemmikkieläinten hoidosta ja terveydenhuollosta. Ehdotettu järjestely sisältää merkittävän riskin kunnallisten eläinlääkäripalvelujen painopisteen siirtymisestä hyötyeläimistä lemmikkieläinten hoitoon. Velvoitteen laajentamisen kustannusvaikutuksia ei ole arvioitu.

Muiston mukaan kunnaneläinlääkäripalvelujen tehtävissä työskentelee noin 300 eläinlääkäriä. Yksityiseläinlääkäreistä 210 toimii itsenäisinä ammatinharjoittajina, joten lemmikkieläimille on olemassa yksityisiä palveluntarjoajia. Kunnallinen eläinlääkäripäivystys vastaa edelleen siitä, että kaikille kotieläimille on tarvittaessa saatavissa ensiavun luonteista eläinlääkärinhoitoa kaikkina vuorokaudenaikoina.

Kuntaliitto vastustaa kuntien eläinlääkintähuollon järjestämisvastuun laajentamista kaikkia kotieläimiä koskevaksi.

Jatkohoitopalvelujen osoittamisvastuu

Kunnalle esitetään myös velvollisuus osoittaa erikoiseläinlääkäripalveluja tarjoava jatkohoitopaikka kaikkina vuorokaudenaikoina. Jatkohoitopaikan takaaminen vaatisi kunnalta erillisiä sopimuksia pieneläinten ja hevosten osalta. Tällä hetkellä tällaisia, kaikkina vuorokauden aikoina jatkohoitopalvelua tarjoavia yksityisen palvelun tuottajia ei ole, mutta kunnille laissa määrätyn velvollisuuden oletetaan synnyttävän palvelujen tarjontaa. Yksityiset eläinlääkäriasemat eivät tällä hetkellä ole avoinna kaikkina vuorokaudenaikoina.

Erikoiseläinlääkäripalveluja tarjoavan yksikön perustamisen kustannusarvioksi on esitetty 0,2 euroa/asukas pieneläinten ja 0,2 euroa/asukas hevosten osalta. Arvio tarkoittaa kunnille 2 miljoonan euron aloituskustannusta, joka on 20 % kuntien arvioiduista vuotuisista eläinlääkintähuollon kustannuksista. Eläimen omistaja vastaisi hoidosta aiheutuvista kustannuksista, mutta kunta joutuisi edelleen maksamaan palvelujen ylläpidosta.

Erikoiseläinlääkäripalvelujen saatavuuden takaaminen ei voi kuulua kunnan velvollisuuksiin.

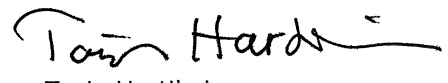
Muuta huomioitavaa

Valtion korvaus kuntien suorittamasta 15 §:n toisen momentin mukaisesta valvonnasta tulee maksaa tehtävästä aiheutuneiden todellisten kustannusten perusteella. Lakiluonnoksesta tulee poistaa 22 §:n toinen momentti, jossa annettaisiin oikeus valtioneuvoston asetuksella säädellä korvauksen perusteita, määrää ja maksamisessa noudatettavaa menettelyä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Rolf Eriksson
Johtaja, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö

Tarja Hartikainen
Erityisasiantuntija

JÄÄVIYS VIRKATEHTÄVISSÄ

1. Yleistä

Suomessa hallinnon toimintaa sääntelee hallintolaki (434/2003), joka on luonteeltaan yleislaki. Hallintolain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta. Uusi hallintolaki on ollut voimassa 1.1.2004 alkaen.

Hallintolain 2 §:n mukaan hallintolakia sovelletaan valtion viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa. Lain soveltamisalan piiriin kuuluisivat myös valtion liikelaitokset ja julkisoikeudelliset yhdistykset sekä yksityiset niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

Hallintolain soveltamisalan piiriin kuuluu myös viranomaisten sopimustoiminta. Lain 3 §:n mukaan hallintosopimuksella tarkoitetaan hallintolaissa viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa sopimusta julkisen hallintotehtävän hoitamisesta tai sopimusta, joka liittyy julkisen vallan käyttöön. Julkisen hallintotehtävän hoitamista koskevia hallintosopimuksia ovat muun muassa kuntien ja palvelujen tuottajien väliset ostopalvelusopimukset sosiaali-, terveys- ja kouluhallinnon aloilla. Julkisen vallan käyttöön liittyviä hallintosopimuksia ovat taas esimerkiksi maatalouden ja ympäristöhallinnon alalla myönnettäviin eräisiin tukiin liittyvät sopimukset.

2. Hyvän hallinnon perusteet

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Luvun tarkoituksena on asettaa viranomaisten toiminnalle laadulliset vähimmäisvaatimukset. Kyseisen luvun 6 §:ssä säädetään viranomaisten harkintavaltaa ohjaavista hallinnon oikeusperiaatteista seuraavasti:

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Yhdenvertaisuusperiaate ja tasapuolisen kohtelun vaatimus. Tasapuolisen kohtelun vaatimus saa merkityssisältönsä ennen kaikkea perustuslain (731/1999) 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteesta. Perusoikeutena olevan yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Viranomainen saa lakia soveltaessaan kohdella ihmisiä eri tavalla vain niillä perusteilla, jotka laista ilmenevät. Tasapuolisen kohtelun merkitys korostuu silloin, kun viranomainen käyttää yksityisten oikeusasemaan tai toimintamahdollisuuksiin kohdistuvaa harkintaa. Viranomaisen olisi ratkaisua tehdessään arvioitava harkinnan kohteena olevia

tosiseikkoja samoin perustein samankaltaisissa tapauksissa. Poikkeamisen säännönmukaisesta käytännöstä olisi aina perustuttava tapauksen erityislaatuun.

Tarkoitussidonnaisuuden periaate. Tarkoitussidonnaisuuden periaate ilmenee hallintolain 6 §:ssä olevasta vaatimuksesta, jonka mukaan viranomaisen on käytettävä toimivaltaansa ainoastaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomainen ei saa ryhtyä edistämään muita tarkoituseriä kuin niitä, jotka kuuluvat sen tehtäväpiiriin ja sisältyvät tapaukseen sovelletavan lain tavoitteisiin. Tarkoitussidonnaisuuden periaate voidaan nähdä yleisenä viranomaisen toimivallan väärinkäyttökieltona.

Objektiviteettiperiaate. Vaatimus siitä, että viranomaisen toimien on oltava puolueettomia, ilmentää hallinto-oikeudellista objektiviteettiperiaatetta. Hallintotoiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallinnolle muuten vieraisiin perusteisiin. Tällaisia perusteita ovat muun muassa ystävien suosinta, henkilökohtaisen hyödyn tavoittelu tai julkisyhteisön erityisten taloudellisten etujen tavoittelu. Viranomaisen päätöksenteon - ja hallinnon toiminnan yleisestikin - on oltava puolueetonta ja objektiivisesti perusteltavissa. Objektiviteettiperiaatteen toteutumista pyritään vahvistamaan niin hallintolain säännöksillä kuin virka- ja rikosoikeudellisilla normeillakin. Jäljempänä tarkastelun kohteeksi tulevat esteellisyysäännökset ovat yksi keino toteuttaa objektiviteettiperiaatetta hallinnossa.

Suhteellisuusperiaate. Hallinnon oikeusperiaatteisiin kuuluu myös se, että viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Suhteellisuusperiaate merkitsee sitä, että viranomaisen toimen on oltava asianmukainen, tarpeellinen ja oikein mitoitettu sen tavoitteen kannalta, johon kysymyksellä olevalla toimella pyritään. Kun viranomainen tekee esimerkiksi jonkin rajoittavan päätöksen, on tällaisen päätöksen ankaruus määriteltävä kohtuulliseksi suhteessa teon tai laiminlyönnin laatuun tai moitittavuuteen. Käytännössä suhteellisuusperiaate edellyttää, että viranomainen mitoittaa toimintansa alimmalle sellaiselle tasolle, jotta tarvittava vaikutus saadaan aikaiseksi. Suhteellisuusperiaatteen merkitys korostuu sellaisissa tapauksissa, joissa viranomainen joutuu harkitsemaan hallinnon asiakkaan kannalta epäedullisia oikeudellisia seuraamuksia. Tällaisia esiintyy usein erityyppisissä valvontatehtävissä.

Luottamuksensuojaperiaate. Hallintolain 6 §:ään sisältyy lisäksi vaatimus siitä, että viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Periaatteen sisältönä on, että yksityisten on voitava luottaa viranomaisten toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä viranomaisten tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen. Luottamuksensuojaperiaatteen ottamiseen uuteen hallintolakiin on vaikuttanut tämän periaatteen laaja soveltamisala Euroopan yhteisön oikeudessa, vaikkakaan yhteisöjen tuomioistuin ei ole antanut sille kovin usein ratkaisevaa merkitystä päätöksissään. Korkein hallinto-oikeus on sen sijaan toisinaan viitannut luottamuksensuojaperiaatteeseen viimeaikaisessa ratkaisukäytännössä. Myös ylimmät laillisuusvalvojat ovat yksittäistapauksissa korostaneet tämän periaatteen merkitystä osana viranomaisen harkintavaltaa rajoittavia yleisiä hallinto-oikeudellisia periaatteita.

3. Esteellisyys

Viranomaisten toimien puolueettomuus edellyttää, että viranomaiset toteuttavat lainsäädännössä muotoiltua yleistä etua antamatta ulkoisten vaikutusten tai omien henkilökohtaisten intressien vaikuttama toimintaansa. Hallintotoiminnan puolueettomuudessa voidaan erottaa subjektiivinen ja objektiivinen puolueettomuus. Subjektiivinen puolueettomuus tarkoittaa, että

viranomaisen omat tavoitteet tai sidonnaisuudet eivät saa vaikuttaa asian käsittelyyn tai palvelun toteuttamiseen. Objektiivinen puolueettomuus taas korostaa yleistä luottamusta asian käsittelyn ja päätöksenteon objektiivisuuteen ja riippumattomuuteen.

Esteellisyysäännökset ovat yksi merkittävä tapa turvata viranomaisen toiminnan puolueettomuutta ja objektiivisuutta. Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. On huomattava, että esteellisyys arvioidaan tapauskohtaisesti: esteellisyys on yleensä mahdollista vain tietyn asian ja yksittäisen virkamiehen välillä. Virkamiehen esteellisyyden perusteista säädetään hallintolain 28 §:ssä. Esteellisyysperusteisiin ei uudessa hallintolaissa tehty muutoksia, mutta esteellisyyden sisällöstä säädetään kattavammin kuin ennen ja esteellisyysäännösten soveltamisalaan kuuluvaa henkilöpiiriä ja virkamiehen läheispiiriä täsmennettiin. Esteellisyyskysymyksen ratkaisusta säädetään uuden hallintolain myötä nyt lain tasolla (29 - 30 §). Hallintolain esteellisyysäännökset koskevat myöhemmin ilmenevin poikkeuksin myös kunnan viranhaltijan sekä työntekijän esteellisyyttä (kuntalain 52 §:n 2 momentti).

3.1. Esteellisyyden perusteet

Esteellisyysperusteista säädetään hallintolain 28 §:ssä seuraavasti:

Virkamies on esteellinen:

- 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
- 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;
- 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallituneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa:

- 1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa;
- 2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä

- 3) *virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.*

Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisuokulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhhteessa eläviä henkilöitä.

Asianosaisjävi. Ensimmäisenä esteellisyysperustavana seikkana on, että virkamies itse tai hänen läheisensä on asiassa asianosainen. Se, mitä läheisellä hallintolaissa tarkoitetaan, on määritelty puheena olevan pykälän toisessa ja kolmannessa momentissa. Pääsääntöisesti on siis kyse sukulaisuussuhteeseen perustuvasta läheisyydestä, mutta sukulaisuussuhteen veroisena pidetään myös muuta erityistä läheisyysuhdetta. Asianosaisella taas tarkoitetaan sitä, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta asia koskee.

Avustus- tai edustusjävi. Toisena esteellisyysperusteena on, että virkamies tai hänen läheisensä avustaa tai edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Virkamiehen esteellisyysperustaa siis esimerkiksi jo se seikka, että hänen läheisensä toimii asiassa avustajana tai edustajana. Samaten esteellisyys syntyy muun muassa silloin, kun virkamies edustaa sitä tahoa, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa.

Intressijävi. Kolmantena esteellisyysperustavana seikkana on, että asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa virkamiehelle tai hänen läheiselleen. Näissä tilanteissa läheisenä tulevat kysymykseen vain virkamiehen puoliso, lapsi, lapsenlapsi, sisarus, vanhempi, isovanhempi tai virkamiehelle muuten erityisen läheinen henkilö tai tällaisen henkilön puoliso. Tilanteessa, jossa on kyse intressijääviydestä, esteellisyys perustuu virkamiehen ja asian väliseen erityiseen suhteeseen. Esteellisyys edellyttää, että hyöty tai vahinko on luonteeltaan erityistä, mikä tarkoittaa sitä, että hyödyn tai vahingon on oltava esimerkiksi taloudellisesti tuntuva tai muuten merkityksellistä. Intressin ei tarvitse kuitenkaan olla taloudellinen ja vahinko voi konkretisoitua myös haittana.

Palvelussuhde- tai toimeksiantojävi. Neljäntenä esteellisyysperusteena on, että virkamies on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Palvelussuhteella tarkoitetaan tässä virka- tai työsuhdetta riippumatta virka- tai työsuhteen kestosta tai ehdoista. Toimeksiantosuhteesta taas voi syntyä esimerkiksi sillä perusteella, että asianosainen hankkii taloudellista, hallinnollista tai oikeudellista asiantuntijapalvelua virkamieheltä.

Palvelussuhde valtioon tai kuntaan ei sellaisenaan tee virkamiehestä esteellistä käsittelemään valtiota tai kuntaa koskevaa asiaa. Kuntalain 52 §:n kolmannessa momentissa todetaan erikseen, ettei hallintolain 28 §:n ensimmäisen momentin neljännessä kohdassa tarkoitettu palvelussuhde kuntaan tee muun muassa kunnan viranhaltijaa esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen. Esimerkkinä voidaan mainita se, että kunnan terveystarkastaja voi valvoa myös kunnan laitoksia. Palvelussuhde kuntaan eli siis asianosaiseen ei poikkeuksellisesti näissä tapauksissa ole esteellisyysperuste.

Yhteisöjävi. Viidentenä esteellisyysperustavana seikkana mainitaan se, että virkamies tai hänen läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä tai toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valti-

on liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa. Läheisellä tarkoitetaan tässä kohdassa samaa kuin intressijääviä koskevassa tilanteessa. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta kunnan liikelaitoksiin (kuntalain 52 §:n 4 momentti).

Ohjaus- ja valvontajäävi. Kuudentena esteellisyysperusteena on, että virkamies tai hänen läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan. Läheisellä tarkoitetaan tässäkin kohdassa samaa kuin intressi- ja yhteisöjääviyttä koskevilla kohdissa. Ohjaus- ja valvontajääviyttä täydentää valtion virkamieslain (750/1994) 18 a §:n säännös. Kyseisen säännöksen mukaan harkittaessa virkamiehen määräämistä valtion omistajavallan käyttöön tai muuhun ohjaukseen ja valvontaan liittyvään edustajantehtävään on otettava huomioon, ettei virkamies saa tulla edustajantehtävän vuoksi muutoin kuin satunnaisesti tai tilapäisesti esteelliseksi keskeisissä virkatehtävissään. Ohjaus- ja valvontajääviyssäännöstä ei sen sijaan sovelleta kunnissa (kuntalain 52 §:n 4 momentti).

Esteellisyiden yleislauseke. Viimeisimpänä eli seitsemäntenä esteellisyysperusteena hallintolaissa mainitaan se, että luottamus virkamiehen puolueettomuuteen vaarantuu muusta erityisestä syystä. Yleislausekkeen tarkoituksena on turvata asian käsittelyn objektiivista puolueettomuutta eli erityisesti yleistä luottamusta menettelyn objektiivisuuteen ja riippumattomuuteen. Esteellisyiden yleislauseke täydentää edellä mainittuja konkreettisempia esteellisyysperusteita.

Yleislausekkeeseen perustuva esteellisyys edellyttää, että luottamuksen vaarantumiselle on oltava erityinen syy. Erityisen syyn on oltava ulkopuolisen havaittavissa ja sen puolueettomuutta vaarantavan vaikutuksen on oltava suunnilleen samanasteinen kuin erikseen määritellyissä esteellisyysperusteissa. Sen sijaan pelkästään ulkopuolisen henkilön epäluottamus virkamieheen tai viranomaisen toimintaan ei vielä perusta tällä perusteella esteellisyyttä.

Esteellisyiden voi yleislausekkeen perusteella aiheuttaa esimerkiksi virkamiehelle erityisen merkityksellinen ja kiinteä ystävyys-, yhteistyö- tai kiistasuhde asianosaiseen. Myös muunlainen vahva sidonnaisuus tai lojaalisuus, joka voi aiheutua muun muassa yhteisistä taloudellisista intresseistä, voi perustaa esteellisyiden. Myös virkamiehen kiinteä taloudellinen riippuvuussuhde asianosaiseen voi olla esteellisyysperuste (esimerkiksi rahamäärältään merkittävä laina). Lisäksi virkamies voi olla esteellinen, mikäli hänen välitön esimiehensä on esteellinen asiassa, koska esimiehellä on työnohjaus ja -valvontavalta suhteessa alaiseensa. Virkamiehen esteellisyys voi perustua myös siihen, että hän on käsitellyt samaa asiaa aikaisemmin. Sen sijaan tavallinen asiakkuus- tai tuttavuussuhde asianosaiseen ei perusta esteellisyyttä, sillä muun erityisen syyn on merkittävyydeltään rinnastuttava erityisiin esteellisyysperusteisiin.

3.2. Esteellisyyskysymyksen arviointi ja ratkaiseminen

Esteellisyys arvioidaan käyttäen hyväksi kolmea arviointiperustetta: konkreettinen, objektiivinen ja yksilökohtainen arviointiperuste. Konkreettinen arviointitapa tarkoittaa sitä, että esteellisyys on arvioitava tapauskohtaisesti. Esteellisyys on yleensä mahdollista vain tietyn asian (tai asianosaisen) ja yksittäisen asian käsittelyyn osallistuvan henkilön välisessä suhteessa. Tällöin esteellisyyttä arvioidaan lähtökohtaisesti vain sen ajankohdan tilanteen mukaan, jolloin asiaa käsitellään. Objektiivinen arviointiperuste merkitsee sitä, että esteellisyyttä arvioitaessa merkitystä annetaan erityisesti sille, voiko ulkopuoliselle objektiivisesti arvioiden syntyä perusteita epäillä, että asian käsittelyssä ei noudateta puolueettomuutta tai että menettelyyn

vaikuttavat asian käsittelijöiden omat intressit. Esteellisyyden yksilökohtainen arviointi taas tarkoittaa sitä, että jokaisella on velvollisuus itse ottaa huomioon oma esteellisyytensä. Virkasuhteessa olevan osalta tämä kuuluu virkavelvollisuuksiin.

Esteellisyyden ratkaisemista koskeva säännös hallintolain 29 §:ssä on uusi. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että esteellisyyttä koskevaan epäilyyn tai sitä koskevaan väitteeseen reagoidaan välittömästi, jotta siitä olisi mahdollisimman vähän haittaa vireillä olevan asian käsittelylle. Hallintolain 29 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen esteellisyyttä koskeva asia onkin ratkaistava viipymättä.

Esteellisyyttä koskevan väitteen voi esittää ensinnäkin virkamies oma-aloitteisesti. Lisäksi muu asian käsittelyyn osallistuva henkilö tai asianosainen voi vedota esteellisyyteen. Tällöin lähtökohtana on, että virkamiehen esteellisyyttä voidaan perustellusti epäillä. Esteellisyyttä koskeva epäily voi syntyä myös viranomaisen sisällä.

Hallintolain 29 §:n 2 momentin mukaan virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Virkamies itse on siis ensisijainen päätöksentekijä esteellisyyttä koskevassa asiassa. On kuitenkin huomattava, ettei virkamies saa esteellisyyteen vedoten vetäytyä velvollisuuksiinsa kuuluvan asian käsittelystä tai ratkaisemisesta ilman riittäviä perusteita tai vain varmuuden vuoksi. Oikeuskirjallisuudessa on toisaalta esitetty, että tulkinnanvaraisissa tilanteissa olisi kuitenkin sinänsä oikeudellisesti mahdollista ja jopa suositeltavaa, että virkamies vetäytyisi asian käsittelystä. Jos esteellisyydestä on perusteltua epäilystä, kysymystä ei tulisi jättää mahdollisen muutoksenhaun yhteydessä ratkaistavaksi.

Hallintolain 29 §:n 3 momentin mukaan esteellisyyttä koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen oikaisua eikä muutosta valittamalla. Esteellisyydspäätöksen lainmukaisuus voidaan siis saattaa muutoksenhaun kohteeksi vasta varsinaiseen päätökseen kohdistuvan muutoksenhaun yhteydessä. Mikäli esteellinen henkilö ottaa osaa asian käsittelyyn, on kyseessä kuitenkin menettelyvirhe, jonka viranomainen voi itse poistaa hallintolain 50 §:ssä säädetyin edellytyksin ja ratkaista asian uudelleen.

Hallintolain 30 §:n mukaan esteellisen virkamiehen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön virkamies. Käytännössä asianomainen viranomainen tai, mikäli on kyse viraston ylimpänä toimivasta virkamiehestä, ylempi viranomainen olisi määrättävä esteettömän virkamies hoitamaan asian käsittelyä. Poikkeuksellisesti esteellinen virkamies saa käsitellä asian, joka edellyttää välitöntä ratkaisemista eli ns. kiireellisen asian. Edellytyksenä kuitenkin on, ettei esteellisyys voi vaikuttaa asian ratkaisuun.

LÄHTEET

Hallintolaki (434/2003)

Hallituksen esitys eduskunnalle hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta (HE 72/2002)

Kuntalaki (365/1995)

Mäenpää, Olli: Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet (2003)

Mäenpää, Olli: Hallinto-oikeus (2000)

Niemivuo, Matti - Keravuori, Marietta (2003)

Suomen perustuslaki (731/1999)

Valtion virkamieslaki (750/1994)

Jakelussa mainitut

Viite

Asia **SELVITYSPYYNTÖ PÄIVYSTYSTAPAUKSISTA**

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto pyytää lääninhallituksia tekemään selvityksen eläinlääkintähuoltoon kuuluvaan päivystykseen liittyen. Selvityksen on tarkoitus tuottaa tietoa maa- ja metsätalousministeriön asettamaa eläinlääkintähuoltotyöryhmää varten. Työryhmän tehtävänä on pohtia muun muassa eläinlääkäripäivystysjärjestelmän organisoimista.

Selvitys tulisi tehdä maakuntatasolla siten, että jokainen maakunta olisi edustettuna vähintään yhden vastaajan verran. Tarkasteluajanjaksoina olisivat tammi-, maalisi- ja toukokuu vuonna 2005. Jokaisena näinä kuukautena olisi tarkoitus valita kaksi arki-iltaa sekä yksi viikonloppu, joina tapahtuvasta päivystyksestä kirjattaisiin ylös liitteenä olevassa päivystyskyselylomakkeessa olevia tietoja. Päivystyskyselylomake on tarkoitus täyttää jokaiselta päivystysjaksolta erikseen eli yhdeltä kuukaudesta tulee täyttää kolme lomaketta (kaksi arki-iltaa sekä yksi viikonloppua koskeva lomake). Mikäli maakunnassa on edustettuna kunakin kuukautena vain yksi vastaaja, tulee lomakkeita tällöin 3 x 3 kappaletta eli yhteensä yhdeksän kappaletta.

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto on laatinut päivystyskyselyä varten kyselylomakkeen, joka on tämän kirjeen liitteenä. Lisätietoja selvitykseen liittyen voi kysellä: ylitarkastaja Minna Ruotsalo, 09 - 160 52230, minna.ruotsalo@mmm.fi, PL 30 00023 VALTIONEUVOSTO.

Matti Aho

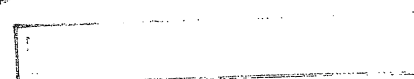
Osastopäällikkö

Minna Ruotsalo

Ylitarkastaja

LIITE: Päivystyskysely (2 sivua)

JAKELU: Etelä-Suomen lääninhallitus
Itä-Suomen lääninhallitus
Lapin lääninhallitus
Länsi-Suomen lääninhallitus
Oulun lääninhallitus

PÄIVYSTYSKYSELYLOMAKE

30.12.2004

Päivystyskunta: _____

Päivystysalue: _____

Päivystysaika: _____

	Lemmikki-eläimet	Tuotanto-eläimet	Hevoset
1. Päivystysaikana tulleiden puheluiden lukumäärä ¹			
2. Yöaikana (klo 22.00 - 08.00) tulleiden puheluiden lukumäärä			
3. Eläinlääkäriin päivystysaikana soittamien puhelinreseptien lukumäärä			
4. Päivystysaikana vastaanotolla hoidettujen potilaiden lukumäärä ²			
5. Päivystysaikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärä ³			
6. Yöaikana (klo 22.00 - 08.00) vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärä			
7. Erikoishoitoon lähetettyjen potilaiden lukumäärä			
8. Sellaisten potilaiden, jotka olisivat tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollisuutta lähettää erikoishoitoon, lukumäärä			
9. Vastaanoton ulkopuolelle tehtyjen sairaskäyntien lukumäärä			

¹ Päivystysaikana tulleiden puheluiden lukumäärä sisältää myös yöaikana (22.00 - 08.00) tulleiden puheluiden lukumäärän (kohta 2.), mutta vastaajia pyydetään vielä erittelemään kohtaan 2. pelkästään yöaikana tulleiden puheluiden lukumäärä.

² Päivystysaikana vastaanotolla hoidettujen potilaiden lukumäärä sisältää myös ne potilaat, jotka on leikattu vastaanotolla (kohta 5.) ja jotka on lähetetty muualle erikoishoitoon (7. kohta). Vastaajia pyydetään vielä erittelemään edellä mainitut yksilöidyt lukumäärät kohtiin 5. ja 7.

³ Päivystysaikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärä sisältää myös yöaikana (klo 22.00 - 08.00) vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärän (kohta 6.), mutta vastaajia pyydetään vielä erittelemään kohtaan 6. pelkästään yöaikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärä.

Lisäksi eläinlääkintähuoltoryhmä toivoo, että vastaajat ystävällisesti kirjaaisivat ylös seuraavia tietoja työryhmän tarpeita varten.

1. Ajetut kilometrit

- a) päivystysaikana ajettujen kilometrien lukumäärä⁴ _____ km
 b) yöaikana (klo 22.00 - 08.00) ajettujen kilometrien lukumäärä _____ km

2. Leikkaukset

Jotta työryhmä saisi tietoa siitä, minkälaisia leikkauksia päivystysaikana joudutaan tekemään, toivomme vastaajien kirjoittavan lyhyesti, millaisia leikkauksia päivystysaikana on suoritettu ja onko ollut kyse lemmikki- tai tuotantoeläimestä tai hevosesta. Vastauksen toivotaan siis olevan lyhyt tyyliin *keisarinleikkaus (lemmikkieläin)*.

---

3. Erikoishoitoon lähettämisen tarve (remittointitarve)

Jotta työryhmä saisi tietoa siitä, millaista erikoiseläinlääkärintasoista eläinlääkäriavuntarvetta päivystysaikana ilmenee, toivomme vastaajien kirjoittavan lyhyesti, millaisista tapauksista on ollut kyse eli millaista hoitoa on tarvittu, onko potilas voitu lähettää jatkohoitoon ja onko ollut kyse lemmikkii- tai tuotantoeläimestä tai hevosesta. Vastauksen toivotaan siis olevan lyhyt tyyliin *torsio, remittointi (lemmikkieläin) tai torsio, ei remittointia (hevo-*
nen).

---

⁴ Päivystysaikana ajettuihin kilometreihin sisältyvät myös yöaikana (22.00 - 08.00) ajetut kilometrit, mutta vastaajia pyydetään vielä erittelemään b-kohtaan pelkästään yöaikana ajetut kilometrit.

Maa- ja metsätalousministeriö
Eläinlääkintähuoltotyöryhmä
MMM048:00/2004
Ylitarkastaja Minna Ruotsalo

MUISTIO

12.9.2005

Tiivistelmä eläinlääkäripäivystyskyselyn tuloksista ja niistä tehdyistä johtopäätöksistä

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto lähetti 30.12.2004 Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lapin, Länsi-Suomen ja Oulun lääninhallituksille eläinlääkäripäivystystä koskevan selvityspyynnön. Selvityspyyntö liittyy maa- ja metsätalousministeriön ajanjaksolle 1.9.2004 – 31.10.2005 asettaman eläinlääkintähuollon uudistamishanketta käsittelevän työryhmän työhön. Työryhmä pohtii työssään muun muassa sitä, miten eläinlääkäripäivystys olisi organisoitava, jotta myös tulevaisuudessa pystyttäisiin kestäväällä tavalla turvaamaan ympärivuorokautinen päivystys. Tätä tehtäväänsä varten työryhmä halusi saada empiiristä tietoa maan eri osissa tapahtuvasta eläinlääkäripäivystyksestä. Päivystyskyselyn tuloksista laadittiin yksityiskohtainen muistio (päivätty 17.8.2005). Nyt käsillä olevassa muistiossa esitetään lyhyesti tiivistelmä päivystyskyselyn tuloksista sekä työryhmän niistä tekemistä johtopäätöksistä.

Päivystyskyselyn avulla työryhmä oli ensinnäkin kiinnostunut saamaan tietoa päivystyksen aikana eläinlääkärille tulleiden puheluiden lukumääristä. Vastausten perusteella näyttäisi siltä, että puhelut rasittavat päivystystä enemmän lemmikkieläinpuolella kuin tuotantoeläinpuolella. Arkipäivystyksen aikana soitettiin keskimäärin 3.6 lemmikkieläintä koskevaa puhelua, mikä oli kaksi ja puolikertainen määrä tuotantoeläimiä koskeviin puheluihin verrattuna. Suhdeluku oli suunnilleen sama koskien viikonloppupäivystyksen aikana soitettuja puheluita. Hevosia koskevia puheluita tuli kaikkein vähiten.

Päivystysaikana vastaanotolla hoidettujen eläinten lukumäärä oli kyselyn mukaan ymmärrettävästi suurin lemmikkieläinten osalta. Vastaanotolla hoidettiin arkipäivystyksen aikana keskimäärin 0.9 lemmikkieläintä ja viikonloppupäivystyksen aikana keskimäärin 5.5 lemmikkieläintä. Leikkauksia suoritettiin vastaanotolla lukumääräisesti erittäin vähän. Vastaanoton ulkopuolelle tehtyjen sairaskäyntien lukumäärä oli suurin tuotantoeläinten osalta. Arkipäivystyksen aikana tehtiin keskimäärin 0.9 ja viikonloppupäivystyksen aikana keskimäärin 5.1 sairaskäyntiä. Hevosten osalta vastavat luvut olivat 0.2 ja 0.7.

Leikkausten osalta voidaan todeta tarkemmin, että kyselyssä tiedusteltiin ainoastaan vastaanotolla tehtyjen leikkausten lukumäärää, mikä oli siis erittäin pieni ja koski lähes yksinomaan lemmikkieläimiä. Vastaanoton ulkopuolella suoritettujen leikkausten lukumäärää ei tiedusteltu lainkaan. Kyselyyn vastanneita pyydettiin kuitenkin kirjamaan ylös, millaisia leikkauksia päivystysaikana oli tehty niin lemmikkieläimille, tuotantoeläimille kuin hevosillekin. Selkeästi eniten leikkauksia tehtiin lemmikkieläimille, joille tehdyistä leikkauksista yleisin oli keisarinleikkaus, toiseksi yleisin oli märkäkohtuleikkaus. Nämä leikkaukset erottuivat lukumääräisesti selkeästi muista leikkauksista. Myös tuotantoeläinpuolella keisarinleikkaus oli yleisin leikkaus, mutta niitä teh-

tiin selkeästi vähemmän kuin lemmikkieläinpuolella. Hevosten osalta leikkausten kohdalta löytyi ainoastaan kaksi merkintää koskien haavan ompelua.

Työryhmä on työssään pohtinut, pitäisikö kunnallisen eläinlääkintähuollon peruseläinlääkäripalveluiden tukeutua erikoiseläinlääkäritasoihin palveluihin, minkä vuoksi päivystyskyselyn avulla haluttiin saada tietoa erikoishoidon tarpeesta. Vastaajilta kysyttiin, kuinka monta potilasta erikoishoitoon oli lähetetty ja kuinka monta potilasta oli sellaisia, jotka olisivat tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollista erikoishoitoon lähettää. Lisäksi vastaajia pyydettiin kirjaamaan ylös, millaista erikoishoidon tarvetta päivystysaikana oli ilmennyt. Vastausten perusteella erikoishoidon tarvetta esiintyi jonkin verran, mutta ei suuressa määrin. Kaikissa tapauksissa, joissa erikoishoidon tarvetta ilmeni, ei kuitenkaan ollut mahdollisuutta lähettää potilasta erikoishoitoon, koska ei ollut paikkaa, minne lähettää. Muutamassa tapauksessa todettiin nimenomaan, että halua ja maksukykyä jatkotoimenpiteisiin olisi ollut, jos vain olisi ollut paikka, minne lähettää. Remittointitarvetta ilmeni eniten lemmikkieläimillä, toiseksi eniten hevosilla ja tuotantoeläimillä kaikkein vähiten. Lemmikkieläinten osalta voidaan todeta, että erikoishoidon tarvetta oli eniten luunmurtumatapauksissa, joissa erikoishoitoa kyllä näytti olleen saatavilla.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi päivystyskyselyssä tiedusteltiin eläinlääkärin päivystysaikana ajamia kilometrimääriä. Vastausten perusteella voidaan todeta, että arkipäivystyksen aikana ajettiin keskimäärin 71 kilometriä, joista 28 kilometriä oli yöaikaan (klo 22.00 - 08.00) ajettuja kilometrejä. Maakunnittain tarkasteltaessa koko päivystysaikaa ajettiin arkisin eniten Pohjois-Savossa (111 km). Yöaikaisia eläinlääkärikäyntejä ajettiin sen sijaan eniten Etelä- ja Pohjois-Savoon sijoittuvalla päivystysalueella (83 km). Viikonloppupäivystyksen osalta voidaan todeta, että silloin ajettiin keskimäärin 354 kilometriä, joista 67 kilometriä oli yöaikaan ajettuja kilometrejä. Maakunnittain tarkasteltuna suurin keskimääräinen kilometrimäärä saatiin viikonloppupäivystyksen osalta Etelä- ja Pohjois-Savoon sijoittuvalta päivystysalueelta (765 km). Yöaikaan ajettiin eniten Etelä-Pohjanmaalla (192 km).

Kaiken kaikkiaan päivystyskyselyn tulosten voidaan katsoa osoittavan, että päivystystä on pidettävä sekä lemmikki- että tuotantoeläinpuolella tarpeellisena, kuten myös hevosten osalta, sillä päivystykselle on asiakkaiden puolelta kysyntää. Samalla kuitenkin tulokset osoittavat selkeästi, että päivystys voitaisiin hoitaa vähäisemmillä resursseilla kuin nykyään. Päivystykseen näyttäisi tänä päivänä olevan sidottu liian paljon resursseja kysyntään nähden, minkä vuoksi päivystysjärjestelmän ylläpitämistä voitaisiin keventää organisoimalla päivystys toisin tämän vaikuttamatta negatiivisesti päivystyksen toimimiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö
Eläinlääkintähuoltotyöryhmä
MMM048:00/2004
Ylitarkastaja Minna Ruotsalo

MUISTIO

17.8.2005

YHTEENVETO ELÄINLÄÄKÄRIPÄIVYSTYSTÄ KOSKEVAN KYSELYN TULOKSISTA

1. Päivystyskyselyn taustaa

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 19.8.2004 ajanjaksolle 1.9.2004 – 31.8.2005 eläinlääkintähuollon uudistamishankkeen, jonka tehtävänä on muun muassa laatia luonnos eläinlääkintähuoltolain (685/1990) uudistamista koskevaksi hallituksen esitykseksi. Hanketta käsittelevä työryhmä on työssään pohtinut muun muassa eläinlääkintähuoltoon kuuluvan eläinlääkäripäivystyksen järjestämistä: miten eläinlääkäripäivystys olisi organisoitava, jotta myös tulevaisuudessa pystyttäisiin kestäväällä tavalla turvaamaan ympärivuorokautinen päivystys. Saadakseen empiiristä tietoa maan eri osissa tapahtuvasta eläinlääkäripäivystyksestä maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveystosasto lähetti 30.12.2004 Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lapin, Länsi-Suomen ja Oulun lääninhallituksille eläinlääkäripäivystystä koskevan selvityspyynnön.

Eläinlääkäripäivystystä koskeva selvitys ohjeistettiin tehtäväksi maakuntatasolla siten, että jokainen maakunta olisi edustettuna vähintään yhden vastaajan verran. Läänineläinlääkäreille annettiin vapaus valita, keille kaupungin- ja kunnaneläinlääkäreille he päivystyskyselyn lähettivät vastattavaksi. Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveystosasto laati kyselyä varten lomakkeen, jossa tiedusteltiin erinäisiä eläinlääkäripäivystykseen liittyviä asioita, joista työryhmä halusi saada tietoa.

Päivystyskysely voitiin työryhmän aikataulun vuoksi toteuttaa ainoastaan vuoden 2005 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Koska vastausten ei haluttu kasaantuvan yksinomaan hiljaiselle tai kiireiselle ajanjaksolle, valittiin tarkastelukuukausiksi tammi-, maaliskuu- ja toukokuu. Vastaajia pyydettiin valitsemaan jokaisena tarkastelukuukautena kaksi arki-iltaa ja yksi viikonloppu, joina tapahtuvasta päivystyksestä oli tarkoitus laatia oma vastauslomake. Päivystyskysely ei kuitenkaan toteutunut näin laajana, sillä selvityspyynnö ei tavoittanut kaikkia läänineläinlääkäreitä. Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveystosasto lähetti 8.3.2005 – saatuaan tiedon siitä, etteivät kaikki läänineläinlääkärit olleet saaneet selvityspyynnöä – selvityspyynnön kaikille läänineläinlääkäreille sähköpostitse. Tämän vuoksi päivystyskyselyyn on joillakin alueilla voitu vastata vasta tämän jälkeen ja vastaukset ovat kasaantuneet nimenomaan toukokuulle.

Seuraavassa esitellään yhteenveto päivystyskyselyn tuloksista. Varsinaisessa sanallisessa yhteenvedossa päivystyskyselyn tuloksia tarkastellaan välillä yksityiskohtaisemmin, välillä yleisemmällä tasolla sen mukaan kuin on nähty aiheelliseksi. Koska päivystyskysely on tuottanut paljon yksityiskohtaista numeerista tietoa, on nämä tiedot katsottu tarkoituksenmukaiseksi esittää tyhjentävästi yhteenvedon liiteosiossa taulukoiden muodossa.

2. Päivystyskyselyyn saadut vastaukset

Päivystyskyselyyn saatiin kaiken kaikkiaan 281 vastausta. Näistä vastauksista 13 saapui kuitenkin sen verran myöhään, ettei niitä voitu enää huomioida vastausten analysoinnissa.¹ Näin ollen tässä yhteenvedossa on otettu huomioon yhteensä 268 vastausta.

Päivystyskyselyn vastauksissa oli edustettuna yhteensä 15 maakuntaa. Selvityspyynnössä esitetty tavoite siitä, että jokainen maakunta olisi kyselyssä edustettuna vähintään yhden vastaajan verran, ei siis aivan toteutunut. Ahvenanmaalle selvityspyyntöä ei lähetetty ollenkaan, minkä vuoksi Ahvenanmaan maakunnasta ei vastauksia ollut odotettavissakaan, mutta sen lisäksi yhtään vastausta ei saatu Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Keski-Pohjanmaan eikä Lapin maakunnasta. Muista maakunnista vastauksia saatiin kuitenkin sen verran, että tavoitteena ollut vastausten vähimmäismäärä ylittyi selkeästi. Vastauksia saatiin maakunnittain seuraavasti: Uusimaa 30, Varsinais-Suomi 19, Satakunta 9, Kanta-Häme 13, Pirkanmaa 9, Päijät-Häme 19, Etelä-Savo 20, Pohjois-Savo 56, Keski-Suomi 6, Etelä-Pohjanmaa 7, Pohjanmaa 4, Pohjois-Pohjanmaa 35 ja Kainuu 9 vastausta. Lisäksi saatiin 32 vastauslomaketta sellaiselta kuudelta päivystysalueelta, jotka ylittivät maakuntien rajat. Näissä vastauksissa olivat edustettuina myös Itä-Uudenmaan ja Kymenlaakson maakunnat. Tässä yhteydessä lieenee syytä todeta, että kun yhteenvetomuistiassa puhutaan maakunnittain tehdystä tarkastelusta, kohdellaan kutakin maakuntien rajat ylittävää päivystysaluetta kuin kyse olisi yhdestä maakunnasta.

Tarkastelukuukausien osalta voidaan todeta, että päivystyksestä saatiin eniten tietoa toukokuulta: noin 54 prosenttia vastauksista oli tältä kuukaudesta. Vastauksista 21 prosenttia oli maaliskuulta ja 18 prosenttia tammikuulta. Vaikka tammi-, maaliskuu- ja toukokuu olivatkin varsinaisia tarkastelukuukausia, oli päivystyskyselyyn vastattu jonkin verran myös helmi-, huhti- ja kesäkuussa. Näiltä kuukausilta olevat vastaukset yhdessä kuunvaihteisiin osuneiden vastausten kanssa muodostivat loput 7 prosenttia kaikista vastauksista.

Päivystyskyselyn vastausten analysoinnin kannalta olennaista oli vastausten jakautuminen yhtäältä arki-iltana (ja yönä) sekä toisaalta viikonloppuna tapahtuvaan päivystykseen. Arkipäivystys on vajaan vuorokauden pituinen, kun taas normaali viikonloppupäivystys kestää useampia päiviä eli perjantai-illasta maanantaiaamuun. Päivystyskyselyssä kaikki vastaukset eivät olleet selkeästi jaoteltavissa arkipäivystykseen ja viikonloppupäivystykseen, mutta jaottelussa kiinnitettiin huomiota nimenomaan päivystyksen keston. Esimerkiksi sunnuntai-illasta maanantaiaamuun kestänyt päivystys kirjattiin arkipäivystykseksi, kun taas viikonloppupäivystykseksi kirjattiin sellaiset kolmen päivän jaksot, joissa ainakin yksi päivä oli ollut pyhäpäivä (sunnuntai, pääsiäinen, helatorstai, loppiainen). Päivystyskyselyssä noin 65 prosenttia vastauksista koski arkipäivystystä ja loput 35 prosenttia viikonloppupäivystystä.

Päivystyskyselyyn tulleiden vastausten jakautumisesta maakunnittain arki- ja viikonloppupäivystykseen voi katsoa tarkemmin liitteessä olevasta taulukosta 1. Samasta taulukosta selviää, millaisia maakuntien rajat ylittäviä päivystysalueita vastauksista löytyi. Tässä yhteydessä lieenee syytä todeta, että tehtäessä yhteenvetoa päivystyskyselyn vastauksista, kuten muun muassa päivystysaikana eläinlääkärille soitettujen puheluiden lukumääristä tai hoidettujen eläinten lukumääristä, on ensinnäkin laskettu kaikista vastauksista saatu keskiarvo. On laskettu muun muassa, kuinka monta puhelua eläinlääkärille on vastausten perusteella keskimäärin yhden arkipäivystyksen aikana soitettu.

¹ Tämä oli siis tilanne 17.8.2005 mennessä. Kuten jäljempänä on havaittavissa, on päivystyskyselyn vastausten analysointi edellyttänyt useiden numeeristen arvojen laskemista, joten tätä työtä ei enää aloitettu uudestaan elokuun puolella saapuneiden vastausten vuoksi.

Tämän jälkeen on laskettu maakuntakohtaisia keskiarvoja, jolloin puheluiden määrä on suhteutettu aina kulloisestakin maakunnasta saatujen vastausten lukumäärään. Näin on voitu verrata yksittäisestä maakunnasta saatua keskiarvoa yhtäältä kaikista vastauksista laskettuun keskiarvoon ja toisaalta toisista maakunnista saatuihin keskiarvoihin. Käytännössä tämä on päivystyskyselyssä kysyttyjen asioiden luonteen vuoksi johtanut siihen, että keskiarvoja laskettaessa on saatu varsin pieniä lukuja, jolloin desimaalit on useassa tapauksessa ollut tarpeellista ottaa käyttöön.

3. Päivystysaikana tulleiden puheluiden lukumäärä

Eläinlääkintähuoltolain mukaiseen päivystykseen kuuluvat luonnollisesti puhelimitse tapahtuvat tiedustelut koskien eläimen oireita ja kiireellisen eläinlääkärinavun tarpeellisuutta sekä saatavuutta. Saadakseen tietoa päivystysaikaisista puhelusta työryhmä pyysi päivystyskyselyyn vastaajia erittelemään, kuinka monta puhelua heille oli päivystysaikana tullut sekä kuinka monta näistä oli tullut yöaikaan (klo 22.00 - 08.00). Lisäksi vastaajia pyydettiin merkitsemään, koskivatko puhelut lemmikkieläimiä, tuotantoeläimiä vai hevosia.

3.1 Eläinlääkärille päivystysaikana soitettujen puheluiden keskimääräiset lukumäärät

Arkipäivystys. Tarkasteltaessa kaikkia vastauksia voidaan todeta, että arkipäivystyksen aikana tuli keskimäärin 3.6 lemmikkieläintä koskevaa puhelua, joista 0.8 puhelua oli yöaikaan tulleita puheluita. Tuotantoeläimiä koskevia puheluita tuli keskimäärin 1.4 puhelua, joista 0.4 puhelua oli yöaikaan tulleita puheluita. Hevosia koskevia puheluita taas tuli keskimäärin vain 0.3 puhelua, joista 0.1 puhelua oli yöaikaan tulleita puheluita.

Viikonloppupäivystys. Viikonloppupäivystyksen osalta voidaan todeta, että lemmikkieläimiä koskevia puheluita tuli keskimäärin 16.9 puhelua, joista 2.1 puhelua oli yöaikaan tulleita puheluita. Tuotantoeläimiä koskien soitettiin keskimäärin 7.1 puhelua, joista keskimäärin 1 puhelu tuli yöaikaan. Hevosia koskevia puheluita tuli keskimäärin 1.6 puhelua, joista 0.2 puhelua oli yöaikaan tulleita puheluita.

Seuraavassa yllä esitetty taulukkomuodossa:

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>
Koko päivystysaika	3.6	16.9	1.4	7.1	0.3	1.6
Yöaika (22.00 - 08.00)	0.8	2.1	0.4	1	0.1	0.2

3.2 Eläinlääkärille arkipäivystyksen aikana soitettujen puheluiden keskimääräiset lukumäärät maakunnittain

Lemmikkieläimet. Tarkasteltaessa eläinlääkärille arkipäivystyksen aikana soitettujen lemmikkieläimiä koskevien puheluiden keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (3.6 puhelua) ylitettiin seitsemässä maakunnassa puheluiden lukumäärän ollessa suurimmillaan Uudellamaalla (8.9 puhelua). Vähiten puheluita vastaanotettiin Keski-Suomessa sekä Päijät-Häme – Keski-Suomi -päivystysalueella (1 puhelu). Yöaikaan tapahtuvan päivystyksen osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (0.8 puhelua) ylitettiin seitsemässä maakunnassa ja eniten puheluita tuli jälleen Uudellamaalla (1.9 puhelua). Sen sijaan Kainuussa ei arkiyönä tullut yhtään lemmikkieläintä koskevaa puhelua.

Tuotantoeläimet. Tuotantoeläinten osalta voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (1.4 puhelua) ylitettiin kuudessa maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin Uusimaa – Itä-Uusimaa – Päijät-Häme -päivystysalueella (3.5 puhelua). Sen sijaan Päijät-Häme – Keski-Suomi -päivystysalueella ei vastaanotettu yhtään puhelua. Yöaikaan tapahtuvan päivystyksen osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (0.4 puhelua) ylitettiin seitsemässä maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin Etelä-Pohjanmaalla (1.2 puhelua). Viidessä maakunnassa ei puheluita vastaanotettu lainkaan yöaikaan.

Hevoset. Hevosten osalta voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.3 puhelua) ylitettiin yhdeksässä maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin Uusimaa – Itä-Uusimaa – Päijät-Häme -päivystysalueella (2.5 puhelua). Viidessä maakunnassa puheluja ei vastaanotettu lainkaan. Yöaikaan tapahtuvan päivystyksen osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (0.1 puhelua) ylitettiin neljässä maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin jälleen Uusimaa – Itä-Uusimaa – Päijät-Häme -päivystysalueella (1 puhelua). Yhdessätoista maakunnassa ei puheluita tullut ollenkaan yöaikaan.

Yksityiskohtaisempaa tietoa arkipäivystyksen aikana tulleiden puheluiden keskimääräisestä lukumäärästä maakunnittain voi katsoa taulukosta 2.

3.3 Eläinlääkärille viikonloppupäivystyksen aikana soitettujen puheluiden keskimääräiset lukumäärät maakunnittain

Lemmikkieläimet. Tarkasteltaessa eläinlääkärille viikonloppupäivystyksen aikana soitettujen lemmikkieläimiä koskevien puheluiden keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (16.9 puhelua) ylitettiin seitsemässä maakunnassa puheluiden lukumäärän ollessa suurimmillaan Uusimaa – Itä-Uusimaa -päivystysalueella (30 puhelua). Vähiten puheluita soitettiin Etelä-Pohjanmaalla (3.5 puhelua).² Yöaikaan tapahtuvan päivystyksen osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (2.1 puhelua) ylitettiin kuudessa maakunnassa ja eniten puheluita vastaanotettiin Uusimaa – Itä-Uusimaa -päivystysalueella (5 puhelua). Pohjanmaalla lemmikkieläimiä koskevia puheluita ei vastaanotettu lainkaan yöaikaan.

Tuotantoeläimet. Tuotantoeläinten osalta voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (7.1 puhelua) ylitettiin yhdeksässä maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin Keski-Suomen maakunnassa (16 puhelua). Vähiten puheluita vastaanotettiin Uudellamaalla (0.9 puhelua). Yöaikaan tapahtuvan päivystyksen osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (1 puhelua) ylitettiin seitsemässä maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin Keski-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla (3 puhelua). Viidessä maakunnassa puheluita ei sen sijaan vastaanotettu lainkaan yöaikaan.

Hevoset. Hevosten osalta voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (1.6 puhelua) ylitettiin yhdeksässä maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin Uusimaa – Itä-Uusimaa – Päijät-Häme -päivystysalueella (11 puhelua). Kahdessa maakunnassa puheluja ei vastaanotettu lainkaan. Yöaikaan tapahtuvan päivystyksen osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (0.2 puhelua) ylitettiin kuudessa maakunnassa ja eniten puheluja vastaanotettiin jälleen Uusimaa – Itä-Uusimaa – Päijät-Häme -päivystysalueella (2 puhelua). Kymmenessä maakunnassa puheluita ei sen sijaan vastaanotettu lainkaan.

² Lienee syytä erikseen todeta, että tarkasteltaessa päivystyskyselyn vastauksia koskien viikonloppupäivystyksiä, ei päivystysaluetta Itä-Uusimaa - Kymenlaakso huomioida, koska tältä päivystysalueelta ei tullut yhtään viikonloppupäivystystä koskevaa vastausta.

Yksityiskohtaisempaa tietoa viikonloppupäivystyksen aikana tulleiden puheluiden keskimääräisestä lukumäärästä maakunnittain voi katsoa taulukosta 3.

4. Eläinlääkärin päivystysaikana soittamien puhelinreseptien lukumäärä

Päivystyskyselyssä vastaajia pyydettiin ilmoittamaan päivystysaikana soittamiensa puhelinreseptien lukumäärä. Soitettujen puhelinreseptien lukumäärä pyydettiin ilmoittamaan ainoastaan koko päivystysajalta, yöaikaista erittelyä ei pyydetty tekemään. Vastaajia pyydettiin tässäkin kohdin erittelemään, koskivatko reseptit lemmikkieläimiä, tuotantoeläimiä vai hevosia.

Kaikki vastaukset. Kaikkien vastausten osalta voidaan todeta, että arkipäivystyksen aikana soitettiin keskimäärin 0.2 lemmikkieläintä, 0.02 tuotantoeläintä ja 0.02 hevosta koskevaa puhelinreseptiä. Viikonloppupäivystyksen osalta vastaavat luvut olivat 1.6, 0.5 ja 0.03 reseptiä. Seuraavassa sama esitettyinä taulukkomuodossa:

	Lemmikkieläin	Tuotantoeläin	Hevonen
Arkipäivystys	0.2	0.02	0.02
Viikonloppupäivystys	1.6	0.5	0.03

Arkipäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa arkipäivystyksen aikana soitettujen puhelinreseptien keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan *lemmikkieläimiä* koskevien reseptien osalta todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.2 reseptiä) ylitettiin neljässä maakunnassa. Eniten reseptejä soitettiin Uusimaa – Kanta-Häme -päivystysalueella (0.9 reseptiä). Seitsemässä maakunnassa reseptejä ei soitettu lainkaan. *Tuotantoeläimiä* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.02 reseptiä) ylitettiin neljässä maakunnassa ja suurin arvo saatiin Pohjanmaan maakunnassa ja Uusimaa – Itä-Uusimaa – Päijät-Häme -päivystysalueella (0.5 reseptiä). Viidessätoista maakunnassa puhelinreseptejä ei soitettu lainkaan. *Hevosia* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.02 reseptiä) ylitettiin niissä kahdessa maakunnassa, joissa reseptejä hevosille ylipäättään soitettiin. Suurin arvo saatiin päivystysalueella Itä-Uusimaa – Kymenlaakso (0.5 reseptiä).

Viikonloppupäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa viikonloppupäivystyksen aikana soitettujen puhelinreseptien keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että *lemmikkieläinten* osalta keskiarvo (1.6 reseptiä) ylitettiin yhdeksässä maakunnassa. Eniten puhelinreseptejä soitettiin Etelä-Savo - Pohjois-Savo -päivystysalueella (4.3 reseptiä). Kahdessa maakunnassa reseptejä ei soitettu lainkaan. *Tuotantoeläimiä* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.5 reseptiä) ylitettiin viidessä maakunnassa suurimman arvon ollessa Etelä-Pohjanmaalla (2.5 reseptiä). Yhdeksässä maakunnassa puhelinreseptejä ei soitettu lainkaan. *Hevosia* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.03 reseptiä) taas ylitettiin kaikissa niissä kolmessa maakunnassa, joissa puhelinreseptejä hevosille soitettiin. Suurin arvo saatiin Etelä-Savo - Pohjois-Savo -päivystysalueella (0.3 reseptiä).

Yksityiskohtaisempaa tietoa eläinlääkärin päivystysaikana soittamien puhelinreseptien lukumäärästä maakunnittain voi katsoa taulukosta 4.

5. Päivystysaikana hoidettujen potilaiden sekä tehtyjen sairaskäyntien lukumäärä

Eläinlääkintähuoltotyöryhmä halusi päivystyskyselyn avulla saada puheluiden lisäksi tietoa päivystysaikana vastaanotolla hoidettujen potilaiden lukumäärästä sekä eläinlääkärin tekemien sairaskäyntien lukumäärästä. Vastaajia pyydettiin ensinnäkin kirjaamaan ylös, kuinka monta eläintä vastaanotolla oli hoidettu. Lisäksi vastaajia pyydettiin merkitsemään, kuinka monta sairaskäyntiä eläinlääkäri oli vastaanoton ulkopuolelle tehnyt. Jälkimmäisessä tapauksessa sairaskäynnin syynä voi peri-

aatteessa olla useamman eläimen tarvitsema hoito, joskin monessa tapauksessa kyseessä lienee yhden eläimen hoito, jolloin lukumäärä tarkoittaisi myös hoidettujen eläinten lukumäärää ja olisi verrattavissa vastaaviin lukumääriin koskien vastaanotolla hoidettuja eläimiä. Vastaajia pyydettiin molemmissa tapauksissa erittelemään, koskiko hoito tai sairaskäynti lemmikkieläintä, tuotantoeläintä vai hevosta. Käytännössähän vastaanotolla hoidetaan perinteisesti lemmikkieläimiä, kun taas hevosia ja varsinkin tuotantoeläimiä hoidetaan niin, että eläinlääkäri matkustaa tilalle eläintä hoitamaan.

5.1 Päivystysaikana vastaanotolla hoidettujen potilaiden keskimääräiset lukumäärät

Kaikki vastukset. Tarkasteltaessa kaikkia vastauksia voidaan todeta, että arkipäivystyksessä hoidettiin keskimäärin 0.9 lemmikkieläintä, 0.05 tuotantoeläintä ja 0.01 hevosta. Viikonloppupäivystyksen osalta vastaavat luvut olivat 5.5, 0.09 ja 0.05 eläintä. Seuraavassa sama esitettyä taulukkomuodossa:

	Lemmikkieläin	Tuotantoeläin	Hevonen
Arkipäivystys	0.9	0.05	0.01
Viikonloppupäivystys	5.5	0.09	0.05

Arkipäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa arkipäivystyksen aikana hoidettujen lemmikkieläinten keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.9 lemmikkieläintä) ylitettiin kuudessa maakunnassa. Eniten potilaita hoidettiin Uudellamaalla (2.6 lemmikkieläintä). Kolmessa maakunnassa lemmikkieläinpotilaita ei hoidettu lainkaan. *Tuotantoeläinten* osalta kaikkien vastausten keskiarvo (0.05 tuotantoeläintä) ylitettiin kolmessa maakunnassa. Eniten tuotantoeläimiä hoidettiin päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme (1.5 tuotantoeläintä), mikä johtunee Mäntsälässä sijaitsevan niin sanotun Saaren yksikön osallistumisesta kyselyyn. *Hevosia* hoidettiin arkipäivystyksen aikaan vastaanotolla vain yhdessä maakunnassa eli Päijät-Hämeessä (0.2 hevosta).

Viikonloppupäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa viikonloppupäivystyksen aikana hoidettujen lemmikkieläinten keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (5.5 lemmikkieläintä) ylitettiin kahdeksassa maakunnassa ja eniten lemmikkieläimiä hoidettiin Uusimaa - Itä-Uusimaa -päivystysalueella (13 lemmikkieläintä). Vähiten lemmikkieläimiä hoidettiin Keski-Suomessa (0.5 lemmikkieläintä). *Tuotantoeläinten* osalta kaikkien vastausten keskiarvo (0.09 tuotantoeläintä) ylitettiin niissä kahdessa maakunnassa, joissa tuotantoeläimiä ylipäätään hoidettiin vastaanotolla viikonloppuna. Eniten tuotantoeläimiä hoidettiin päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme (4 tuotantoeläintä). *Hevosia* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.05 hevosta) ylitettiin myös niissä kahdessa maakunnassa, joissa hevosia viikonloppupäivystyksen aikana vastaanotolla hoidettiin. Hevosiakin hoidettiin eniten päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme (4 hevosta).

Yksityiskohtaisempaa tietoa päivystysaikana vastaanotolla hoidettujen potilaiden lukumäärästä voi katsoa taulukosta 5.

5.2 Päivystysaikana vastaanoton ulkopuolelle tehtyjen sairaskäyntien keskimääräiset lukumäärät

Kaikki vastaukset. Tarkasteltaessa kaikkia vastauksia voidaan todeta, että arkipäivystyksessä lemmikkieläinten luokse tehtiin keskimäärin vain 0.03 sairaskäyntiä, tuotantoeläinten luokse 0.9 sairaskäyntiä ja hevosten luokse 0.2 sairaskäyntiä. Viikonloppupäivystyksen osalta vastaavat luvut olivat 0.3, 5.1 ja 0.7 sairaskäyntiä. Seuraavassa sama esitettyä taulukkomuodossa:

	Lemmikkieläin	Tuotantoeläin	Hevonen
Arkipäivystys	0.03	0.9	0.2
Viikonloppupäivystys	0.3	5.1	0.7

Arkipäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa arkipäivystyksen aikana tehtyjen lemmikkieläimiä koskevien sairaskäyntien keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.03 sairaskäyntiä) ylitettiin kolmessa maakunnassa. Eniten sairaskäyntejä tehtiin päivystysalueella Uusimaa - Kanta-Häme (0.4 sairaskäyntiä). Viidessätoista maakunnassa lemmikkieläinten luokse ei tehty yhtään sairaskäyntiä. *Tuotantoeläimiä* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.9 sairaskäyntiä) ylitettiin kuudessa maakunnassa. Eniten sairaskäyntejä tehtiin Pohjois-Savossa, Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme -päivystysalueella (1.5 sairaskäyntiä). Ainoastaan päivystysalueella Päijät-Häme - Keski-Suomi ei tehty yhtään sairaskäyntiä. *Hevosia* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.2 sairaskäyntiä) ylitettiin kuudessa maakunnassa ja eniten sairaskäyntejä tehtiin päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa (1.5 sairaskäyntiä). Yhdeksässä maakunnassa sairaskäyntejä ei tehty lainkaan.

Viikonloppupäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa viikonloppupäivystyksen aikana lemmikkieläinten luokse tehtyjen sairaskäyntien keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.3 sairaskäyntiä) ylitettiin neljässä maakunnassa. Eniten sairaskäyntejä tehtiin Satakunnassa (2.7 sairaskäyntiä). Kahdeksassa maakunnassa sairaskäyntejä ei tehty lainkaan. *Tuotantoeläimiä* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (5.1 sairaskäyntiä) ylitettiin yhdeksässä maakunnassa ja eniten sairaskäyntejä tehtiin Etelä-Pohjanmaalla (10.5 sairaskäyntiä). Vähiten sairaskäyntejä tehtiin Uudellamaalla (0.6 sairaskäyntiä). *Hevosten* osalta kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.7 sairaskäyntiä) ylitettiin seitsemässä maakunnassa. Eniten sairaskäyntejä tehtiin päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme (4 sairaskäyntiä). Kolmessa maakunnassa sairaskäyntejä ei tehty lainkaan.

Yksityiskohtaisempaa tietoa päivystysaikana vastaanoton ulkopuolelle tehtyjen sairaskäyntien lukumäärästä voi katsoa taulukosta 6.

6. Päivystysaikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärä

Eläinlääkintähuoltotyöryhmä halusi päivystyskyselyssä saada tarkempaa tietoa vastaanotolla hoide-
tuista leikkausta vaativista päivystystapauksista. Työryhmä pyysi kyselyyn vastaavia kirjaamaan
ylös ensinnäkin päivystysaikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärän. Vastaajia pyy-
dettiin vielä erittelemään, kuinka monta näistä leikkauksista tehtiin nimenomaan yöaikaan (klo
22.00 - 08.00). Leikkausten lukumäärän lisäksi työryhmä halusi saada tietoa, millaisia leikkauksia
vastaanotolla oli tehty. Jälkimmäisiä tuloksia käsitellään luvussa 7.

6.1 Päivystysaikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten keskimääräinen lukumäärä

Arkipäivystys. Tarkasteltaessa kaikkia vastauksia voidaan todeta, että arkipäivystyksen aikana tehtiin keskimäärin 0.05 lemmikkieläintä koskevaa leikkausta, joista 0.02 leikkausta oli yöaikaan tehtyjä. Tuotantoeläimiä koskevia leikkauksia ei arkipäivystyksen aikana tehty vastaanotolla lainkaan. Hevosia koskevista leikkauksista löytyy arkipäivystyksen kohdalla ainoastaan yksi merkintä, jonka mukaan yhdessä maakunnassa olisi yöaikaan leikattu yksi hevonen.³ Kun tämä suhteutetaan niiden vastausten, jotka koskivat arkipäivystystä, lukumäärään, saatiin keskimääräiseksi leikkausten lukumääräksi 0.006 leikkausta.

Viikonloppupäivystys. Viikonloppupäivystyksen aikana tehtiin keskimäärin 0.3 lemmikkieläintä koskevaa leikkausta, joista 0.07 leikkausta tehtiin yöaikaan. Tuotantoeläimiä ja hevosia koskevia leikkauksia ei viikonloppupäivystyksessä tehty vastaanotolla lainkaan.

Seuraavassa yllä selostettu taulukkomuodossa:

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>
Koko päivystysaika	0.05	0.3	-	-	-	-
Yöaika (22.00 - 08.00)	0.02	0.07	-	-	0.006	-

6.2 Arkipäivystyksen aikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten keskimääräiset lukumäärät maakunnittain

Lemmikkieläimet. Tarkasteltaessa arkipäivystyksen aikana lemmikkieläimille suoritettujen leikkausten keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.05 leikkausta) ylitettiin seitsemässä maakunnassa leikkausten lukumäärän ollessa suurimmillaan Pohjanmaalla (0.5 leikkausta). Yhdessätoista maakunnassa leikkauksia ei suoritettu lainkaan. Yöaikaan tehtyjen leikkausten osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (0.02 leikkausta) ylitettiin kolmessa maakunnassa leikkausten lukumäärän ollessa suurimmillaan Etelä-Savo - Pohjois-Savo -päivystysalueella (0.2 leikkausta). Lopuissa kuudessatoista maakunnassa leikkauksia ei tehty lainkaan.

Tuotantoeläimet ja hevoset. Kuten yllä todettiin, tuotantoeläimille leikkauksia ei tehty arkipäivystyksen aikana lainkaan ja hevosten osalta taas löytyi yksi merkintä yöpäivystyksen ajalta. Leikkaus oli tehty Varsinais-Suomen maakunnassa.⁴

Yksityiskohtaisempaa tietoa arkipäivystyksen aikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärästä voi katsoa taulukosta 7.

³ Tämä leikkaus olisi pitänyt näkyä myös koko päivystyksen aikana tehdyissä leikkauksissa, mutta sitä ei ole sinne vastauksissa merkitty.

⁴ Kun tämä yksi leikkaus suhteutetaan Varsinais-Suomesta saatuihin arkipäivystystä koskevien vastausten lukumäärään (13), niin voidaan todeta, että Varsinais-Suomessa suoritettiin keskimäärin 0.1 leikkausta hevosille arkipäivystyksen aikana.

6.3 Viikonloppupäivystyksen aikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten keskimääräiset lukumäärät maakunnittain

Lemmikkieläimet. Tarkasteltaessa viikonloppupäivystyksen aikana lemmikkieläimille suoritettujen leikkausten keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.3 leikkausta) ylitettiin seitsemässä maakunnassa leikkausten lukumäärän ollessa suurimmillaan Pirkanmaalla sekä päivystysalueilla Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme ja Päijät-Häme - Keski-Suomi (1 leikkaus). Kuudessa maakunnassa leikkauksia ei suoritettu lainkaan. Yöaikaan tehtyjen leikkausten osalta kaikkien vastauksien keskiarvo (0.07 leikkausta) ylitettiin neljässä maakunnassa leikkausten lukumäärän ollessa suurimmillaan Pirkanmaalla (0.5 leikkausta). Kolmesatoista maakunnassa leikkauksia ei tehty lainkaan.

Tuotantoeläimet ja hevoset. Kuten yllä todettiin, ei tuotantoeläimille ja hevosille tehty lainkaan leikkauksia vastaanotolla viikonloppupäivystyksen aikana.

Yksityiskohtaisempaa tietoa viikonloppupäivystyksen aikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärästä voi katsoa taulukosta 8.

7. Päivystysaikana suoritettujen leikkausten luonne

Eläinlääkintähuoltotyöryhmä on eläinlääkintähuoltolain kokonaisuudistusta pohtiessaan miettinyt, minkä taseisia eläinlääkäripalveluja muun muassa päivystysaikana olisi oltava tarjolla. Saadakseen tietoa siitä, minkälaisia leikkauksia päivystysaikana tehdään, työryhmä pyysi päivystyskyselyyn vastaavia kirjaamaan ylös, millaisia leikkauksia vastaanottajat olivat tarkasteluajankohtana tehneet ja oliko ollut kyse lemmikkieläimen, tuotantoeläimen vai hevosen leikkauksesta. Jotkut vastaajista olivat kirjanneet ylös muitakin toimenpiteitä kuin vain leikkauksia, joten seuraavassa tuodaan esille varsinaisten leikkausten lisäksi myös nämä toimenpiteet.

Lemmikkieläimet. Lemmikkieläinten osalta yleisin päivystysaikana tehty leikkaus oli keisarinleikkaus, joka tehtiin viidelletoista lemmikkieläimelle. Seuraavaksi yleisin oli märkäkohtuleikkaus, joka tehtiin yhteensä yhdessätoista tapauksessa. Viidessä päivystystapauksessa ommeltiin haavoja. Näiden tapausten joukossa oli muun muassa vaativa silmän luomivamman ompelu sekä pahoin raadellun koiran haavojen ompelu. Kolmessa tapauksessa oli kyse vierasesineen poistamiseksi tehdystä leikkauksesta. Edellä mainittujen leikkausten ja toimenpiteiden lisäksi päivystysaikana suoritettiin lemmikkieläimille seuraavanlaisia leikkauksia/toimenpiteitä kutakin yksi: mahaonteloleikkaus, varvasoperaatio, jalan kipsaus sekä kolarissa olleen eläimen hoito.

Tuotantoeläimet. Päivystysaikana tuotantoeläimille tehtyjen leikkausten lukumäärä oli huomattavasti alhaisempi kuin lemmikkieläimille tehtyjen leikkausten lukumäärä. Tuotantoeläintapauksissakin yleisin toimenpide oli keisarinleikkaus, joka tehtiin kolmessa tapauksessa. Juoksutusmahaleikkauksia tehtiin kaksi. Vedinkirurgiaa tarvittiin yhdessä tapauksessa, samaten haavan ompelu oli tarpeen yhdessä tuotantoeläintapauksessa.

Hevoset. Hevosten osalta päivystyskyselyn leikkauksia koskevaan kohtaan oli vastattu ainoastaan kahdessa tapauksessa. Molemmissa oli kyse haavan ompelusta.

8. Erikoishoidon tarve päivystysaikana

Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain 8 §:n 2 momentin mukaan kunta voi järjestää kotieläimille sellaisia eläinlääkäripalveluja, joiden antaminen vaatii erityisiä toimintavälineitä sekä eläinlääkärin perustutkinnon lisäksi erityistä perehtyneisyyttä. Kunta voi lisäksi järjestää erikoiseläinlääkäripalveluja. Näiden palvelujen järjestäminen on siis voimassa olevan lain mukaan vapaaehtoista, kunnilla ei ole velvollisuutta tällaisia palveluja järjestää.

Eläinlääkintähuoltotyöryhmä on yhtenä kysymyksenä pohtinut sitä, pitäisikö kunnallisen eläinlääkintähuollon peruseläinlääkäripalveluiden tukeutua erikoiseläinlääkäritasoihin palveluihin. Tätä tehtäväänsä varten työryhmä halusi päivystyskyselyn avulla saada tietoa siitä, millaista erikoiseläinlääkärintasosta eläinlääkärinavuntarvetta päivystysaikana ilmeni. Vastaajia pyydettiin ensinnäkin kirjaamaan ylös erikoishoitoon lähetettyjen eläinten lukumäärä. Päivystyskyselyn tuloksia käsitellään tältä osin luvussa 8.1. Toiseksi vastaajia pyydettiin kirjaamaan ylös sellaisten potilaiden, jotka olisivat tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollista lähettää erikoishoitoon, lukumäärä. Näitä tuloksia käsitellään luvussa 8.2. Kolmanneksi vastaajia pyydettiin kirjaamaan ylös, millaisista tapauksista oli ollut kyse eli millaista hoitoa oli tarvittu ja oliko potilas voitu lähettää jatkohoitoon. Näitä tuloksia selostetaan luvussa 8.3. Kaikissa kohdissa vastaajia pyydettiin erittelemään, oliko ollut kyse lemmikkieläimestä, tuotantoeläimestä vai hevosesta.

8.1 Erikoishoitoon lähetettyjen potilaiden lukumäärä

Kaikki vastaukset. Erikoishoitoon lähetettyjen potilaiden lukumäärästä voidaan todeta, että kaikki päivystyskyselyn vastaukset huomioiden *arkipäivystyksen* aikana lähetettiin keskimäärin 0.02 lemmikkieläintä erikoishoitoon. Tuotantoeläinten ja hevosten osalta vastaava luku oli 0.01 eläintä. *Viikonloppupäivystyksen* aikana keskiarvoksi saatiin lemmikkieläinten osalta 0.1 lemmikkieläintä. Tuotantoeläimiä ei viikonloppupäivystyksen aikana erikoishoitoon lähetetty. Hevosten osalta luku oli 0.03 hevosta. Seuraavassa sama esitettyä taulukkomuodossa:

	Lemmikkieläin	Tuotantoeläin	Hevonen
Arkipäivystys	0.02	0.01	0.01
Viikonloppupäivystys	0.1	-	0.03

Arkipäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa arkipäivystyksen aikana erikoishoitoon lähetettyjen eläinten keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan *lemmikkieläinten* osalta todeta, että kaikista vastauksista satu keskiarvo (0.02 lemmikkieläintä) ylitettiin niissä kahdessa maakunnassa, joissa lemmikkieläimiä ylipäänsä arkipäivystyksessä erikoishoitoon lähetettiin. Eniten tälle oli tarvetta Pohjois-Pohjanmaalla (0.1 lemmikkieläintä). *Tuotantoeläinten* osalta kaikkien vastausten keskiarvo (0.01 tuotantoeläintä) ylitettiin myös niissä kahdessa maakunnassa, jossa tuotantoeläimiä erikoishoitoon lähetettiin. Eniten tuotantoeläimiä lähetettiin erikoishoitoon päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme (0.5 tuotantoeläintä). Myös *hevosia* koskeva kaikkien vastausten keskiarvo (0.01 hevosta) ylitettiin niissä kahdessa maakunnassa, joissa hevosia erikoishoitoon lähetettiin: Varsinais-Suomessa ja päivystysalueella Uusimaa - Kanta-Häme (0.1 hevosta).

Viikonloppupäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa viikonloppupäivystyksen aikana erikoishoitoon lähetettyjen eläinten keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan *lemmikkieläinten* osalta todeta, että kaikista vastauksista satu keskiarvo (0.1 lemmikkieläintä) ylitettiin seitsemässä maakunnassa. Eniten lemmikkieläimiä lähetettiin erikoishoitoon Etelä-Savo - Pohjois-Savo - päivystysalueella (0.7 lemmikkieläintä). Kymmenessä maakunnassa yhtään lemmikkieläintä ei lähetetty erikoishoitoon. Kuten yllä todettiin, *tuotantoeläimiä* ei lähetetty ollenkaan erikoishoitoon vii-

konloppupäivystyksen aikana. *Hevosten* osalta taas voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.03 hevosta) ylitettiin niissä kahdessa maakunnassa, joissa hevosia ylipäättään erikoishoitoon lähetettiin. Eniten hevosia lähetettiin erikoishoitoon päivystysalueella Uusimaa - Kanta-Häme (0.3).

Yksityiskohtaisempaa tietoa erikoishoitoon lähetettyjen potilaiden lukumäärästä voi katsoa taulukosta 9.

8.2 Sellaisten potilaiden, jotka olisivat tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollista lähettää erikoishoitoon, lukumäärä

Kaikki vastaukset. Tarkasteltaessa kaikkia päivystyskyselyn vastauksia voidaan lemmikkieläinten todeta, että *arkipäivystyksen* aikana keskimäärin 0.04 lemmikkieläintä olisi tarvinnut erikoishoitoa mutta eläintä ei ollut mahdollista erikoishoitoon lähettää. Tuotantoeläinten osalta tällaisia tilanteita ei vastauksissa esiintynyt. *Hevosten* osalta vastaava luku oli 0.01 hevosta. *Viikonloppupäivystyksen* osalta voidaan todeta, että keskimäärin 0.2 lemmikkieläintä olisi tarvinnut erikoishoitoa mutta erikoishoitoon lähettämisen mahdollisuutta ei ollut. Tuotantoeläinten osalta vastaava luku oli 0.01 tuotantoeläintä ja hevosten osalta 0.05 hevosta. Seuraavassa sama esitettynä taulukkomuodossa:

	Lemmikkieläin	Tuotantoeläin	Hevonen
Arkipäivystys	0.04	-	0.01
Viikonloppupäivystys	0.2	0.01	0.05

Arkipäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa sellaisten potilaiden, jotka olisivat arkipäivystyksen aikana tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollista lähettää erikoishoitoon, keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan *lemmikkieläinten* osalta todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.04 lemmikkieläintä) ylitettiin kaikissa kuudessa maakunnassa, joissa lemmikkieläimiä olisi tarvinnut erikoishoitoon lähettää mutta joissa tällaista mahdollisuutta ei ollut. Eniten näitä tilanteita esiintyi päivystysalueella Päijät-Häme - Keski-Suomi (0.5 lemmikkieläintä). *Tuotantoeläimillä* ei vastaavia tilanteita esiintynyt. *Hevosten* osalta voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (0.01 hevosta) ylitettiin molemmissa maakunnissa, joissa oli tarvetta muttei mahdollisuutta hevosia erikoishoitoon lähettää. Eniten tällaisia tilanteita esiintyi päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme (0.5 hevosta).

Viikonloppupäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa sellaisten potilaiden, jotka olisivat viikonloppupäivystyksen aikana tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollista lähettää erikoishoitoon, keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan *lemmikkieläinten* osalta todeta, että kaikista vastauksista satu keskiarvo (0.2 lemmikkieläintä) ylitettiin viidessä maakunnassa. Eniten tarvetta lemmikkieläinten erikoishoitoon olisi ollut päivystysalueella Uusimaa - Itä-Uusimaa (4 lemmikkieläintä). Yhdeksässä maakunnassa ei tällaista tilannetta esiintynyt ollenkaan. *Tuotantoeläinten* osalta tarvetta erikoishoitoon olisi ollut vain yhdessä maakunnassa: päivystysalueella Uusimaa - Kanta-Häme (0.3 tuotantoeläintä). *Hevosten* osalta taas kaikkien vastausten keskiarvo (0.05 hevosta) ylitettiin kaikissa niissä viidessä maakunnassa, joissa erikoishoitoon lähettämisen tarvetta olisi ollut. Eniten tällaista tarvetta olisi ollut Etelä-Pohjanmaalla (0.5 hevosta)

Yksityiskohtaisempaa tietoa sellaisten potilaiden, jotka olisivat tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollista lähettää erikoishoitoon, lukumäärästä voi katsoa taulukosta 10.

8.3 Erikoishoitoon lähettämisen tarve (remittointitarve)

Yllä mainittujen tietojen lisäksi vastaajia siis pyydettiin myös kirjaamaan, millaisista erikoishoitoa vaativista tapauksista päivystystilanteissa oli ollut kyse eli millaista hoitoa oli tarvittu ja oliko potilas voitu lähettää jatkohoitoon. Kaikkiin vastauksiin ei kuitenkaan ollut kirjoitettu, oliko potilas voitu lähettää jatkohoitoon vai ei, joten seuraavassa yhteenvedossakaan ei ole aina voitu tähän asiaan ottaa kantaa. Mikäli vastaukseen on kirjoitettu esimerkiksi *keisarinleikkaus*, *koira* tai *keisarinleikkaus => koira*, on vastaus tulkittu siten, että eläin on lähetetty muualle leikattavaksi.

Lemmikkieläimet. Päivystyskyselyyn lähetettyjen vastausten perusteella erikoishoidon tarvetta ilmeni lemmikkieläinten osalta eniten luunmurtumatapauksissa. Neljässä tapauksessa diagnosoitiin luunmurtuma ja potilas lähetettiin saamaan erikoishoitoa, yhdessä tapauksessa epäiltiin luunmurtumaa ja todettiin, että eläimestä on tarvittaessa otettava röntgen. Suoranaiseksi luunmurtumatapauksiksi merkittyjen tapausten lisäksi vastauksista löytyi neljä kolaritapausta, joista ainakin yhdessä oli kyse jalkavammasta (ja mahdollisesta luunmurtumasta siis). Tämä potilas siirrettiin tulemaan vastaanotolle seuraavana päivänä. Kolmessa muussa tapauksessa vamman laadusta ei kerrottu mitään, mutta näistä yhdessä tapauksessa eläin lähetettiin saamaan erikoishoitoa (jatkotutkimukset ja -toimenpiteet), kahdessa tapauksessa eläintä ei lähetetty erikoishoitoon. Vierasesineen joutumisesta eläimen elimistöön oli kyse kolmessa tapauksessa. Vastauksista ilmenee, että yhdessä tapauksessa eläin oli lähetetty röntgenkuvattavaksi, kahdessa tapauksessa remittointia ei tehty. Mahalaukun kiertymistapauksia oli myös kolme: kahdessa tapauksessa eläin lähetettiin erikoishoitoon, yhdessä tapauksessa remittointimahdollisuutta ei ollut.

Keisarinleikkaustapauksia oli erikoiseläinlääkärintasoista eläinlääkäriavun tarvetta koskevaan kysymyskohtaan kirjattu vain kaksi tapausta. Yhteen vastaukseen oli kirjattu, että eläin lähetettiin muualle leikattavaksi, toisen osaltakin tällainen tulkinta lienee ilman nimenomaista mainintaakin tässä yhteydessä oikea. Lemmikkieläinten keisarinleikkausten osalta voitaneen koko päivystyskyselyn osalta yhteenvetona todeta, että suurin osa vastanneista suoritti keisarinleikkauksen itse vastaanotolla, vain kahdessa tapauksessa leikkausta pidettiin erikoiseläinlääkärintasoisena eläinlääkäriavun antamisena ja eläin lähetettiin muualle leikattavaksi.

Keisarinleikkauksen lisäksi muita sellaisia erikoishoitoa vaativia tapauksia, joita esiintyi kaksi kappaletta, olivat ultran ottaminen sekä epilepsiaan liittyvät tapaukset (epilepsia-kohtaus ja epilepsiatila). Epilepsiatapauksissa potilaita ei lähetetty erikoishoitoon. Lisäksi kahdessa tapauksessa oli virtsaongelmia: yhdessä oli kyseessä virtsatieinfektio, toisessa virtsaamisongelmat virtsakivileikkauksen jälkeen. Jälkimmäisessä tapauksessa potilas lähetettiin leikanneelle eläinlääkärille hoidettavaksi. Myös sydänoireista oli kyse kahdessa tapauksessa: yhden tapauksen osalta oli vastaukseen kirjattu vain sydänoireet, toisen osalta sydänvika. Ilmeisesti potilasta ei ollut kummassakaan tapauksessa lähetetty eteenpäin. Tässä yhteydessä voitaneen mainita, että yhdessä vastauksessa oireiksi oli kirjattu rintakivut ja potilas oli lähetetty eteenpäin saamaan erikoishoitoa.

Edellä mainittujen tapausten lisäksi löytyi useita lemmikkieläimiä koskevia tapauksia, joita vastauksissa esiintyi vain kerran. Tällaisia olivat ensinnäkin lemmikkieläimen ristisidevamma sekä oletettu lonkan sijoiltaanmeno. Ensimmäisessä tapauksessa eläin lähetettiin muualle leikattavaksi, toisessa tapauksessa omistajat veivät eläimen kotikaupunkiinsa saamaan erikoishoitoa. Erikoishoitoa saamaan lähetettiin myös seuraavista vaivoista kärsivät lemmikkieläimet: märkäkohtu, ohutsuolihaavauma sekä hengitysvaikeudet ja nestettä keuhkoissa. Remittointimahdollisuutta ei sen sijaan ollut seuraavissa yksittäistapauksissa: vakava kyynpurema sekä hermostolliset oireet ja voimakas kipu mahaontelon alueella. Myös lääkeainemyrkytys esiintyi yhdessä lemmikkieläintapauksessa.

Tuotantoeläimet. Tuotantoeläinten osalta erikoishoitoon lähettämisen tarvetta ilmeni huomattavasti vähemmän kuin lemmikkieläinten osalta. Yhdessä tapauksessa oli kyse komplisoituneesta suolistohäiriöstä, eläintä ei lähetetty saamaan erikoishoitoa. Toisessa kirjatussa tapauksessa eläin tuli vastaanotolle nimenomaan saamaan hammaspaiseeseen erikoishoitoa.

Hevoset. Hevosia koskevaa erikoishoitoon lähettämisen tarvetta esiintyi päivystyskyselyssä enemmän kuin tuotantoeläimiä koskevaa remittointitarvetta. Kahdessa tapauksessa oli kyse suoliston asentomuutoksesta, kummassakaan tapauksessa potilasta ei lähetetty erikoishoitoon. Polviniveleen ulottuvaa traumaa (ainakin toinen oli haavatapaus) esiintyi myös kahdessa tapauksessa, näissä potilas lähetettiin saamaan erikoishoitoa. Lisäksi esiintyi seuraavia yksittäistapauksellisia tapauksia, joissa potilas remittoitiin eteenpäin tai siirrettiin tuotavaksi klinikalle seuraavana päivänä: nivustyrä, hemuria, allerginen reaktio ja emättimen/immenkalvon märkäpaise. Erikoishoitoon lähettämistä ei tapahtunut seuraavissa tapauksissa: takapäähän halvaus (pareesi) ja ähky. Yhdessä tapauksessa oli kyse uusiutuneesta jänne- tai nivelvammasta, ilmeisesti tässä tapauksessa potilasta ei myöskään lähetetty erikoishoitoa saamaan.

Yllä mainittujen tapausten lisäksi vastauksissa esiintyi tapaus, jossa todettiin, että potilaalla oli eikautti traumaattinen polvinivelvaurio, joka operoitaisiin myöhemmin. Vastauksesta ei kuitenkaan käynyt ilmi, oliko kyse lemmikkieläimestä, tuotantoeläimestä vai hevosesta.

9. Matkat

Eläinlääkintähuollosta ja eläinlääkäripäivystyksestä käydyssä keskustelussa ovat esille nousseet muun muassa eläinlääkärin päivystysaikana ajamat kilometrimäärät. Nämä voivat vaihdella maan eri osissa huomattavastikin. Mikäli päivystysalue on tiheään asutulla ja/tai pieneläinvaltaisella alueella, ei päivystysaikana ole tarvetta ajaa niin paljon kuin harvaanasutulla ja/tai tuotantoeläinvaltaisella alueella. Lisäksi päivystysalueiden koko jo itsessään saattaa vaihdella.

Saadakseen tietoa päivystysaikoina ajetuista kilometrimääristä työryhmä pyysi vastaajia kirjaamaan ylös ensinnäkin, kuinka monta kilometriä päivystysaikana yhteensä ajettiin. Toiseksi vastaajia pyydettiin erittelemään, kuinka paljon ajetuista kilometreistä oli yöaikaan (klo 22.00 - 08.00) ajettuja kilometrejä.

Kaikki vastaukset. Päivystyskyselyn kaikista vastauksista lasketun keskiarvon mukaan arkipäivystyksessä ajettiin noin 71 kilometriä. Näistä noin 28 kilometriä oli yöaikaan ajettuja kilometrejä. Viikonloppupäivystyksen aikana taas ajettiin keskimäärin 354 kilometriä, joista noin 67 kilometriä oli yöaikaan ajettuja kilometrejä. Seuraavassa sama esitettynä taulukkomuodossa:

	Vastausten lkm	Koko päivystysaika, km/päivystysjakso	Yöaika (klo 22.00 - 08.00), km/päivystysjakso
Arkipäivystys	174	71 km	28 km
Viikonloppupäivystys	94	354 km	67 km

Arkipäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa arkipäivystyksen aikana ajettujen kilometrien keskimääristä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (71 km) ylitettiin kahdeksassa maakunnassa. Eniten ajettiin Pohjois-Savossa (111 km). Päivystysalueella Itä-Uusimaa - Kymenlaakso ei kilometrejä kertynyt ollenkaan. Yöpäivystyksen osalta voidaan todeta, että kaikkien vastausten keskiarvo (28 km) ylitettiin kuudessa maakunnassa ja eniten ajettiin päivystysalueella Etelä-Savo - Pohjois-Savo (83 km). Kolmessa maakunnassa ei kilometrejä kerty-

nyt yöllä ollenkaan. Yksityiskohtaisempaa tietoa arkipäivystyksen aikana ajettujen keskimääräisten kilometrien lukumäärästä maakunnittain voi katsoa taulukosta 11.

Viikonloppupäivystys maakunnittain. Tarkasteltaessa viikonloppupäivystyksen aikana ajettujen kilometrien keskimääräistä lukumäärää maakunnittain voidaan todeta, että kaikista vastauksista saatu keskiarvo (354 km) ylitettiin yhdeksässä maakunnassa. Eniten ajettiin päivystysalueella Etelä-Savo - Pohjois-Savo (765 km). Pohjanmaan maakunnassa ei ajettu ollenkaan. Yöpäivystyksen osalta voidaan todeta, että kaikkien vastausten keskiarvo (67 km) ylitettiin seitsemässä maakunnassa. Yöaikaan ajettiin eniten Etelä-Pohjanmaalla (192 km). Kahdessa maakunnassa ei ajettu yöaikaan ollenkaan. Yksityiskohtaisempaa tietoa viikonloppupäivystyksen aikana ajettujen keskimääräisten kilometrien lukumäärästä maakunnittain voi katsoa taulukosta 12.

LIITE

Taulukko 1. Päivystyskyselyyn tulleiden vastausten lukumäärä maakunnittain

	Arkipäivystys	Viikonloppupäivystys	Yhteensä
Uusimaa	17	13	30
Varsinais-Suomi	13	6	19
Satakunta	6	3	9
Kanta-Häme	9	4	13
Pirkanmaa	7	2	9
Päijät-Häme	13	6	19
Etelä-Savo	11	9	20
Pohjois-Savo	37	19	56
Keski-Suomi	4	2	6
Etelä-Pohjanmaa	5	2	7
Pohjanmaa	2	2	4
Pohjois-Pohjanmaa	22	13	35
Kainuu	6	3	9
Uusimaa - Itä-Uusimaa	2	1	3
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	2	1	3
Uusimaa - Kanta-Häme	8	4	12
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	2	0	2
Päijät-Häme - Keski-Suomi	2	1	3
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	6	3	9
Yhteensä	174	94	268

Taulukko 2. Arkipäivystyksen aikana tulleiden puheluiden keskimääräinen lukumäärä maakunnittain

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>
Uusimaa	8.9	1.9	0.4	0.2	0.4	0.1
Varsinais-Suomi	3.7	0.6	1.4	0.2	0.9	0.5
Satakunta	1.5	0.2	1.5	0.3	0.2	-
Kanta-Häme	2.4	0.6	1.1	0.3	0.7	0.6
Pirkanmaa	2.4	0.6	0.9	0.6	-	-
Päijät-Häme	4.2	0.8	0.8	0.1	0.3	-
Etelä-Savo	2.1	0.5	1.3	0.6	0.2	0.1
Pohjois-Savo	1.9	0.6	2.2	0.7	0.2	-
Keski-Suomi	1	0.3	1.5	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	1.8	1	3	1.2	-	-
Pohjanmaa	3.5	1.5	1	0.5	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	4.2	0.8	1.8	0.7	0.1	0.04
Kainuu	3.5	-	1	0.3	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa	2.5	1	0.5	-	1.5	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	4.5	0.5	3.5	1	2.5	1
Uusimaa - Kanta-Häme	6.4	1.1	0.3	-	0.6	0.1
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	4.5	1	0.5	-	2.0	-
Päijät-Häme - Keski-Suomi	1	0.5	-	-	0.5	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	2.8	1.2	0.8	0.3	0.5	0.2

Taulukko 3. Viikonloppupäivystyksen aikana tulleiden puheluiden keskimääräinen lukumäärä maakunnittain

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>
Uusimaa	25.1	2.4	0.9	-	1.7	-
Varsinais-Suomi	13	1.8	6.2	0.7	1.8	-
Satakunta	7.7	0.3	13.3	-	-	-
Kanta-Häme	16	4	5.5	1	1	-
Pirkanmaa	20	1.5	5.5	0.5	4	0.5
Päijät-Häme	13.5	0.5	2.3	0.3	1	0.3
Etelä-Savo	16.3	1.3	9.1	1.7	1.4	0.3
Pohjois-Savo	14.9	2.9	9.7	1.4	0.5	0.1
Keski-Suomi	7.5	1	16	3	1.5	0.5
Etelä-Pohjanmaa	3.5	1	13.5	3	1.5	-
Pohjanmaa	15	-	2	-	1	-
Pohjois-Pohjanmaa	17	1.8	8.2	1.3	1.8	0.2
Kainuu	14.7	1.7	7.7	0.7	2	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa	30	5	2	-	4	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	26	3	14	2	11	2
Uusimaa - Kanta-Häme	24.5	4.8	3.8	0.3	4	1
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso						
Päijät-Häme - Keski-Suomi	6	1	6	-	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	23.3	1.7	13	2.3	2	-

Taulukko 4. Eläinlääkäriin päivystysaikana soittamien puhelinreseptien lukumäärä

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>
Uusimaa	0.1	1.8	-	0.1	-	-
Varsinais-Suomi	0.1	0.7	0.1	0.3	0.2	0.2
Satakunta	0.2	0.3	-	1.3	-	-
Kanta-Häme	0.1	0.3	-	-	-	-
Pirkanmaa	-	2	-	-	-	-
Päijät-Häme	0.3	1	-	-	-	-
Etelä-Savo	0.2	1.8	-	0.9	-	-
Pohjois-Savo	0.1	1.1	0.03	1.1	-	-
Keski-Suomi	-	2.5	-	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	-	1	-	2.5	-	-
Pohjanmaa	0.5	4	0.5	-	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	0.1	1.9	-	0.1	-	0.1
Kainuu	0.2	1.7	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa	-	1	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	0.5	-	0.5	-	-	-
Uusimaa - Kanta-Häme	0.9	2.5	-	0.5	-	-
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	-		-		0.5	
Päijät-Häme - Keski-Suomi	-	-	-	-	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	-	4.3	-	2	-	0.3

Taulukko 5. Päivystysaikana vastaanotolla hoidettujen potilaiden lukumäärä

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>
Uusimaa	2.6	9.6	-	-	-	-
Varsinais-Suomi	0.8	5.3	-	-	-	-
Satakunta	-	2.3	-	-	-	-
Kanta-Häme	0.3	10	-	-	-	-
Pirkanmaa	1	9	0.4	-	-	-
Päijät-Häme	0.7	6.5	0.08	-	0.2	-
Etelä-Savo	0.7	5	-	0.4	-	0.1
Pohjois-Savo	0.3	4.1	-	-	-	-
Keski-Suomi	-	0.5	-	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	-	1	-	-	-	-
Pohjanmaa	1	4	-	-	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	1.5	3.2	0.05	-	-	-
Kainuu	0.7	6.3	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa	1	13	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	0.5	6	1.5	4	-	4
Uusimaa - Kanta-Häme	2	8.3	-	-	-	-
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	0.5		-		-	
Päijät-Häme - Keski-Suomi	0.5	3	-	-	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	0.3	3	-	-	-	-

Taulukko 6. Vastaanoton ulkopuolelle tehtyjen sairaskäyntien lukumäärä

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>
Uusimaa	0.1	0.2	0.2	0.6	0.3	1.1
Varsinais-Suomi	-	-	0.6	4	0.3	0.8
Satakunta	-	2.7	1.3	8	-	-
Kanta-Häme	-	1.5	0.8	2.3	0.1	0.5
Pirkanmaa	-	0.5	0.9	4.5	-	1.5
Päijät-Häme	-	-	0.5	2	0.2	0.5
Etelä-Savo	0.1	0.3	0.8	6.1	-	0.4
Pohjois-Savo	0.03	0.2	1.5	7.5	0.05	0.3
Keski-Suomi	-	-	1.5	9.5	-	0.5
Etelä-Pohjanmaa	-	-	0.6	10.5	-	-
Pohjanmaa	-	-	0.5	1.5	-	0.5
Pohjois-Pohjanmaa	-	0.2	1.5	7.2	0.1	0.5
Kainuu	-	0.3	1	5.7	-	0.7
Uusimaa - Itä-Uusimaa	-	-	0.5	2	1.5	1
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	-	-	1.5	7	1	4
Uusimaa - Kanta-Häme	0.4	0.3	0.1	2.3	0.5	3.3
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	-		0.5		-	
Päijät-Häme - Keski-Suomi	-	1	-	3	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	-	-	0.7	7.7	0.3	1

Taulukko 7. Arkipäivystyksen aikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärä

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>
Uusimaa	-	-	-	-	-	-
Varsinais-Suomi	0.1	-	-	-	-	0.1 ⁵
Satakunta	-	-	-	-	-	-
Kanta-Häme	0.1	-	-	-	-	-
Pirkanmaa	0.1	-	-	-	-	-
Päijät-Häme	0.2	0.1	-	-	-	-
Etelä-Savo	-	-	-	-	-	-
Pohjois-Savo	-	-	-	-	-	-
Keski-Suomi	-	-	-	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-
Pohjanmaa	0.5	-	-	-	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	0.05	-	-	-	-	-
Kainuu	-	-	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa	-	-	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	-	-	-	-	-	-
Uusimaa - Kanta-Häme	0.1	0.1	-	-	-	-
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	-	-	-	-	-	-
Päijät-Häme - Keski-Suomi	-	-	-	-	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	0.2	0.2	-	-	-	-

⁵ Ks. alaviite 5.

Taulukko 8. Viikonloppupäivystysaikana vastaanotolla suoritettujen leikkausten lukumäärä

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>	<i>Koko</i>	<i>Yö</i>
Uusimaa	0.2	0.2	-	-	-	-
Varsinais-Suomi	-	-	-	-	-	-
Satakunta	-	-	-	-	-	-
Kanta-Häme	0.3	-	-	-	-	-
Pirkanmaa	1	0.5	-	-	-	-
Päijät-Häme	0.5	0.2	-	-	-	-
Etelä-Savo	0.2	-	-	-	-	-
Pohjois-Savo	0.4	0.05	-	-	-	-
Keski-Suomi	-	-	-	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-
Pohjanmaa	0.5	-	-	-	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	0.3	0.1	-	-	-	-
Kainuu	0.3	-	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa	-	-	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	1	-	-	-	-	-
Uusimaa - Kanta-Häme	0.5	-	-	-	-	-
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso						
Päijät-Häme - Keski-Suomi	1	-	-	-	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	-	-	-	-	-	-

Taulukko 9. Erikoishoitoon lähetettyjen potilaiden lukumäärä

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>
Uusimaa	-	0.2	-	-	-	0.2
Varsinais-Suomi	-	0.3	-	-	0.1	-
Satakunta	-	-	-	-	-	-
Kanta-Häme	-	-	-	-	-	-
Pirkanmaa	-	-	-	-	-	-
Päijät-Häme	-	-	-	-	-	-
Etelä-Savo	-	0.1	-	-	-	-
Pohjois-Savo	0.03	-	-	-	-	-
Keski-Suomi	-	0.5	-	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-
Pohjanmaa	-	0.5	-	-	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	0.1	-	-	-	-	-
Kainuu	-	0.3	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa	-	-	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	-	-	0.5	-	-	-
Uusimaa - Kanta-Häme	-	0.3	0.1	-	0.1	0.3
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	-		-		-	
Päijät-Häme - Keski-Suomi	-	-	-	-	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	-	0.7	-	-	-	-

Taulukko 10. Sellaisten potilaiden, jotka olisivat tarvinneet erikoishoitoa mutta joita ei ollut mahdollista lähettää erikoishoitoon, lukumäärä

	Lemmikkieläin		Tuotantoeläin		Hevonen	
	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>	<i>Arki</i>	<i>Viikonloppu</i>
Uusimaa	-	0.1	-	-	-	-
Varsinais-Suomi	-	0.2	-	-	-	-
Satakunta	-	-	-	-	-	-
Kanta-Häme	-	-	-	-	-	-
Pirkanmaa	-	1	-	-	-	-
Päijät-Häme	0.1	0.2	-	-	-	-
Etelä-Savo	-	-	-	-	-	-
Pohjois-Savo	0.1	0.2	-	-	-	-
Keski-Suomi	-	-	-	-	-	-
Etelä-Pohjanmaa	0.2	-	-	-	-	0.5
Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	0.05	0.3	-	-	0.05	0.1
Kainuu	-	0.3	-	-	-	0.3
Uusimaa - Itä-Uusimaa	-	4	-	-	-	-
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	-	-	-	-	0.5	-
Uusimaa - Kanta-Häme	0.1	0.3	-	0.3	-	0.3
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	-	-	-	-	-	-
Päijät-Häme - Keski-Suomi	0.5	-	-	-	-	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	-	-	-	-	-	0.3

Taulukko 11. Arkipäivystyksen aikana ajettut keskimääräiset kilometrit maakunnittain

	Vastausten lkm	Koko päivystysaika	Yöaika (22.00 - 08.00)
Uusimaa	17	25 km	13 km
Varsinais-Suomi	13	55 km	35 km
Satakunta	6	72 km	10 km
Kanta-Häme	9	47 km	8 km
Pirkanmaa	7	38 km	24 km
Päijät-Häme	13	47 km	-
Etelä-Savo	11	57 km	26 km
Pohjois-Savo	37	111 km	38 km
Keski-Suomi	4	102 km	17 km
Etelä-Pohjanmaa	5	92 km	38 km
Pohjanmaa	2	18 km	18 km
Pohjois-Pohjanmaa	22	72 km	38 km
Kainuu	6	85 km	26 km
Uusimaa - Itä-Uusimaa	2	65 km	13 km
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	2	60 km	20 km
Uusimaa - Kanta-Häme	8	96 km	46 km
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	2	-	-
Päijät-Häme - Keski-Suomi	2	3 km	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	6	108 km	83 km

Taulukko 12. Viikonloppupäivystyksen aikana ajettut keskimääräiset kilometrit maakunnittain

	Vastausten lkm	Koko päivystysaika	Yöaika (22.00 - 08.00)
Uusimaa	13	150 km	30 km
Varsinais-Suomi	6	252 km	12 km
Satakunta	3	604 km	20 km
Kanta-Häme	4	267 km	46 km
Pirkanmaa	2	295 km	26 km
Päijät-Häme	6	169 km	35 km
Etelä-Savo	9	490 km	119 km
Pohjois-Savo	19	415 km	82 km
Keski-Suomi	2	453 km	85 km
Etelä-Pohjanmaa	2	583 km	192 km
Pohjanmaa	2	-	-
Pohjois-Pohjanmaa	13	392 km	64 km
Kainuu	3	404 km	49 km
Uusimaa - Itä-Uusimaa	1	240 km	64 km
Uusimaa - Itä-Uusimaa - Päijät-Häme	1	578 km	175 km
Uusimaa - Kanta-Häme	4	347 km	105 km
Itä-Uusimaa - Kymenlaakso	0		
Päijät-Häme - Keski-Suomi	1	153 km	-
Etelä-Savo - Pohjois-Savo	3	765 km	187 km

Päivämäärä
8.11.2005

Dnro
MMM048:00/2004

Lääninhallitus
Sosiaali- ja terveysosasto

Viite

Asia ARVIOINTIPYYNTÖ KOSKIEN ELÄINSUOJELU- JA ELÄINTAUTIVALVONTAAN
ERIKOISTUNEIDEN VIRKAELÄINLÄÄKÄREIDEN LUKUMÄÄRÄÄ

Maa- ja metsätalousministeriön 19.8.2004 asettamaa eläinlääkintähuollon uudistamishanketta käsittelevä työryhmä on 1.9.2004 alkaen kokoontunut pohtimaan eläinlääkintähuoltolain kokonaisuudistusta. Yhtenä keskustelun aiheena on ollut eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvien tehtävien hoitaminen. Voimassa olevassa lainsäädännössä kyseisten valvontatehtävien hoitaminen on paikallisella tasolla säädetty muun muassa kunnaneläinlääkäreiden tehtäväksi.

Eläinlääkintähuoltotyöryhmässä on esitetty, että eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvat tehtävät säädettäisiin voimassa olevan lainsäädännön tapaan valtion tehtäviksi mutta siten, että valtio voisi osata näiden tehtävien hoitamisen kunnilta. Tätä tarkoitusta varten seutukunnassa tulisi olla vähintään yksi virkaeläinlääkäri, joka vastaisi pääasiallisesti seutukunnan eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Valvontatehtäviin erikoistuva virkaeläinlääkäri ei saisi olla pääasiallisessa vastuussa eläinlääkäripalvelujen tarjoamisesta yhdellekään valvottavalle tilalle. Järjestelyllä pyritäisiin siihen, ettei sama virkaeläinlääkäri toimisi tilalla sekä praktiikkaa tekevänä että edellä mainittuja valvontatehtäviä hoitavana virkaeläinlääkärinä. On kuitenkin huomattava, ettei yhden tai useamman virkaeläinlääkärin keskittyminen valvontaan poistaisi muiden virkaeläinlääkäreiden velvollisuuksia eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa, ja toisaalta, ettei järjestely estäisi pääasiallisesti valvontatehtäviin keskittyvän virkaeläinlääkärin mahdollista osallistumista päivystykseen.

Eläinlääkintähuoltotyöryhmän tulisi arvioida tällaisen järjestelyn kustannuksia. Kustannusarvioinnin tekemistä varten lääninhallituksia pyydetään arvioimaan, kuinka paljon läänin alueella tarvittaisiin lisää kunnaneläinlääkäreitä, jotta eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta voitaisiin hoitaa edellä kuvatulla tavalla. Lääninhallituksia pyydetään arvioinnissaan ottamaan huomioon myös muita käytännön työn järjestämisen edellyttämiä asioita, kuten esimerkiksi se, että valvontahenkilöstöä tulisi olla riittävästi, jotta välimatkat eivät kasvaisi liian suuriksi.

Elintarvikevirasto, Kuluttajavirasto sekä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus pyysivät lääninhallituksia 25.1.2005 päivätyllä kirjeellään selvittämään alustavasti alueelleen vuoden 2006 loppuun mennessä muodostuvien seudullisten yksiköiden laajuuden ja kokoonpanon. Kysely liittyy valtioneuvoston elintarvikevalvonnan kehittämisestä 30.10.2003 tekemän periaatepäätöksen toteutumisen seurantaan. Elintarvikevirasto, Kuluttajavirasto sekä Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus laativat ympäristöterveydenhuollon seutuyhteistyöhön, jota edellä mainittu selvityspyynnökin koski, liit-tyen raportin *Ympäristöterveydenhuollon seutuyhteistyö. Yhteenvedo lääninhallitusten selvityksistä 2005* (1/2005).

Maa- ja Metsätalousministeriö
Elintarvike- ja terveysosasto

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lääninhallituksia arvioimaan alla 1-3 kohdissa esitettyjä seikkoja sellaisessa järjestelmässä, jossa seutukunnassa olisi yksi tai useampi eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan erikoistunut virkaeläinlääkäri.

1. Kuinka monta seudullista yksikköä lääninhallitus tämänhetkisten tietojensa mukaan arvioi alueellaan olevan vuoden 2006 lopussa? (Lääninhallituksia pyydetään siis päivittämään edellä mainitussa raportissa olevaa arviointiaan koskien seutukuntien lukumäärää.)
2. Kuinka monta kunnaneläinlääkärinä läänin alueella olevissa seudullisissa yksiköissä vuoden 2006 lopussa olisi tämänhetkisen arvioinnin mukaan ja kuinka monta tarvittaisiin lisää (henkilötyövuosina ilmaistuina), jotta eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvat tehtävät tulisivat edellä kuvatulla tavalla hoidetuiksi?
3. Kuinka paljon sellaisen virkaeläinlääkärin, joka vastaisi pääasiallisesti eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta seutukunnassa, virka-ajasta kuluisi nimenomaan näiden valvontatehtävien hoitamiseen?

Vastaukset pyydetään toimittamaan kirjallisina maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle 25.11.2005 mennessä osoitteella maa- ja metsätalousministeriö, elintarvike- ja terveysosasto, PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO. Lisätietoja antaa ylitarkastaja Minna Ruotsalo, minna.ruotsalo@mmm.fi tai 09 - 1605 2230.

Osastopäällikkö

Matti Aho

Ylitarkastaja

Minna Ruotsalo

JAKELU

Etelä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto
 Itä-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto
 Lapin lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto
 Länsi-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto
 Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto

25.1.2006

MMM048:00/2004

Jakelussa mainitut

Viite Eläinlääkintähuollon kokonaisuudistus

Asia ELÄINSUOJELU- JA ELÄINTAUTIVALVONTAAN ERIKOISTUNEIDEN
VIRKAELÄINLÄÄKÄREIDEN KUSTANNUKSET

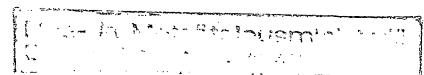
Maa- ja metsätalousministeriö asetti 19.8.2004 eläinlääkintähuollon uudistamishanketta käsittelevän työryhmän. Eräänä aiheena on ollut eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvien tehtävien hoitaminen. Eläinlääkintähuoltotyöryhmässä on esitetty, että eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvat tehtävät pysyisivät edelleen valtion tehtävinä, mutta valtio voisi ostaa ko. palvelut kunnilta. Tätä tarkoitusta varten olisi jokaisessa seutukunnassa vähintään yksi virkaeläinlääkäri, joka vastaisi pääasiallisesti seutukunnan eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Tätä tarkoitusta varten työryhmä on kartoittanut 8.11.2005 päivätyllä kyselyllä seutukunnittain mm. virkaeläinlääkäreiden lisätarpeen.

Eläinlääkintähuollon kokonaisuudistuksen valmistelua varten tulee työryhmän myös selvittää esitettyjen vaihtoehtojen vaikutusarvointi sekä laskea muutoksen taloudelliset vaikutukset todellisiin kuluihin tai talousarvioon perustuen. Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto pyytää lääninhallituksia mahdollisuuksiensa mukaan selvittämään valitsemistaan alueensa 1-2 kuntayhtymästä **toteutuneisiin kuluihin tai tilinpäätökseen perustuen** po. kustannukset siten, että otos olisi mahdollisimman kattava ja yleistettävissä muihinkin kuntayhtymiin:

* mikä on toteutunut eläinsuojelu- ja eläintautivalvontatyön osuus näihin valvontatehtäviin erikoistuneen virkaeläinlääkäriin kokonaistyöpanoksesta? Kokonaistyöpanoksesta vähennettäisiin siis esimerkiksi hygieniavalvontaan kuuluva työpanos.

* mitkä ovat virkaeläinlääkäristä johtuvat todelliset kustannukset (ml. sivukulut), kun kustannusten laskemisessa otetaan huomioon ainoastaan näiden virkaeläinlääkäreiden suorittaman työ eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnassa?

Kustannusselvityksen tarkoituksena olisi saada kattavasti selvitettyä koko maan osalta ehdotetun muutoksen aiheuttamat kustannukset.

Selvitykset pyydetään toimittamaan maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle 28.2.2006 mennessä, mielellään sähköpostilla: sinikka.saari@mmm.fi. Lisätietoja kyselystä antaa ylitarkastaja Sinikka Saari p. 09-160 54291.

Osastopäällikkö

Matti Aho

Ylitarkastaja

Sinikka Saari

JAKELU: Etelä-Suomen lääninhallitus
Länsi-Suomen lääninhallitus
Itä-Suomen lääninhallitus
Oulun lääninhallitus
Lapin lääninhallitus

MMM:n vuonna 2007 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2007:1 Maatalouspolitiikan vaihtoehdot –työryhmä
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-314-0
- 2007:2 Peltobiomassa, liikenteen biopolttonesteet ja biokaasu -jaosto
Loppuraportti
ISBN 978-952-453-315-7
- 2007:3 Patoturvallisuustyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-317-1
- 2007:3a Dammsäkerhetsarbetsgruppens slutrapport
ISBN 978-952-453-334-8
- 2007:4 Rapport från arbetsgrupp för att utarbeta system för administration av
landskapet Ålands stöd ur EU:s landsbygdsfond (EJFLU) för kommande
programperiod
ISBN 978-952-453-318-8
- 2007:5 Geenivarojen saatavuutta ja hyötyjen jakoa koskevien Bonnin ohjeiden
kansallinen toimeenpano. Taustaselvitys, Helsinki 2006
ISBN 978-952-453-319-5
- 2007:6 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten
laboratoriopalvelujen rationalisointi
ISBN 987-952-453-320-1
- 2007:7 Metsäntutkimuslaitoksen maiden hallinnan siirto
ISBN 978-952-453-321-8
- 2007:8 Luonnonvarojen ja elintarviketalouden talous- ja yhteiskuntatieteellisen
tutkimuksen kehittäminen.
Selvitysmies Ilkka P. Laurilan arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-322-5
- 2007:9 Luonnonvara-alan teknologisen tutkimuksen kehittäminen
Selvitysmies Markku Järvenpään arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-323-2
- 2007:10 Pohjois-Suomen vanhojen metsien suojelun täydentäminen.
Metsähallituksen ja luontojärjestöjen ns. dialogiratkaisun jatkotoimenpiteet
ISBN 978-952-453-325-6
- 2007:11 Maaseudun mikroyritysten kattavammat palvelut
Maaseudun mikroyritysten yrityspalveluiden seurantaryhmän 2. väliraportti
ISBN 978-952-453-326-3

- 2007:12 Maaseutuelinkeinorekisterilain uudistamistyöryhmä
ISBN 978-952-453-327-0
- 2007:13 Artiklan 141 mukaista tukea valmistelleen työryhmän raportti
ISBN 978-952-453-328-7
- 2007:14 Luonnonvara-alan bioteknologinen tutkimus ja sen kehittäminen. Selvitysmies
Jouni Aallon arviot ja ehdotukset
ISBN 978-952-453-333-1

